

Administration af beskyttet natur

- En undersøgelse af kommunal praksis

Line Boysen Christiansen
Katrine Damsgaard Boye
Morten Thiel Nielsen

Aalborg Universitet 2009

Titel:

Administration af beskyttet natur
– En undersøgelse af kommunal praksis

Tema:

Arealforvaltning og Planlægning

**Institut for Samfundsudvikling og Planlægning
Landinspektøruddannelsen**

Fibigerstræde 11-13

9220 Aalborg Ø

Tlf. 96 35 83 41

<http://www.land.aau.dk> & <http://www.lsn.aau.dk>

Projektperiode:

Februar 2009 til juni 2009

Projektgruppe:

L10.07LM

Deltagere:

Line Boysen Christiansen

Katrine Damsgaard Boye

Morten Thiel Nielsen

Vejleder:

Esben Munk Sørensen

Oplagstal: 6**Sideantal: 141****Afsluttet den: 10-6-2009****Abstract:**

The field of study of this project is the municipal management of the nature that is protected by the Law on Nature Protection. It is examined which methods and arguments the municipalities are using when deregistration of the § 3 areas.

The underlying basis of the projects analysis is data from Danmarks Arealinformation, the practice of deregistration in six of the municipalities from Northern Jutland and interviews with key persons. The analysis results show that the municipalities use different methods when updating changes to Danmarks Arealinformation. Additionally it is established that deregistration of § 3 protected areas has multiple causes. Particularly, that the § 3 protection is wrongly recorded in areas that is not originally considered to be covered by the § 3 protection.

Furthermore, it has been established that the municipalities to a great extent use series of aerial photographs to evaluate whether the § 3 protection can be sustained or not. This basis for decision has proved to be inadequate, because it can be difficult to determine the status of the areas at the time of appointment in 1992. For that reason the municipalities have difficulties satisfying the burden of proof, and in consequence, to sustain the § 3 protection.

Rapportens indhold er frit tilgængeligt, men offentliggørelse (med kildeangivelse) må kun ske efter aftale med forfatterne.

Forord

Denne projektrapport er udarbejdet på landinspektørstudiets 10. Semester på landinspektøruddannelsens kandidatspecialisering Land Management. Projektet er udarbejdet i perioden 1. februar 2009 til 10. juni 2009.

Projektet udgør en undersøgelse af de danske kommuners administration af naturbeskyttelseslovens § 3 område. Særligt undersøges det hvilke metoder og begrundelser kommunerne benytter i forbindelse med afregistrering af naturbeskyttelseslovens § 3 områder.

Kildehenvisninger angives efter følgende metode: [forfatter, udgivelsesår, sidetal/paragraf]. Kilderne er placeret i fodnoter. Uddybende oplysninger kan findes bagerst i rapportens kildeliste. Kildeanvisninger der er placeret indenfor en sætnings punktum, henviser til den pågældende sætning. Anvisninger der er placeret i efter et punktum henviser til det ovenstående afsnit.

Igennem projektet vil der både blive benyttet forskellige ortofotos og luftfotos til illustration. Der vil blive benyttet ortofotos fra Danmarks Arealinformation fra 1992 og årene efter og flyfotos fra www.flyfotoarkivet.dk til årene før 1992. Projektgruppen har dog valgt at lade disse fotos indgå under fællesbetegnelsen, luftfotos, idet det øger læsevenligheden af projektet samt fordi den tekniske forskel imellem ortofotos og flyfotos ikke er relevant for dette projekt.

Love er angivet ved en forkortelse, såfremt de står i forbindelse med en bestemt paragraf. En fortegnelse over disse forkortelser kan findes på næste side. Yderligere oplysninger om kilder kan findes i litteraturlisten.

Figurerne i rapporten er nummereret fortløbende gennem rapporten.

Projektgruppen ønsker at takke projektgruppens kontaktpersoner i de nordjyske kommuner: Margrethe Hejlskov fra Hjørring Kommune, Henrik Damsgaard fra Jammerbugt Kommune, Claus Riber Knudsen fra Frederikshavn Kommune, Keld Koustrup Sørensen og Karin Lorenzen fra Brønderslev Kommune, Else Schmidt fra Aalborg Kommune, Lise Frederiksen fra Mariagerfjord Kommune, Martin Friis Larsen fra Morsø Kommune og Anja Daugbjerg Hansen fra Rebild Kommune for venlig besvarelse af spørgsmål samt for at stille sagsdata til rådighed. Samt Sophie Hohwü-Christensen fra Kort- og Matrikelstyrelsen for besvarelse af spørgsmål samt for at stille data til rådighed for projektgruppen.

Forkortelser:

NBL Naturbeskyttelsesloven

NFL Naturfredningslov

RPL Retsplejeloven

Der vil kun være tilknyttet en kildehenvisning til naturbeskyttelseslovens § 3, første gang den nævnes i rapporten.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	3
2	Problemkonkretisering.....	7
2.1.1	Danmarks Miljøportal	7
3	Problemformulering.....	13
4	Metode.....	15
4.1	Rapportens analyser	17
4.1.1	Naturbeskyttelseslovens § 3 områder	17
4.1.2	Anvendte data fra Danmarks Miljøportal	18
4.1.3	Analyse af afregistreringspraksis	18
4.1.4	Interview	20
4.1.5	Strukturdiagram	22
5	Naturbeskyttelseslovens § 3 områder.....	23
6	Danmarks Miljøportal og datatemaet Beskyttet natur	31
6.1	Danmarks miljøportal	31
6.2	Datatemaet Beskyttet natur	40
6.3	Opsamling	46
7	Afregistreringspraksis.....	49
7.1	Udvælgelse af kommuner	50
7.1.1	Kommunerne i Region Nordjylland.....	50
7.2	Kommuneanalyse	55
7.2.1	Aalborg Kommune	57
7.2.2	Frederikshavn Kommune	63
7.2.3	Jammerbugt kommune.....	68
7.2.4	Hjørring Kommune.....	73

7.2.5	Mariagerfjord kommune	77
7.2.6	Brønderslev kommune.....	84
7.2.7	Resultater fra kommuneanalyse.....	88
7.3	Opsamling på Kommuneanalyse	95
7.4	Analyse af administrationspraksis	97
7.4.1	Sag 1.....	97
7.4.2	Sag 2.....	100
7.4.3	Sag 3.....	102
7.4.4	Sag 4.....	105
7.4.5	Opsamling	109
8	Syntese	111
9	Konklusion	116
10	Perspektivering	118
11	Kildeliste	121
Bilag		124

1 Indledning

En lille mose der er fyldt op med rådne kålhoveder og jord, en blomstrende eng der bliver pløjet op, mange af de små naturarealer rundt omkring i landet forsvinder – også selvom at de er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3¹. Dette billede af virkeligheden tegner Peder Størup, der er reklamefotograf, men bruger meget af sin fritid på at studere og sammenligne luftfoto og § 3 beskyttede naturarealer fra Danmarks Miljøportal. Peder Størup har fundet hundredvis af eksempler på naturbeskyttede arealer der er dækket til, pløjet op og anvendes til landbrugsjord. Han mener at denne udvikling er katastrofal for den danske natur, ikke mindst efter at kommunerne har overtaget administrationen af NBL § 3 områder ved kommunalreformen.²

”Tilsynet med de naturbeskyttede områder er ikke på plads efter kommunalreformen” Sådan siger Jens Stenbæk, formand for teknik og miljøudvalget i Kommunernes Landsforening, hvor han ligeledes erkender, at kommunerne er bagefter i deres arbejde med at skabe sig et overblik over landets § 3 områder. *”Vores opgave var, at vedligeholde de data der lå fra de gamle amter, men vi må erkende, at de ikke var i en sådan stand at det kun var en vedligeholdelsesopgave, der manglede registrering af § 3 områder og der forelå stadig et stort arbejde, inden vi var på omgangshøjde med den opgave”.*³

Peder Størup peger på, at naturen er under et enormt pres i disse tider, hvor landbruget indtager større og større arealer til deres drift, og især den beskyttede natur er meget sårbar overfor denne udvikling. Det har vist sig at der tilsyneladende ikke er styr på de naturbeskyttede arealer og at der er et kæmpe problem med håndhævelsen af beskyttelsen af naturarealerne. Der er simpelthen ikke nogen der holder øje med dem. Samtidig forsvarer Jens Stenbæk, at kommunerne ikke er kommet længere i arbejdet med at skabe overblik over landets § 3 områder, hvilket han blandt andet begrundes med, at opgaven fra amtet var mere omfattende end forventet. Derfor er tilsynet med de naturbeskyttede arealer heller ikke på plads endnu, hvilket selvfølgelig ikke er en optimal situation, men han påpeger at der arbejdes hårdt på opgaven fra kommunernes side.⁴

¹ NBL 2008, § 3

² P1 2009

³ P1 2009

⁴ P1 2009

Årsagen til Peder Størups bekymring er kommunernes overtagelse af amternes kompetence til administrationen af NBL § 3 områder i forbindelse med kommunalreformens indførelse. Der var i forvejen peget på, at det ville blive problematisk når kommunerne skulle overtage amternes kompetencer i denne forbindelse. Der var her særligt politisk bekymring for § 3 områderne, og oppositionen pegede på at det ville blive et problem at armslængdeprincippet⁵ i realiteten ville bortfalde ved indførelsen af kommunalreformen. Argumentationen var, at områderne ikke er fredede automatisk, men blot udpeget af amterne som kommunerne tidligere skulle have tilladelse af, før at der kan foretages ændringer i tilstanden på et beskyttet område. Dette ville ikke være tilfældet, hvis kommunerne selv administrerer § 3 områderne. På den baggrund mentes det, at kommunerne ville kunne få adgang til, at bygge hvor som helst og når som helst uden at skulle spørge nogen om lov.⁶ I øvrigt vurderedes § 3 områderne, til at være de mest sårbare overfor kommunalreformens forandringer, da der ved administration af disse, ikke er international lovgivning eller andre forpligtelser som kommunerne skal leve op til.⁷ I lovforslagets betænkning, er der endvidere udtrykt bekymring for, at miljøpolitikken vil komme til at bære præg af kortsigtede interesser og at der lokalt ville blive konkurreret på lempeligere godkendelsespraksis, vandløbsvedligeholdelse mv. frem for at tage langsigtede hensyn til natur og miljø⁸. Igen et udtryk for, at oppositionen var af den opfattelse, at en anden myndighed end kommunerne bør varetage administrationen af § 3 områderne, sådan at armslængdeprincippet fastholdes.

I samme forbindelse blev der ligeledes udtrykt bekymring over, at amternes nedlæggelse ville føre til en opsplitning af viden og faglige kompetencer. Det anførtes, at de 60 – 70 medarbejdere i amterne, der besidder den faglige spidskompetence til at vurdere fauna og biodiversitet, ville blive spredt til ca. 100 kommuner, hvilket vil medføre forøget administration, et ringere fagligt miljø og ringere beskyttelsesniveau.⁹ Desuden vil de få svært ved at integrere sig i de faglige miljøer i kommunerne.¹⁰

⁵ Amternes administration af det åbne land har været præget af, at der har været en vis distance til private investorers interesser i det åbne land, et såkaldt armslængdeprincip. Armslængdeprincippet betyder i dette tilfælde, at amternes økonomi ikke er afhængig af, at private eller virksomheder får tilladelse til at opføre bygninger eller får tilladelse til andre ændringer i det åbne land, hvilket giver en relativ god sikkerhed for, at de saglige naturbeskyttelsesmæssige hensyn ikke bliver tilsidesat til fordel for økonomiske hensyn.

⁶ Lidegaard 2005, tale 27

⁷ Lidegaard 2005, tale 30

⁸ Betænkning L 89 2005, s. 4

⁹ Hansen 2005, tale 3

¹⁰ Lidegaard 2005, tale 27

Når kritikken ses i lyset af, at amterne tidligere har stået for udpegning af nye § 3 områder, og at dette nu er en del af de nye kommuners opgaveområde samt, at ikke alle kommuner kan få medarbejdere, der har de specielle kompetencer, hvilket medfører udtynding af det faglige miljø, så giver det god mening at der ytres bekymring for § 3 områdernes fremtid.

I forbindelse med udpegning af nye områder, blev der også udtrykt bekymring for, om kommunerne overhovedet ville have reel interesse i at registrere flere § 3 beskyttelser. Argumentet var, at det blot vil være med til at besværliggøre kommunernes opgavevaretagelse i andre henseender, at der udpeges flere § 3 områder, der skal tages hensyn til. Bekymringen gik derfor på, om kommunerne i fremtiden ville nøjes med at beskytte de områder der burde være udpeget som beskyttet natur, ved ikke at tillade at der bliver bygget på områderne, indtil der kommer et forslag fra en investor, som kommunen ikke kan sige nej til. Dermed er der fare for, at beskyttede naturtyper vil komme til at forsvinde uden, at der bliver oprettet nye områder i et væsentligt omfang.¹¹ Hvis denne påstand antages at holde stik, vil det i realiteten medføre at antallet af beskyttede naturområder i bedste fald holdes på et status quo og at områderne hvor de frie dynamiske naturtyper findes ikke bliver forøget i antal.

Som det kan ses af det ovenstående, var der flere grunde til, at oppositionen mente, at det var en dårlig idé at lade kommunerne stå for administrationen af § 3 områder. På trods af dette fastholdt Regeringen og Dansk Folkeparti beslutningen. Hovedtrækket i den kritik der er belyst her, er en bekymring for § 3 områdernes fremtid efter kommunerne overtager administrationen af dem. Årsagen til dette var, at kommunerne kommer til at kontrollere sig selv, og at de ikke er garanteret medarbejdere med en høj faglig kompetence indenfor dette felt efter kommunalreformens ikrafttræden. Derfor blev § 3 områderne genstand for særlig bekymring fra oppositionens side. Det mentes simpelthen, at naturen ville blive den tabende part i sager hvor kortsigtede økonomiske interesser, der er tiltænkt at fremme en kommunes udvikling, skulle vejes op mod hensynet til naturbeskyttelse.

Peder Størups har konstateret, at der foretages ændringer i tilstanden i § 3 beskyttede områder. Jens Stenbæk forklarer, at kommunerne ikke magter til fulde at administrere naturbeskyttede områder på tilfredsstillende vis. På baggrund af dette og oppositionens udtalte kritik finder projektgruppen det interessant og relevant, at få afdækket, hvordan det står til med § 3 områderne i Danmark. Det undrer projektgruppen at på trods af naturbeskyttelseslovens meget klare ordlyd i § 3, hvor der står at *"Der må ikke ændres i tilstanden af ..."* de forskellige beskyttede naturtyper, kan det konstateres, at der sker ændringer i naturtyperne og at nogen

¹¹ Clausen 2005, tale 38

af områderne helt forsvinder. Det er projektgruppens opfattelse at naturområder der er beskyttet efter NBL § 3, er områder der under ingen omstændigheder må anvendes i andre henseender end det naturtypen tillader, således at der tages hensyn til plante og dyreliv. På baggrund af disse betragtninger ønsker projektgruppen derfor, at undersøge hvad der ligger til grund for ændringerne i § 3 beskyttet natur. Udgangspunktet er dog ikke, at fastslå hvem der er synderen i spørgsmålet, men at undersøge hvordan § 3 områderne forvaltes af kommunerne, samt at undersøge i hvor høj grad, der foregår en afvikling eller tilvækst af § 3 områder.

2 Problemkonkretisering

Det er konstateret, at § 3 beskyttede naturområder forsvinder. I Danmark er data om naturbeskyttede områder samlet hos Danmarks Miljøportal. Derfor vil data fra portalen blive anvendt til en undersøgelse af, om der sker en tilvækst eller afvikling af § 3 områder. Fordelen ved dette, er at der hurtigt kan dannes et samlet overblik over § 3 områderne i kommunerne i forhold til om der foretages ændringer i § 3 områderne. Dette kapitel skal derved søge at give et indblik i hvor høj grad naturbeskyttede områder forsvinder og skal ligeledes danne grundlag for at udarbejde den endelige problemformulering.

2.1.1 Danmarks Miljøportal

Som en del af kommunalreformen, blev de danske amters miljødata samlet hos Danmarks Miljøportal, der i dag hører under Miljøministeriet. Danmarks Miljøportal indeholder således arealinformationer om natur, overfladevand, grundvand og jordforurening og derfor også informationer om § 3 områderne. Projektgruppen har været i kontakt med Danmarks Miljøportal, og har fået stillet data til rådighed, der viser hvor der er registreret § 3 områder ved kommunalreformens ikrafttræden og også indeholder fuld historik i forhold til de opdateringer der er blevet indberettet af kommunerne frem til d. 2-4-2009.

For at få et indblik i hvor mange § 3 områder der henholdsvis er afregistreret eller registreret som nye § 3 områder, er der blevet foretaget en beregning på baggrund af de data der er stillet til rådighed fra Danmarks Miljøportal. Beregningen er lavet ved at sammenholde de registrerede § 3 områder pr. 31-12-2006 med de § 3 områder der er registreret som gældende pr. 3-4-2009. Ved beregningen er der ikke foretaget nogen form for vurdering af kvaliteten af de anvendte data i forhold til denne beregning, og derfor heller ikke nogen frasortering af data. Det skyldes, at denne beregning blot skal anvendes til at give projektgruppen et indblik tilstanden for § 3 områderne i Danmark. Resultatet af beregningen kan ses i Figur 1 og Figur 2.

Naturtype	Antal pr. 31-12-2009	Antal pr. 03-04-2009	Tilvækst
Eng	43017	42548	469
Hede	11989	11962	-27
Mose	45866	46019	-153
Overdrev	16352	16487	-135
Strandeng	5209	5210	-1
Sø	116048	118429	-2381
I alt	238481	240655	2174

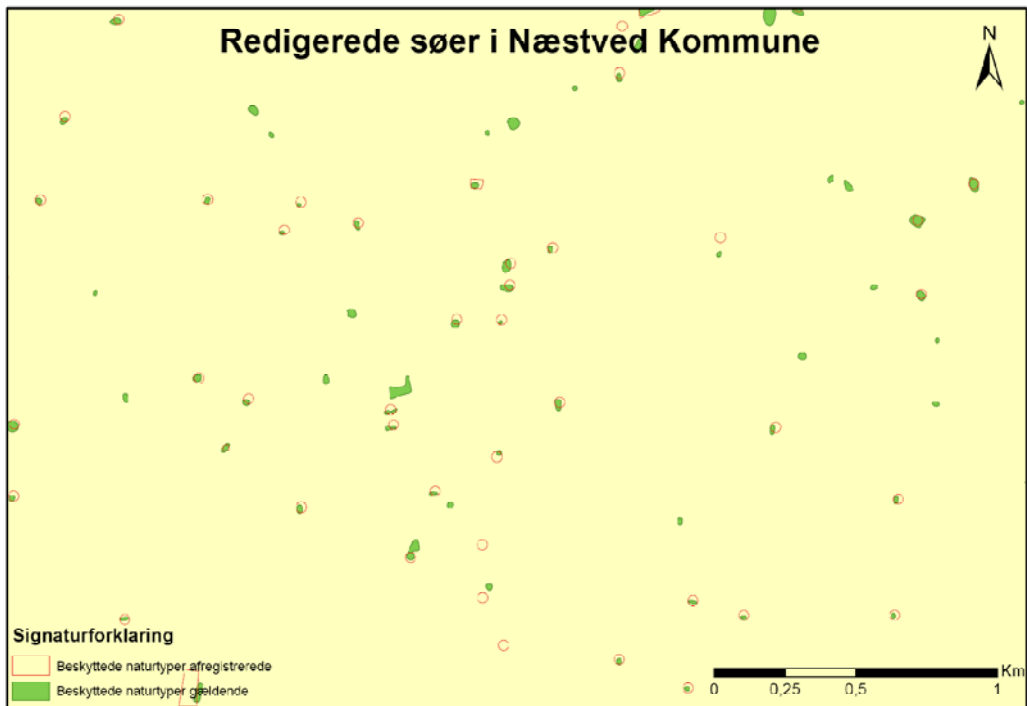
Figur 1: Figuren viser udviklingen i antallet af registrerede § 3 områder i perioden fra 31-12-2006 til 2-4-2009. I beregningen indgår de oprindelige data, samt alle data der er indrapporteret til Danmarks Miljøportal i perioden.

Naturtype	Antal pr. 31-12-2009	Antal pr. 03-04-2009	Tilvækst
Eng	96058	95477	-581
Hede	84377	84430	053
Mose	92237	92517	280
Overdrev	27662	26884	-778
Strandeng	44205	44095	-110
Sø	64342	64047	-295
I alt	408880	407449	-1431

Figur 2: Figuren viser den arealmæssige udvikling i § 3 områder i perioden 31-12-2006 – 2-4-2009. I beregningen indgår de oprindelige data, samt alle data der er indrapporteret til Danmarks Miljøportal i perioden.

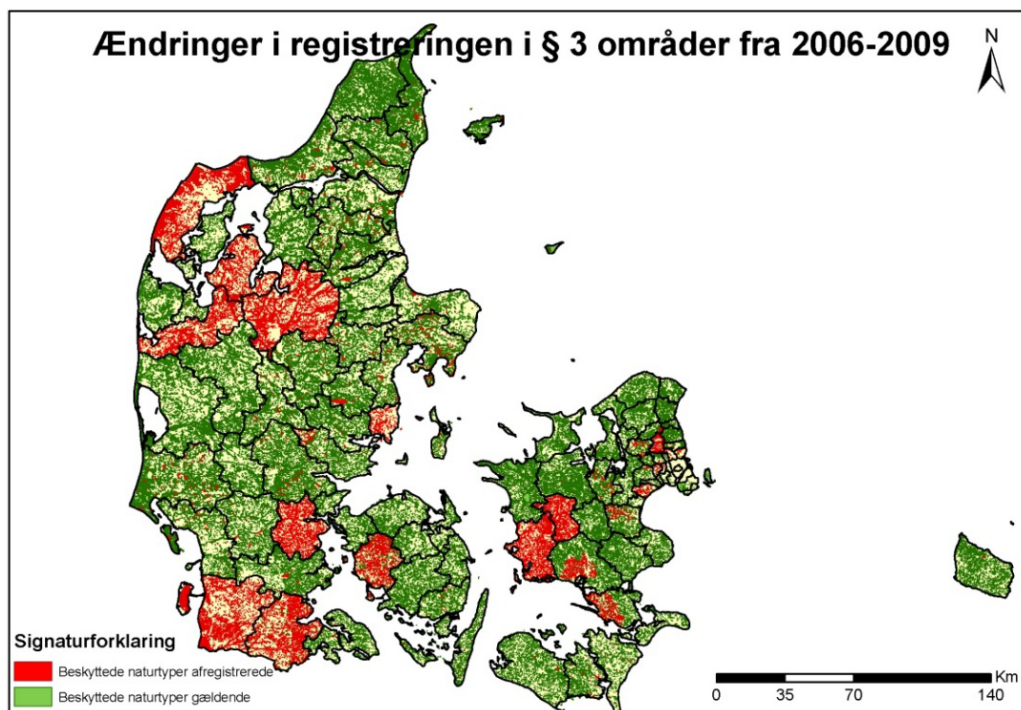
Som det kan ses på Figur 1, viser beregningen, at der er sket en tilvækst i antallet af § 3 områder i Danmark i den observerede periode på i alt 2172 områder. Det kan også ses, at der samlet er sket en nedgang i registreret § 3 areal på 1431 ha. Af Figur 1 kan det endvidere ses, at det er søer der har haft den største tilvækst med over 2000 nye registreringer. Dette tal er i sig selv så højt, at det næppe kan være et realistisk billede af virkeligheden. Denne antagelse underbygges med, at der på trods af en kraftig stigning i antallet af søer, er sket en arealmæssig reduktion i områder der er registreret som sø, se Figur 2. Ved en nærmere gennemgang af de data der ligger til grund for beregningen, kan det ses på Figur 3, at de høje tal for søerne

givetvis skyldes, at et par kommuner, Næstved og Vordingborg, har valgt at ændre måden hvorpå søer registreres og har ajourført rettelserne til portalen. Tidligere var de registreret som en cirkelrund polygon med en fast defineret størrelse, hvorimod de nu registreres som polygoner der følger søbredderne. Dette har medført mange rettelser i den observerede periode, hvilket betyder, at beregningen ikke viser et korrekt billede af forholdene i marken.

Figur 3: Billedet viser eksempler på registrering af § 3 beskyttede søer i Vordingborg. De røde dulle er de oprindelige registrerede objekter, der nu er blevet afregistreret og de grønne er de nye registrerede objekter der er gældende i dag.

Når data der ikke længere er gældende vises på et kort, kan det også ses, at nogle kommuner har afregistreret alle deres § 3 områder, markeret med rødt i Figur 4.

Figur 4: Den røde markering på kortet viser de ændringer i § 3 områder, der er opdateret på Danmarks Miljøportal af kommunerne i perioden 31-12-2006 – 2-4-2009. Af kortet fremgår det tydeligt, at kommunerne har forskellig praksis i forhold til at foretage ændringer. Nogle kommuner har ikke opdateret noget, nogle opdaterer kun de konkrete ændringer mens andre opdaterer alle data når ændringer skal foretages.

Årsagen til at alle § 3 områderne er afregistreret, er den måde hvorpå de pågældende kommuner har valgt at opdatere Danmarks Miljøportal, da de ajourfører ændringer ved at opdatere alle objekter i hele laget med beskyttede naturtyper i stedet for blot at opdatere de konkrete ændringer. Det kan derfor også ses af beregningen, at kommunerne har forskellig praksis i forhold til at ændre og registrere data på portalen. Dette har ikke betydning for beregningen, da beregningen er lavet på baggrund af de gældende objekter pr. 31-12-2006 og de gældende objekter pr. 2-4-2009.

Når både beregningen og kortet med de ændrede objekter betragtes, er det tydeligt at se, at det ikke giver et realistisk billede af § 3 områdernes aftagen eller vækst, at foretage en ukritisk

beregning med de data der findes på Danmarks Miljøportal. Datasættet viser, at der samlet set er afregistreret ca. 1400 ha § 3 beskyttet areal. På den måde bekræfter beregningen Peder Størrups konstatering af, at der forsvinder § 3 beskyttede områder. Dette underbygger projektgruppens motivation for, at undersøge nærmere, hvordan det kan være muligt at der kan afregistreres § 3 beskyttelse på områder, der er udpeget som beskyttede.

3 Problemformulering

Det er kommunerne der administrerer § 3 beskyttelsen efter kommunalreformens ikrafttræden i 2007. Det er derfor her beslutning om afregistreringer træffes, og for at få et svar på, hvorfor § 3 områder forsvinder, er det derfor nærliggende at undersøge den kommunale administrationspraksis på dette område. Det vil i den forbindelse betyde at det undersøges, hvilke metoder der anvendes til afregistrering af § 3 områder og hvilke forhold der kan begrunde sådanne afregistreringer. På baggrund af ovenstående problemkonkretisering, ønsker projektgruppen, med dette projekt, at besvare følgende problemformulering.

*Dette projekt vil afdække, hvilke **metoder** kommunerne anvender til afregistrering af § 3 områder, samt med hvilke **begrundelser** afregistreringerne foretages.*

Som det kan ses af problemformuleringen indeholder denne to delspørgsmål, et om metode og et om begrundelser for afregistrering.

Metode

Med problemformuleringens første spørgsmål "... hvilke metoder kommunerne anvender til afregistrering af § 3 områder...", ønskes det at afdække dels hvilke beslutningsmæssige procedurer kommunerne anvender ved afregistrering af beskyttet natur i deres sagsbehandling og dels hvilke metoder kommunerne anvender i forbindelse med opdatering af datasættet på Danmarks Miljøportal.

Begrundelser

Problemformuleringens andet spørgsmål, "... med hvilke begrundelser afregistreringerne foretages" søger at finde frem til baggrunden for afregistreringen af landets § 3 områder. Herunder søges det klarlagt, hvad der kan være årsag til at § 3 beskyttelse afregistreres.

Sammenhæng og formål

Disse to spørgsmål har til formål at skabe et indblik i kommunernes administration af naturværdierne i det åbne land. Problemformuleringen lægger således op til, at der foretages en undersøgelse af hvilke metoder og begrundelser kommunerne benytter i forbindelse med den

konstaterede afregistrering af NBL § 3 områder. En kortlægning af disse metoder og begrundelser giver et indblik i kommunernes arbejdsgange og beslutningsgrundlag på dette administrationsområde, hvilket er et emnefelt der ikke tidligere er undersøgt på lignende vis. Projektarbejdet vil sidenhen kunne danne grundlag for en debat om, hvor godt rustet kommunerne er i forhold til at opretholde § 3 beskyttelse i en tid, hvor et intensivt drevet landbrug hele tiden presser på for udvidelser. Projektarbejdet vil også beskrive registreringsgrundlaget for § 3 beskyttelsen hos Danmarks Arealinformation, og klarlægge i hvilket omfang de eksisterende registrerede data kan benyttes til større strategisk planlægning, evt. i form af monitorering af udviklingen i § 3 beskyttet natur.

Projektafgrænsning

Dette projekt tager sigte på, at undersøge hvordan kommunerne håndterer administrationen af de danske § 3 områder. Det har dog været nødvendigt at foretage en afgrænsning i forhold til undersøgelsesområdet. Det er således blevet valgt at foretage en afgrænsning af projektet, som sikrer et fagligt grundlag for gruppens tre medlemmer, inden for den angivne tidsgrænse. Projektgruppen har således valgt at afgrænse undersøgelsesområdet til kommunerne i Region Nordjylland.

De nordjyske kommuner er valgt af flere årsager. En geografisk placering, der medfører, at projektgruppen har mulighed for at tage rundt til de kommunale forvaltninger. Ydermere har medlemmerne af projektgruppen forskellige grader af kendskab til kontaktpersoner i de nordjyske kommuner. Dette kendskab er blandt andet opstået i forbindelse med udarbejdelsen af tidligere projekter samt i forbindelse med praktikophold på landinspektøruddannelsens 9. Semester. Det er således på denne baggrund blevet valgt at afgrænse projektets undersøgelsesområde til kommunerne i Region Nordjylland.

Til udarbejdelse af projektets GIS analyser er der blevet indhentet data fra Danmarks Arealinformation. Da disse data opdateres løbende af kommunerne, har det været nødvendigt at sætte skæringsdatoen for de anvendte data til den 2-4-2009.

4 Metode

Dette kapitel har til formål at beskrive de analyser og arbejdsgange der anvendes til at besvare projektets problemformulering, samt at beskrive, hvordan de bidrager til en samlet besvarelse af problemformuleringen. Opgaveløsningen bliver præsenteret og forklaret i det følgende gennem beskrivelser af den anvendte metode og valg af teori, med begrundelser for de valg der er foretaget. Opbygningen af kapitlet består af en metodestruktur, der beskriver strukturen og opbygningen igennem analyserne, dernæst følger en uddybning af rapportens analyser, med begrundelse for valg af metode og teori, slutteligt illustreres hele rapportens opbygning i et strukturdiagram for at klargøre kapitlernes sammenhæng.

Metodestruktur

Initierende problemstilling	Konkretisering af problem	Problemformulering	Underspørgsmål	Metode	Kapitel
Hvad har kommunalreformen betydet for administrationen af det åbne land.	Indsamling af data, Verificering af data, Indsamling af litteratur, Litteraturstudie, Studie af relevant lovgivning,	Dette projekt vil af-dække, hvilke metoder kommunerne anvender til afregistrering af § 3 områder, samt med hvilke begrundelser afregistreringerne foretages.	Hvad er et § 3 område og hvordan udpeges det?	Litteraturstudie – Studie af relevant lovgivning	5. NBL § 3 områder
	Samtaler med faglige nøglepersoner, Scanning af den faglige debat				6. Danmarks Miljøportal og data-temaet "beskyttet natur"
			Hvad er Danmarks Miljøportal og hvilken funktion har den?	Litteraturstudie – interview af faglige nøglepersoner	6.1 Danmarks Miljøportal
			Hvilken kvalitet har data som grundlag for analyser og hvordan kan de anvendes?	Litteraturstudie - interview af faglige nøglepersoner	6.2. Datagrundlag
					7. Analyse af afregistreringspraksis
			Hvilke kommuner kan udvælges til kommuneanalysen?	Gis analyse og visuel vurdering	7.1 udvælgelse af kommuner
			Hvad ligger til grund for kommunernes afregistrering af § 3 områder?	Gis analyse – interview af praktikere på feltet	7.2 Kommuneanalyse
			Hvilken administrationspraksis hos kommunerne ligger til grund for afregistrering af § 3 områder?	Interview – inddragelse af cases	7.3 Analyse af administrationspraksis

Figur 5 Figuren viser projektets metodestruktur

Figur 5 viser den strukturelle opbygning af projektet, og viser den struktur, der er valgt at følge igennem rapporten, således at de enkelte kapitlers analyser kan lede til en løsning af problemformuleringen. Til hvert kapitel i rapporten er der opstillet underspørgsmål der ønskes besvaret i kapitlet. Underspørgsmålene skal danne strukturen i kapitlet, således at det samlede resultat af analyserne besvarer problemformuleringen. Problemformuleringen er opdelt i to dele hvor det ønskes besvaret:

- Hvilke metoder der anvendes til kommunernes afregistrering af § 3 områder og
- Med hvilke begrundelser afregistreringerne foretages.

Projektrapportens første del, kapitel 5 og 6, fokuserer på, at beskrive baggrundsviden for forståelse af problemstilling., hvor det, jf. underspørgsmålene fra metodestrukturen, ønskes klarlagt hvilke områder der arbejdes med, hvor de anvendte data er indhentet og hvor pålidelige data er i forhold til vores anvendelsesområde. Det er således i disse kapitler der gives den nødvendige ballast i form af baggrundsviden om NBL § 3 områder og kendskab til data fra Danmarks Miljøportal til at foretage analyserne i anden del af rapporten.

Projektrapportens anden del, kapitel 6, knytter sig til besvarelsen af problemformuleringens spørgsmål, *"...hvilke **metoder** anvender kommunerne til afregistrering af § 3 områder, samt med hvilke **begrundelser** foretages afregistreringerne"*. Projektrapporten er ikke opdelt i forhold til at besvare problemformuleringens delspørgsmål. De søges begge besvaret i det ovennævnte kapitel. Jævnfør underspørgsmålene fra metodestrukturen ønskes det klarlagt i analyserne hvilke kommuner der kan arbejdes videre med i kommuneanalysen, hvad der ligger til grund for kommunernes afregistrering af § 3 områder og hvilken administrationspraksis hos kommunerne der ligger til grund for afregistreringer af § 3 områder. I denne del af projektrapporten anvendes de oplysninger der er opnået i projektets første del så problemformuleringen kan besvares.

4.1 Rapportens analyser

4.1.1 Naturbeskyttelseslovens § 3 områder

Dette kapitel har til formål at beskrive naturbeskyttelseslovens § 3. For at besvare underspørgsmål 5 er det nødvendigt, at fastslå hvad et § 3 område er og dernæst hvorledes § 3 områderne er blevet og stadig bliver udpeget og administreret. Derfor udgør denne analyse en beskrivelse af oprindelsen af NBL § 3 områder, de enkelte naturtyper, førstegangsregistreringen og den nuværende administration. Beskrivelsen er foretaget på baggrund af litteraturstudie og studie af Naturbeskyttelsesloven.

4.1.2 Anvendte data fra Danmarks Miljøportal

Dette kapitel har til formål dels at beskrive Danmarks Miljøportal og dels at undersøge kvaliteten af datasættet fra Danmarks Arealinformation. For at kunne vurdere kvaliteten af de data der bruges i analysearbejdet, er det nødvendigt, at undersøge, jf. underspørgsmål 6.1, hvad Danmarks Miljøportal er og hvilken funktion den har. Afsnittet indeholder en beskrivelse af Miljøportalens opbygning og funktion, samt hvorledes den kan anvendes af kommunerne og borgere. For at besvare underspørgsmål 6.2 undersøges datasættet i forhold til hvor anvendeligt det er i analysearbejdet, og for at få en indikation af hvor stor en betydning datasættet kan tillægges i resultaterne. Undersøgelsen består bl.a. af grundlaget for dataenes oprindelse, hvor tit de opdateres og hvem der står for opdateringen. Undersøgelsen af datasættet har således til formål at fastslå kvaliteten og pålideligheden resultaterne der fremkommer når data fra Danmarks Arealinformation anvendes til analysearbejde. Beskrivelsen af Danmarks Miljøportal og undersøgelsen af datagrundlaget foretages på baggrund af litteraturstudie og interview af Sophie Howhü-Christensen fra KMS.

4.1.3 Analyse af afregistreringspraksis

Dette kapitel har til formål, jf. underspørgsmål 7.1, 7.2 og 7.3, at undersøge hvilke kommuner der kan udvælges til kommuneanalysen, hvad der ligger til grund for kommunernes afregistrering af § 3 områder og hvilken administrationspraksis, der ligger til grund for afregistreringerne. Der ses altså både på hvilke metoder kommunerne anvender til afregistreringer af § 3 områder og hvad der ligger til grund for afregistreringerne. Kapitlet er opdelt i tre separate analyser: 1) Udvælgelse af kommuner, som består af en GIS analyse og visuelle vurderinger, 2) Kommuneanalyse, som består af Kommunen i tal, Analyse af udvalgte arealer og Interviewresumé og 3) Analyse af administrationspraksis på baggrund af studie af cases.

Udvælgelse af kommuner

Dette kapitel har til formål, jf. underspørgsmål 7.1, at undersøge hvilke kommuner der kan udvælges til nærmere analyse i kommuneanalysen. Analysen skal danne grundlag for at udvælge specifikke kommuner til en nærmere analyse, hvilket foretages ved en GIS analyse, der giver et geografisk overblik over alle ajourførte afregistreringer i hele Region Nordjylland. Der foretages GIS analyse af regionen på baggrund af data fra Danmarks Arealinformation, for at fastslå hvilke kommuner der er interessante at arbejde videre med. Den konkrete udvælgelse af kommuner til nærmere analyse består af følgende elementer:

- Undersøgelse af om kommuner har/ikke har ajourført afregistreringer til Danmarks Arealinformation
- Kontakt til kommunerne for at undersøge om deres mulighed for at bidrage med informationer til projektet

Kommuneanalyse

Der vil her blive foretaget en analyse af hver enkelt kommune, der består af tre dele.

- Kommunen i tal
- Analyse af udvalgte arealer
- Interviewresumé

"Kommunen i tal" vil indeholde en analyse af attributterne GIS temaet "beskyttet natur". Resultatet giver et indblik i udviklingen i antallet og det arealmæssige omfang af § 3 beskyttede områder i den enkelte kommune.

I undersøgelsen "Analyse af udvalgte arealer" udvælges der 4-11 arealer i hver kommune, hvor der er foretaget en afregistrering af et § 3 område til nærmere analyse. Her ønsker projektgruppen, at lægge vægt på at undersøge hvorfor afregistreringen er foretaget, altså kommunens grundlag for at foretage en redigering af den beskyttede natur. Udvalgelsen af arealer er sket på baggrund af følgende kriterier:

1. Type af beskyttet naturtype
2. Geografisk beliggenhed
3. Tilknytning til anden naturtype

Ad. 1. Udvalgelsen er foretaget således, at et bredt udvalg af naturtyper undersøges. Det er tilstræbt, at alle de beskyttede naturtyper er repræsenteret i hver enkelt analyse.

Ad 2. Udvalgelsen er foretaget med henblik på, at arealerne repræsenterer et bredt udvalg at lokaliseringer, således at der er udvalgt arealer ved kysten, inde i landet, ved byer og i landbrugslandet, såfremt det er muligt i den enkelte kommune.

Ad. 3. Udvalgelsen er foretages således, at der er taget højde for naturtypens sammenhæng med andre beskyttede naturtyper. Det betyder, at der både er valgt afregistrerede arealer, der ligger i sammenhæng med andre beskyttede arealer og at der er valgt afregistrerede arealer der ligger isoleret.

Der er foretaget interview af nøglepersoner i de udvalgte kommuner. Denne del af kommuneanalysen, består af resuméer af disse interviews og vil indgå, som opsamling på de erfaringer som folk der arbejder med administration af § 3 beskyttelse besidder. En nærmere beskrivelse af metode til interviewene, kan ses nedenfor, se afsnit 4.1.4.

Projektgruppen ønsker med Kommuneanalysen, at undersøge om der er sammenhæng mellem naturtyper og de ændringer der er foretaget på de enkelte arealer. Ligeledes ønskes det undersøgt hvilken årsag og begrundelse der ligger til grund for den konkrete redigering, således at der kan dannes et overblik over årsager til afregistrering af § 3 beskyttelse, både på kommunalt plan og samlet for hele undersøgelsesområdet. Det er også et formål med Kommuneanalysen, at få indblik i metoder til ajourføring af data til Danmarks Arealinformation.

Analyse af administrationspraksis

Analyse af administrationspraksis tager udgangspunkt i fire sager fra kommunerne omhandlende afregistrering af § 3 beskyttelse. Indsamlingsen af sager er foretaget ved at kontakte de udvalgte kommuner, som har tilsendt projektgruppen forskellige sagstyper. Projektgruppen har modtaget seks sager fra tre kommuner, og af disse er de fire anvendt, da de to øvrige ikke var tilstrækkeligt detaljerede. Der vil ikke optræde kommunenavn, stednavne eller personlige oplysninger i analysen.

Sagerne gennemgås for at se om der er lighedspunkter, der kan sige noget om metoder til afregistrering. Sagerne gennemgås dog også, for at få et generelt indblik i, hvilke metoder der anvendes. Dette betyder, at det ikke er afgørende om der er lighedspunkter, men at sagerne også skal bidrage til at give et indblik i det bagvedliggende grundlag for vurderingen i sagerne.

4.1.4 Interview

Der er blevet foretaget interviews med forskellige faglige nøglepersoner til ovenstående analyser. Alle disse interviews er blevet foretaget ud fra den samme metode. Der er her tale om kvalitative dataindsamlinger som har til formål at skabe forståelse og viden omkring blandt andet processer, intentioner, arbejdsgange etc. Der er mange metoder at foretage et kvalitativt interview på og projektgruppen har valgt at foretage interview ud fra det der ifølge Ib Andersens bog, *"Den skinbarlige virkelighed"* kaldes – Det delvist strukturerede interview.¹² Denne metode kan benyttes i de tilfælde, hvor der er et baggrundskendskab til området der undersøges. Når interviewerens besidder både teoretisk og praktisk viden inden interviewet, vil

¹² Andersen 2005, s. 168

der i forbindelse med et sådant interview typisk være en række emner, som interviewerens skal have belyst. Det er derfor normalt, at der udarbejdes en spørge- eller interviewguide. En sådan guide angiver de emner der skal belyses under interviewet.¹³

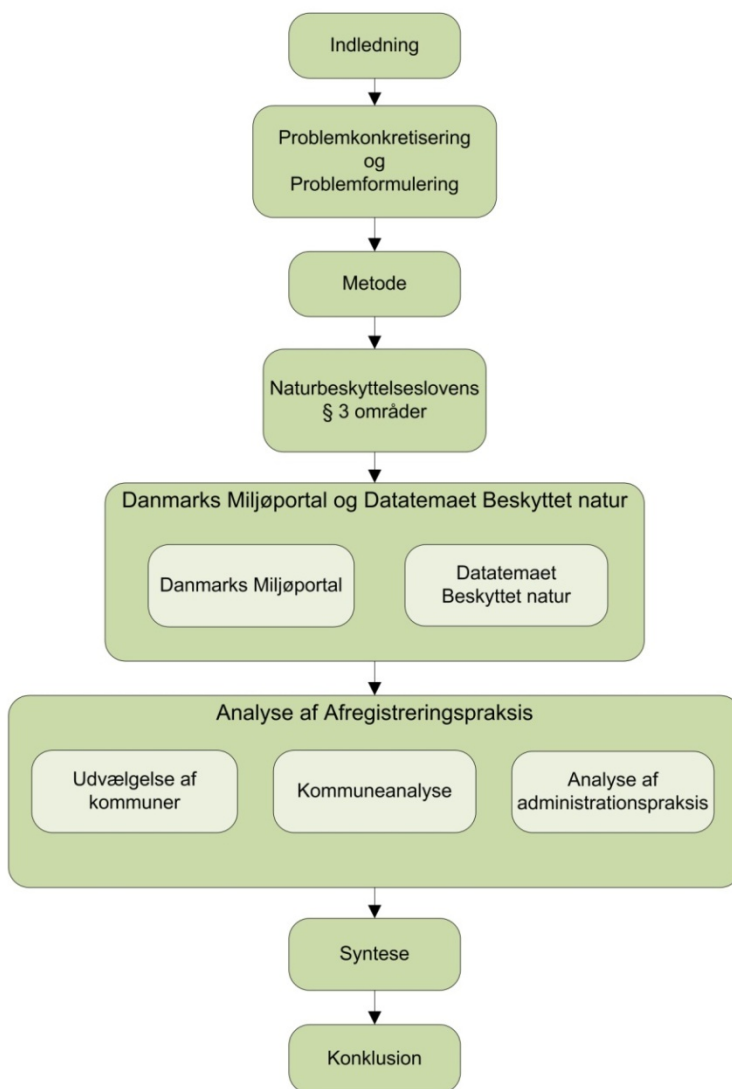
Metoden til gennemførelse af interviews er blevet valgt, idet projektgruppen har haft et forudgående kendskab til de problemstillinger der ønskedes undersøgt. Denne viden er fremkommet igennem projektgruppens arbejde med datasættet for beskyttet natur og som følge af kendskab til forskellige kommuners arbejdsmetoder. De udarbejdede spørgeguides til kommunerne indeholder derfor spørgsmål som relaterer sig til kommunernes redigering af data hos Danmarks Miljøportal, samt til de opgaver og arbejdsmetoder der er i forbindelse med oprettelse og vedligeholdelse af data. Formålet med disse interviews har været at få kendskab til kommunernes praksis i forhold til prioritering af og metode til ajourføring af data til Danmarks Miljøportal, samt til at undersøge hvordan sager om afregistrering opstår. Spørgeguiden til KMS medarbejder indeholder spørgsmål om data fra Danmarks Miljøportal, således at projektgruppen kan vurdere om data er egnet i forhold til anvendelse i projektet. Spørgeguiden med forklaringer til de enkelte spørgsmål kan ses i Bilag 1.

Interviewene er foretaget ved besøg hos KMS og kommunerne og ved en enkelt kommune som telefoninterview. Alle interview er optaget og der er ligeledes skrevet referat af interviewene, der kan ses i Bilag 2.

¹³ Andersen 2005, s. 168

4.1.5 Strukturdiagram

Strukturdiagram

Figur 6: På figuren ses projektets struktur.

5 Naturbeskyttelseslovens § 3 områder

Dette afsnit har til formål at beskrive naturbeskyttelseslovens § 3 områder, hvor det bliver præciseret hvilke kriterier der ligger til grund for at et område er omfattet af en § 3 beskyttelse og hvorledes områderne bliver udpeget og administreret.

Naturbeskyttelsesloven blev vedtaget i 1992, hvor der blev foretaget en sammenskrivning og forenkling af de daværende love for naturbeskyttelse, nemlig naturfredningsloven, lov om sandflugts bekæmpelse og lov om naturforvaltning. De beskyttede naturtyper blev indført i loven under § 3. Dog var der enkelte af de beskyttede naturtyper der allerede blev indført i naturfredningsloven fra 1978, hvor beskyttelse af biotoper som søer, vandløb og moser jf. NFL § 43¹⁴ blev indført. Ligeledes blev der indført beskyttelse af flere naturtyper i naturfredningsloven fra 1984 hvor beskyttelsen af heder og strandenge fik deres eget afsnit, jf. NFL §§ 43a og 43b¹⁵. Beskyttelsen af naturtyperne beror på NBL's formålsparagraf der siger, at naturen skal beskyttes for at bevare grundlaget for vilde dyr og planter og ligeledes skal deres levesteder, de landskabelige og kulturhistoriske værdier beskyttes.¹⁶

Beskyttede naturtyper

Naturområder der er omfattet af beskyttelse efter NBL § 3 er fersk eng, strand-eng/strandsump, overdrev, hede, mose, sø og vandløb. For at området kan betegnes som den konkrete naturtype er der nogle betingelser området skal opfylde.

- **Fersk eng:** Engarealer over 2500 m². Vegetationen er hovedsageligt græsser og urter, vilde arter som udsåede arter. Engarealer er ofte relativt lavtliggende og fugtige arealer. Der skelnes i Region Nordjylland mellem to engtyper:
 - **Kultureng:** Enge der omlægges med mindst 7-10 års mellemrum, hvor der kan anvendes en mellemafgrøde¹⁷. Vegetation afhænger af hvor lang tid der er gået siden sidste omlægning, men er typisk eng-rottehale, rød svingel og almindelig rajgræs. Kulturenge kan være drænede og der kan normalvis anvendes gødning og bekæmpelsesmidler.

¹⁴ NFL 1978

¹⁵ NFL 1984

¹⁶ Moe 2007, s.192

¹⁷ Kulturengarealer må ikke være i omdrift, hvor de bliver omlangt minimum hvert 5 år, hvis det er tilfældet, er arealet ikke en kultureng, men blot landbrugsjord.

- Natureng: Relativt fugtige enge der sjældent omlægges, hvorved strukturen fremstår som morfologisk heterogen. I praksis betegnes en eng som en natureng, når den højest omlægges med 12 års mellemrum¹⁸. Vegetation på naturengarealer med god jordbonitet kan være urter som vinget perikon, engblomme og trævlekrone. På naturenge må der ikke anvendes bekæmpelsesmidler eller gødes.
- **Strandeng:** Arealer over 2500 m². Defineres som engstrækninger ved kysten, hvor vegetationen hovedsageligt består af salttålede planter som kveller, vadegræs, harril osv. for arealer tættest på vandet. I de højere liggende arealer lidt længere inde i landet med mindre saltpåvirkning, består vegetationen af græs hvor der kan forekomme krat og trægrupper.
- **Strandsump:** Arealer over 2500 m². Sumparealer langs kysten på de mest fugtige og evt. permanent vandækkede arealer, hvor vegetationen består af store sumplanter som tagrør, strand-kogleaks og blågrøn kogleaks.
- **Overdrev:** Overdrevsarealer over 2500 m². Naturligt veldrænede vedvarende græsarealer, der aldrig eller kun meget sjældent har været pløjet op. Er ofte beliggende på kuperet eller højere liggende terræn, med lysåben græs- og urtevegetation. Typiske overdrevsarter er dværgbunke, bølget bunke og tandbælg.
- **Hede:** Hedearealer over 2500 m². Typisk vegetation er lyng, dværgbuske, græsser og andet der kan leve af en mager jordbund. Hvis ikke heden vedligeholdes i form af græsning eller afbrænding findes der ofte selvsåede buske og træer som eg, birk og lignende.
- **Mose:** Mosearealer over 2500 m², hvor mindre arealer også er omfattet, hvis de ligger i forbindelse med en beskyttet sø eller vandløb. Omfatter typisk udyrket eller ekstensivt udnyttede arealer, hvor vegetationen består af planter der tåler høj vandstand som stor nælde, tagrør eller høj sødgræs.
- **Sø:** Søarealer over 100 m², hvor arealberegning består af åben vandflade samt tilstødende areal med vandrelateret vegetation. Mindre søer der er tilknyttet anden beskyttet naturtype er altid beskyttet.
- **Vandløb:** Udpeget af amtsrådet og godkendt af miljøministeren som beskyttet jf. den tidligere naturfredningslovs § 43.¹⁹

På nogle arealer kan det være svært at afgøre om naturtypen er af den ene eller anden art. Eksempelvis kan ferske enge være sammenhængende med moser, søer og vandløb. For alle

¹⁸ Sørensen og Lorenzen 2009

¹⁹ Miljøministeriet 1993 A, s. 9 -24

naturtyperne gælder det dog at når det samlede areal uanset antal af naturtyper overstiger 2500 m² er arealet beskyttet. Derfor kan der opstå mosaiksamfund hvor der er mindre områder med flere forskellige naturtyper der tilsammen opnår minimumsstørrelsen og derfor bliver området beskyttet.²⁰

Udpegning og registrering af beskyttet natur

Miljøministeren har beføjelser til at fastsætte regler om registreringen af § 3 områder, jf. NBL § 7²¹ og på denne baggrund blev der foretaget en førstegangsregistrering i 1992 og de følgende år, jf. reglerne i registreringscirkulæret²². Amtskommunerne skulle ifølge registreringscirkulæret foretage en førstegangsregistrering af de områder i amtet, der var omfattet af NBL § 3, hvor registreringen skulle ske på grundlag af Miljøministeriets vejledning om registrering af beskyttede naturtyper²³. Vejledningen om registrering af beskyttede naturtyper blev udgivet som en præcisering af en generel vejledning om naturbeskyttelsesloven²⁴, der bl.a. indeholdt retningslinjer om lovens administration. Vejledningen om registrering af beskyttede naturtyper var således et arbejdsredskab til amtskommunerne, således at det sikres at førstegangsregistreringen skete på en ensartet måde over hele landet. Førstegangsregistreringen skulle være afsluttet pr. 1. maj 1995, hvorefter der skulle foretages løbende opdatering og præcisering af registreringen af de beskyttede naturtyper. Førstegangsregistreringen og senere ajourføringer skulle indsendes til Skov- og Naturstyrelsen.²⁵

Registreringen af naturtyperne er sket på baggrund af 4-cm kort, luftfotos og delvis feltregistrering. Alle tre registreringsmetoder er nødvendige for at kunne lave en fyldestgørende registrering, da der kan forekomme usikkerheder pga. forskellig præcision i metoden. Eksempelvis kan det på 4-cm kortene være svært at skelne naturtyperne fra hinanden, især heder, moser og overdrev, hvilket kan ses ved besigtigelse, hvor også naturtypens nuværende drift og anvendelse kan studeres. Jordbundsforhold og fugtighedsforhold ses ligeledes bedst ved besigtigelse, men da det er en bekostelig registreringsmetode har luftfoto ofte været anvendt som alternativ.²⁶

²⁰ Miljøministeriet 1993 A

²¹ NBL 2002 Den gamle NBL nr. 85 4-2-2002

²² CIRL 128 1993

²³ Miljøministeriet 1993 A

²⁴ Miljøministeriet 1993 B

²⁵ Miljøministeriet 1993 A

²⁶ Miljøministeriet 1993 A

I Nordjylland er registreringen af naturtyperne hovedsageligt foretaget på baggrund af luftfoto, mens registreringen i andre amter, f.eks. Århus amt er foretaget dels på baggrund af luftfoto og dels feltarbejde. Når registreringen kombineres med flere registreringsmetoder opnås der en højere præcision, hvilket giver et mere korrekt billede af naturtyperne, fordi risikoen for fejlregistrering mindskes ved brug af flere registreringsmetoder.²⁷

I forbindelse med kommunalreformen har kommunerne fået kompetencen til at udpege og opdatere NBL § 3 områder. Til dette anvendes Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede naturtyper²⁸, som afløser kapitel 3 i Vejledning om naturbeskyttelsesloven²⁹ og det er tanken, at denne vejledning skal afløses af flere konkrete vejledninger til de enkelte hovedemner i naturbeskyttelsesloven.

Kommunerne kan ved deres registrering og opdatering indberette ændringer i de beskyttede områder til Danmarks Miljøportal, hvor registreringerne er tilgængelige for alle der har interesse i at se dem. Der er ikke lovkrav om at kommunerne skal indrapportere opdateringer til Danmarks Miljøportal. Det er dog en forudsætning for, at portalen kan anvendes som vejledning, at den er opdateret med de nyeste data, hvilket bevirker at Danmarks Miljøportal selv opfordrer kommunerne til at anvende systemet til deres opdateringer og registreringer³⁰. I øvrigt er kommunerne forpligtet til at ajourføre kvalitetssikrede data til portalen, jf. den dataansvarsaftale kommunerne, regionerne og miljøministeriet har indgået i forbindelse med samarbejdet om Danmarks Miljøportal³¹.

Beskyttelsens retsvirkning

Når et § 3 område udpeges og registreres er det ikke bindende for ejerne. Det er først i en konkret sag, hvor der ønskes en ændring i et beskyttet areal, at udpegningen kan blive bindende, da det i hvert enkelt tilfælde skal afgøres, hvorvidt område på et givet tidspunkt er omfattet af beskyttelsen. Dette skyldes, at områder både kan "vokse sig ud og ind" af beskyttelsen³². Derfor skal kommunens og tidligere amternes udpegning og registrering af NBL § 3 områder kun ses som vejledende.

²⁷ Damsgaard 2009

²⁸ Miljøministeriet 2007

²⁹ Miljøministeriet 1993 B

³⁰ Howhü-Christensen 2009

³¹ Danmarks Miljøportal 2007, s. 1.

³² Miljøministeriet 2007, side 7

Hvis en grundejer ønsker at foretage ændringer af et areal med en beskyttet naturtype, skal han først forespørge kommunalbestyrelsen om arealet reelt er beskyttet af NBL § 3, idet udpegningen af områder kun er vejledende og ikke bindende for grundejeren³³. Kommunalbestyrelsen har dernæst pligt til at besvare forespørgslen inden 4 uger og modtager grundejeren ikke svar fra kommunalbestyrelsen inden fristens udløb kan ændringen foretages uden at der søges dispensation, jf. NBL § 65, stk. 3.³⁴ Hvis det fastslås at arealet er omfattet af beskyttelse kan der søges dispensation til at ændre i tilstanden. Det er en vigtig faktor hvor stort indgrebs karakter vil ændre naturtypen, når der skal søges dispensation. Der lægges derfor vægt på ændringens varighed og væsentlighed. F.eks. er almindelige vedligeholdelsesarbejder i vandløb ikke omfattet af forbuddet mod tilstandsændring, mens opsætning af voliere til udsætning af fasanekyllinger i maks. 6 uger om året er omfattet af forbuddet og kræver dispensation. Ligeledes kan der være nogle særlige grunde til at der skal gives dispensation. Det kan være i tilfælde, hvor der i forvejen er en begrænset naturmæssig interesse f.eks. ved opfyldning af en beskyttet sø, der er opstået under en byggemodning. Det er dog hovedreglen, at en væsentlig jordbrugsinteresse eller anden økonomisk interesse ikke er tilstrækkeligt grundlag til at begrunde en dispensation.³⁵

Lovliggørelse af ulovlig anvendelse af § 3 beskyttede områder

Hvis kommunen opdager at en grundejer foretager en ulovlig ændring i tilstanden af et beskyttet areal på sin ejendom er kommunen forpligtet til at søge det ulovlige forhold lovliggjort, jf. NBL § 73, stk. 5³⁶. Lovliggørelsen kan ske ved standsningsmeddelelse og/eller gennem påbud om retablering, hvor der sker en fysisk lovliggørelse³⁷. I tilfælde hvor grundejeren ikke efterkommer påbuddet rettidigt, kan der udstedes tvangsbøder, jf. RPL § 997, stk. 3³⁸, såfremt forholdet ikke lovliggøres³⁹. Hvis retablering af naturtypen er omfattet med uforholdsmæssige store udgifter eller retablering er umulig eller i hvert fald uigennemførlig inden for en overskuelig årrække, pga. store skader på naturtypen, kan kommunen vælge at stille vilkår om at der udlægges en erstatningsbiotop, jf. NBL § 74, stk. 2⁴⁰. Kommunen kan lade et påbud om at ud-

³³ For heder, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, hvor arealet lå i byzone ved udpegningen i 1992, gælder reglerne i NBL § 3, stk. 2 kun hvis tilstanden ændres til landbrugsformål. [BKG 1172 2006, § 1]

³⁴ Revsbech 2007, s. 320

³⁵ Basse 2006, s. 368-369

³⁶ NBL 2008, § 73 stk. 5

³⁷ NBL 2008, note 386

³⁸ RPL 2008, § 997 stk. 3

³⁹ hvor det er kommunen der er ansvarlig for inddrivelse af tvangsbøder, mens det er politiet der sørger for fuldbyrdelse af straf eller andre bestemmelser i dommen.

⁴⁰ NBL 2008, § 74 stk. 2

lægge en erstatningsbiotop tinglyse på ejendommen for ejers regning, såfremt det aflyses igen, når erstatningsbiotopen naturmæssigt har udviklet sig til beskyttet natur og det er synligt at arealet er beskyttet efter NBL § 3. Etablering af en erstatningsbiotop kan, som før nævnt, anvendes som lovliggørelse af en ulovlig ændring i naturtypen for et areal. I de tilfælde hvor opdyrkning af et areal har betydet store ændringer i arealets forhold, f.eks. dræning, næringsrig jord, omkranset af landbrugsjord, som forhindrer spredning af arter er det at foretrække, at der etableres en erstatningsbiotop i tilknytning til eksisterende beskyttet natur, frem for at arealet retableres.

Klageadgang

Når kommunen har truffet en afgørelse i forbindelse med ændringer i et § 3 område, kan afgørelsen påklages til naturklagenævnet indenfor en frist på 4 uger, dette gælder dog ikke når kommunen søger et ulovligt forhold lovliggjort, jf. NBL § 78, stk. 1, 2. Pkt.⁴¹ De klageberettigede er

- adressaten for afgørelsen, som normalt er ansøgeren,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- lokale foreninger og organisationer, der har væsentlig interesse i afgørelsen
- nationale foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Når en afgørelse påklages, har klagen opsættende virkning, dog kan klagemyndigheden bestemme andet. Afgørelsen kan også indbringes for en domstol, hvilket skal ske inden 6 måneder fra den dag afgørelsen er meddelt, jf. NBL § 88, stk. 1.⁴²

Særlige regler for brakarealer

Arealer der ikke er omfattet af § 3 beskyttelse, men som drives ekstensivt, kan efter en årrække opnå en sådan naturkvalitet at det vil "vokse ind" i beskyttelsen efter § 3, hvilket betyder at tilstanden af arealet ikke må ændres og at det derfor som udgangspunkt ikke må genopdyrkes. For ikke at "tvinge" ejeren til jævnlige pløjninger af arealet op for at undgå § 3 beskyttelsen af arealet, kan genopdykningsretten sikres i en periode på op til 15 år. Ejeren kan således anmelde

⁴¹ NBL 2008, § 78 stk. 1, 2.pkt.

⁴² NBL 2008 B, Kap. 12

arealet til kommunalbestyrelsen og derved få tilladelse til at arealet kan ligge uden omdrift til gavn for naturen i op til 15 år.⁴³

Ligeledes gælder det for brakarealer, at de er undtaget af beskyttelsen efter NBL § 3, hvis naturtypen, f.eks. sø, mose eller hede er opstået efter, at der er indgået aftale om, at arealet drives ekstensivt i en nærmere angivet periode. Denne undtagelse gælder i et år efter at aftalen ophører, og hvis ikke arealet indgår i omdrift indenfor denne tidsfrist overgår det til at være beskyttet efter NBL § 3.

Efter at kravet om udlægning af brakarealer i landbruget er blevet ophævet, er mange af de hidtidige brakarealer opdyrket igen. Ved denne opdyrkning er det kommet til kommunernes kendskab, at der reelt er hjemtaget brakstøtte på § 3 beskyttede arealer, hvilket ikke burde være muligt, da der ikke kan modtages brakstøtte på § 3 beskyttede arealer. For at en lodsejer kan modtage støtte til landbrugsarealer, her brakstøtte, skal vedkommende opfylde en række krav, som er beskrevet under begrebet krydsoverensstemmelse⁴⁴. Hvis lodsejer ikke overholder kravene i krydsoverensstemmelsen, tilbageholdes en del af eller alt støtte. Grunden til at det alligevel har været muligt at modtage brakstøtte på § 3 beskyttede arealer er, at § 3 beskyttede arealer ikke figurerer på den liste over de krav der skal opfyldes under krydsoverensstemmelsen. Derved er det ikke undersøgt, hvorvidt et areal er beskyttet under § 3 inden, der søges brakstøtte til arealet.

⁴³ Plantedirektoratet 2006, s. 11

⁴⁴ BKG nr. 1362 2008

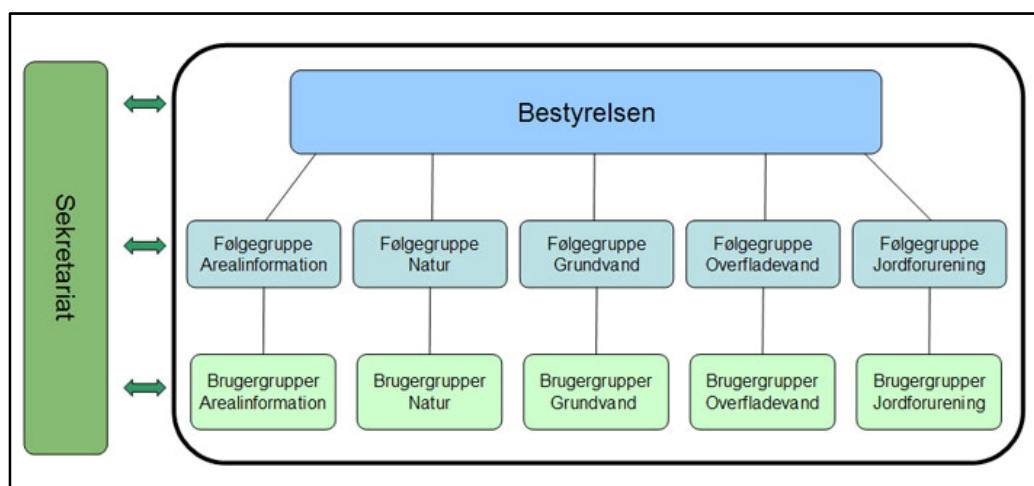
6 Danmarks Miljøportal og datatemaet Beskyttet natur

Dette kapitel har til formål at beskrive Danmarks Miljøportal i forhold til portalens opbygning og portalens funktion. Desuden har kapitlet til formål, at beskrive de data der er indhentet fra portalen til projektet med henblik på, at vurdere hvad disse data repræsenterer og hvordan de kan anvendes i dette projekt. Derfor er dette kapitel delt op i to afsnit. Et afsnit, der beskriver Danmarks Miljøportals formål, opbygning og funktion, samt et afsnit der beskriver de indhentede data. Som grundlag for afsnittet er der foretaget studie af relevant litteratur samt interview af nøglepersoner der administrerer og bruger Danmarks Miljøportal.

6.1 Danmarks miljøportal

Formål og administration

Danmarks Miljøportal er opstået som en følge af kommunalreformen i 2007, hvor amternes miljødata blev samlet i en database. Gennem webinterfaces har borgere og offentlige institutioner sidenhen haft adgang til en række relevante og opdaterede fællesoffentlige natur- og miljødata. Baggrunden for dannelsen af Danmarks Miljøportal var, at amternes opgaver på miljøområdet var blevet fordelt ud til kommuner, miljøcentre, regioner og miljøministeriets styrelser, hvilket medførte at disse myndigheder fik behov for et ensartet og fælles grundlag at løse opgaverne på. Danmarks Miljøportal blev derfor dannet som et fælles offentligt samarbejde mellem KL, Danske Regioner, Miljøministeriet og Den Digitale Taskforce.

Figur 7: Figuren viser organisationsstrukturen i Danmarks Miljøportal. [Danmarks Miljøportal 2009 A]

Som det er vist i Figur 7 styres Danmarks Miljøportal i dag af et sekretariat, der vedligeholder og driver portalen og ligeledes har ansvar for at videreudvikle datamodellen og udvikle nye funktionaliteter.⁴⁵ I den forbindelse kan det nævnes, at miljøministeriets bidrag til driften af portalen er at stille mandskab til rådighed til drift af portalen⁴⁶.

Danmarks Miljøportals opbygning

Princippet bag opbygningen af Danmarks Miljøportal er en serviceorienteret IT-arkitektur (SOA). Kort fortalt betyder det en opbygning af et system, hvor forskellige diskrete services anvendes til at skabe et sammenhængende IT-system der danner en samlet brugergrænseflade, og som derfor nemt kan opgraderes eller udvides ved implementering af nye services. I dette tilfælde er der tale om et system, der indeholder data der opdateres og dannes i de fællesoffentlige databaser, som er samlet ét sted og stilles til rådighed for brugere ved hjælp af web-services på Internettet. Systemet er opbygget som et "3-lags system", med et brugerflade-, et forretningslogik- og et dataopbevaringslag, hvor det enkelte lag er uafhængigt af de øvrige. Opbygningen af portalen kan ses i Figur 8.

Brugerfladelaget sørger for, at stille den logistik til rådighed, der danner brugerfladen og styrer kommunikationen mellem bruger og applikationer. Det kan være elementer i form af brugerens PC med tilhørende styresystem og webbrowser og også det sprog som kommunikationen foretages i, eksempelvis HTML og XML.

⁴⁵Perspektiv 2007, s.7

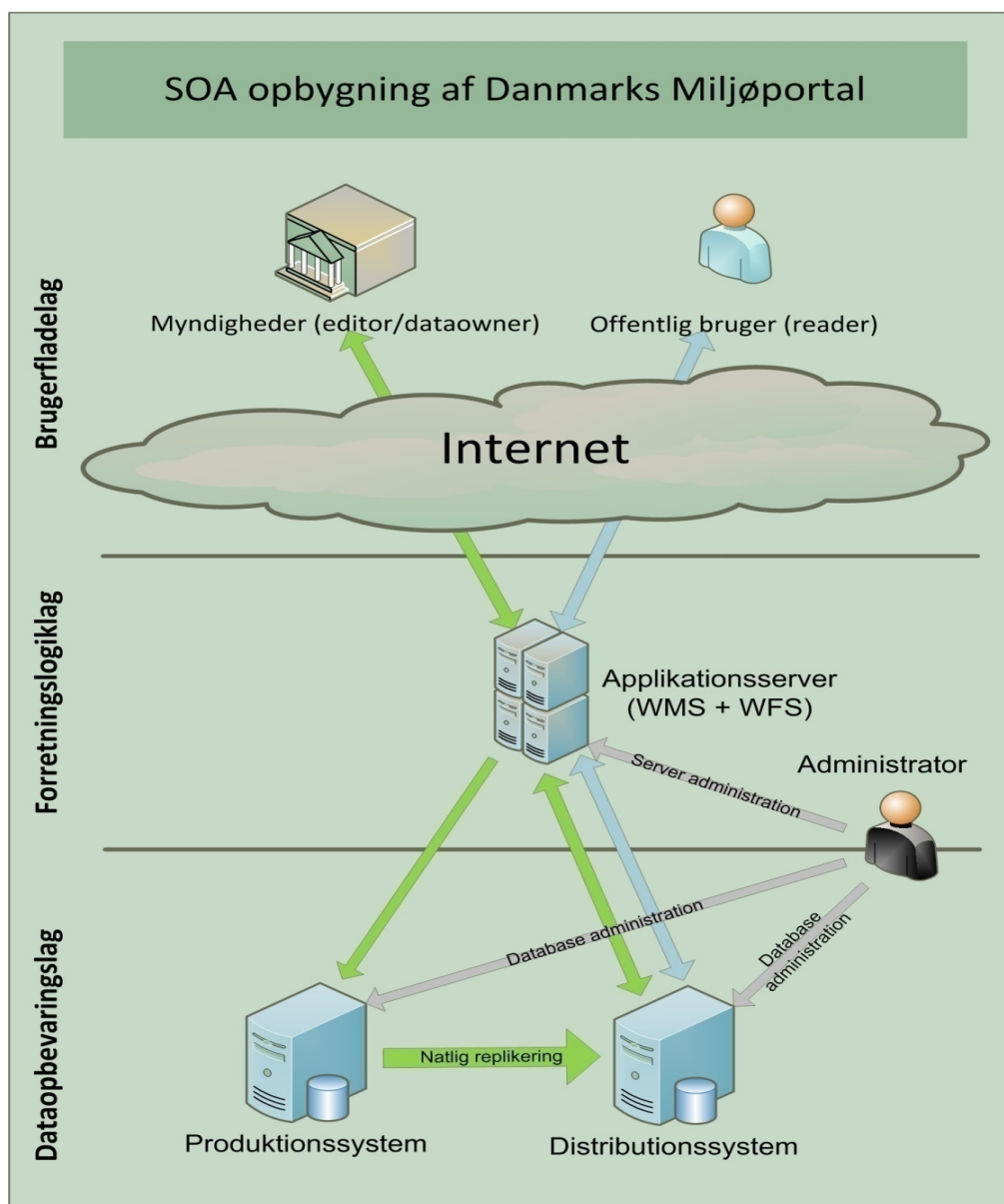
⁴⁶Hohwü-Christensen 2009

Forretningslogiklaget består af de komponenter, der får applikationen til at fungere. Det drejer sig om komponenter der giver elementerne i brugerfladelaget mulighed for at tilgå forretningslogiklaget på en standardiseret måde. Det kan eksempelvis dreje sig om en applikationsserver med WMS og WFS⁴⁷.

Dataopbevaringslaget består af de komponenter der sikrer en vedvarende opbevaring af de data der skal kunne tilgås via brugerfladelaget og forretningslogiklaget. Det drejer sig om serverhardware med tilhørende operativsystem og også om relationsdatabasesoftware såsom Oracle eller MySQL.⁴⁸

⁴⁷ WMS (Web Map Service) er en internetfunktion, der kan producere kort baseret på spatiale data på baggrund af geografiske informationer. WFS (Web Feature Service) gør det muligt for en bruger, at hente og opdatere stedbestede data i GML-format (Geography Markup Language). [Vretanos 2005][Beaujardiere 2004]

⁴⁸ CSC 2001, s. 20 – 21

Figur 8 Figuren viser opbygningen af Danmarks Miljøportal.

Gennem brugerfladen har brugeren adgang til de forskellige dele af Danmarks Miljøportal: Danmarks Arealinformation, Grundvand, Overfladevand, Natur og Jordforurening. Overordnet set findes der to typer brugere. Brugere med læse/hente adgang og brugere med editings adgang. Brugere med læse/hente adgang er offentlige brugere der kun kan tilgå distri-

butionssystemet, mens brugere med editerings adgang er de myndigheder der danner og ejer de data der ligger på portalen. Disse brugere har adgang til både distributionssystemet og produktionssystemet, se også Figur 8.

Udover de to nævnte brugere, serviceres Danmarks Miljøportal af administrativt personale, der foretager implementering af nye services mm. samt vedligehold af portalen.

Indgangen "Danmarks Arealinformation", giver adgang til et system, der gør arealdata tilgængelige for brugerne af Danmarks Miljøportal, og som giver mulighed for at vise miljødata på kort. Det drejer sig eksempelvis om fredninger, beskyttet natur, bygge- og beskyttelseslinjer, grundvand, planlægning og jordforurening.

De øvrige indgange, Grundvand, Natur, Overfladevand og Jordforurening, er en del af portalen, der giver mulighed for at hente de data hjem, der er oploadet af de respektive administrationsmyndigheder. Der er dog forskel på, hvilke data der er til rådighed på de enkelte områder. Eksempelvis er der ingen offentlig adgang til data på siden for "Overfladevand" endnu og på siden for "Jordforurening" er der indtil videre kun adgang til overordnede data⁴⁹, i form af kortlagte jordforureninger, via Danmarks Arealinformation. Omvendt er alle myndighedernes kvalitetssikrede naturdata offentligt tilgængelige via Danmarks Miljøportal på siden for Natur, og indenfor området "Grundvand" er det muligt for offentligheden, at søge efter boringer og vandindvindingsanlæg.

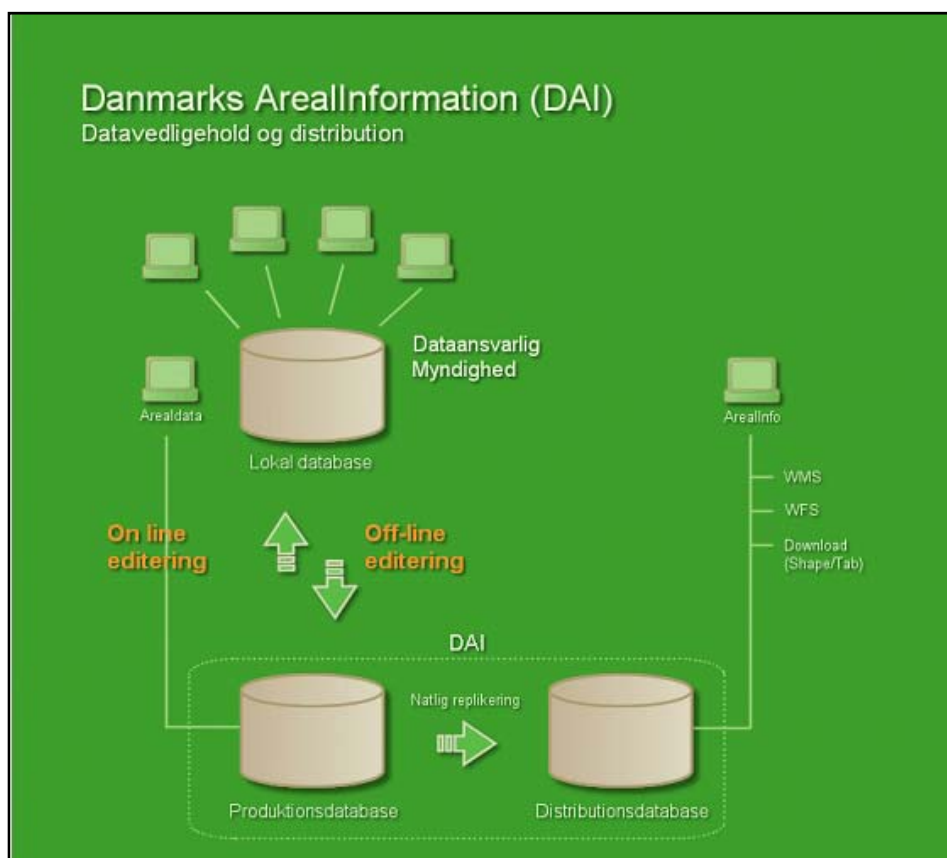
Dataopbevaringslaget på Danmarks Miljøportal består både af et produktionssystem og et distributionssystem der hver især indeholder en database. **Produktionssystemet** giver myndighederne mulighed for, at ajourføre temaer, enten online via webredigeringsværktøjer eller offline via indcheckning af hele temaer. **Distributionssystemet** giver mulighed for at se de forskellige temaer, lave konfliktsøgning eller hente temaer hjem til egne systemer så de kan ajourføres. Dette foregår via de WMS- og WFS-tjenester der findes i forretningslogiklaget. Ajourføring sker om natten ved at data fra distributionsdatabasen overskrives med data fra produktionsdatabasen, så de data der stilles til rådighed for brugerne via distributionssystemet er opdaterede data fra dagen før. Dette betyder også, at ajourføring og vedligehold-

⁴⁹ Det er hensigten, at mere detaljerede oplysninger om jordforurening skal gøres tilgængelige for offentligheden i løbet af 2009, når Danmarks Miljøportal har fuldført trin 1 og 2 i arbejdet med at implementere en fællesoffentlig landsdækkende database på jordforureningsområdet.
[Danmarks Miljøportal 2009 B]

delse af indholdet på Danmarks Miljøportal ikke medfører, at der trækkes på systemressourcer, der skal bruges af brugerne af portalen, der skal se, hente eller opdatere data.⁵⁰

Ajournføring af Danmarks Miljøportal

Som det er nævnt ovenfor, kan de dataansvarlige myndigheder, online eller offline, ajournføre de data der hører under deres område på Danmarks Miljøportal, se også Figur 9. I forbindelse med dette projekt er det særligt arealdata der er relevante, da det er her oplysningerne om den beskyttede natur findes. Derfor ses der i det følgende nærmere på, hvordan de to muligheder for editering i Danmarks Arealinformation fungerer i praksis.

Figur 9: Model af opdateringsmetoderne på Danmarks Arealinformation.
[Danmarks Arealinformation 2009, s. 3]

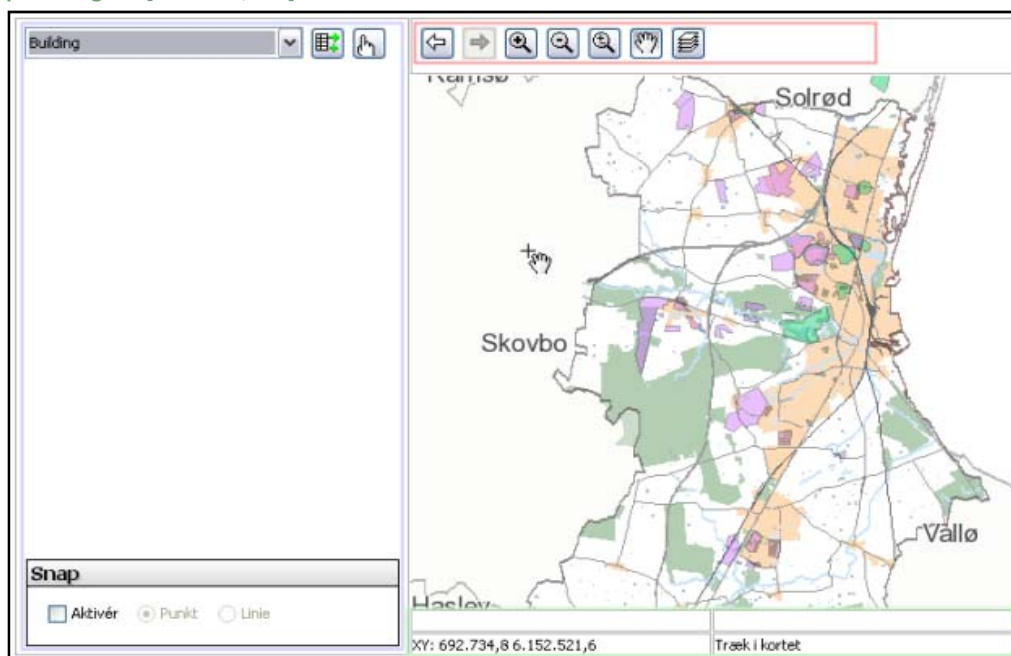
⁵⁰ Perspektiv 2007, s. 8-9

On-line ajourføring

On-line ajourføring af arealdata foregår ved at den dataansvarlige myndighed logger på den online adgang, der stilles til rådighed på Danmarks Arealinformations hjemmeside på kort.arealdata.dk. Herefter er der mulighed for, at oprette, redigere i eller slette objekter ved hjælp af digitaliseringsappletten SpatialEdit. Der er mulighed for at afvikle SpatialEdit i tre forskellige miljøer. Det kan køres som selvstændigt program på en PC, i en internetbrowser eller integreret med programmet CBkort, der er den applikation der afvikler kortvisningen på Danmarks Arealinformation ved visning af indhold fra distributionssystemet, se Figur 10.⁵¹

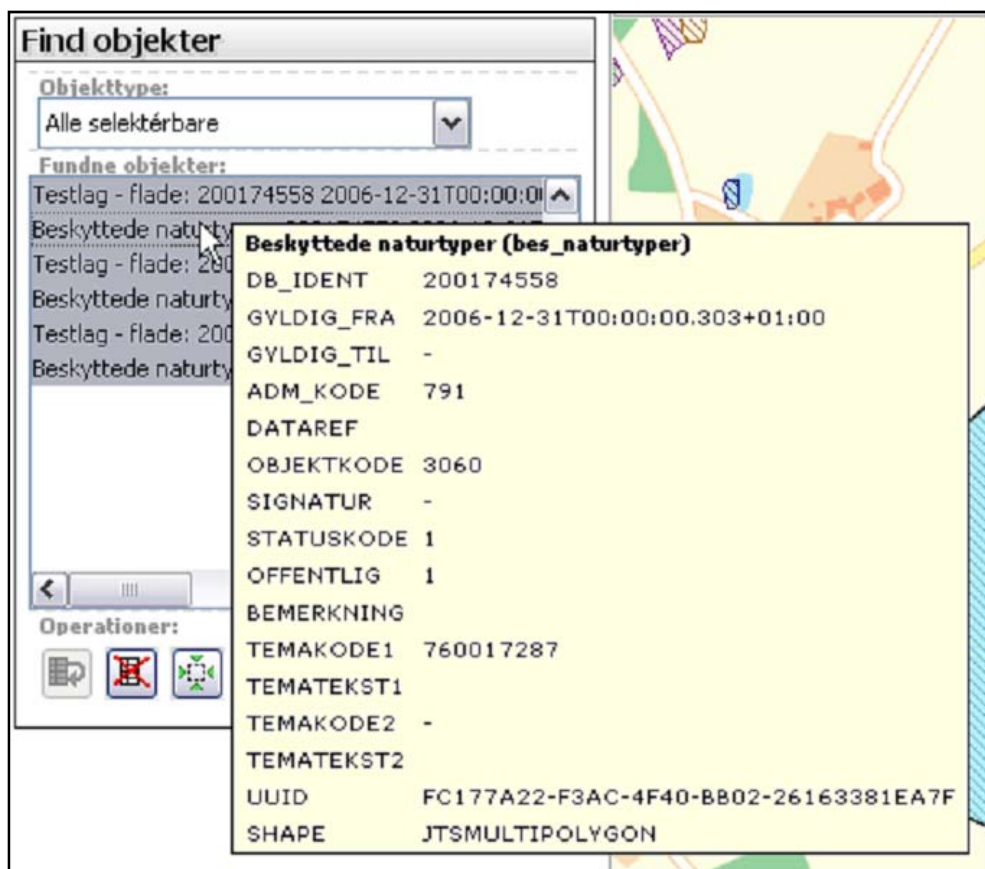
Figur 10: Menubjælken i CBkort giver mulighed for, at brugeren kan skifte til SpatialEdit ved at trykke på "Redigér". [Bro 2008, s. 4]

Figur 11: SpatialEdit brugerflade. I øverste venstre hjørne kan funktionerne "selecterbart lag", "Opret objekt" og "Find objekt" ses. I den røde firkant til højre kan navigationsfunktionerne ses. [Bro 2008, s. 4]

⁵¹ Bro 2008, s. 4

Funktionerne i SpatialEdit er tilpasset behovet for redigering på Danmarks Arealinformation, og her findes de nødvendige værktøjer til at udpege, redigere i og slette de objekter der skal ændres. Det drejer sig om værktøjer som "opsætning af temaer", hvor de relevante temaer kan slås til eller fra efter behov og om "find objekter" hvor objekter kan udpeges med musen og oplysninger om objektet fremkommer i vinduet til venstre i appletten, se Figur 11.

Figur 12: "Find objekter" funktionen i SpatialEdit, hvor attributterne for det valgte objekt vises når musemarkøren holdes henover objektet. [Bro 2008 s. 9]

Herudover findes funktionen "Rediger objekt", der anvendes når eksisterende objekter skal redigeres eller slettes. Objekter kan redigeres ved at indtaste attributværdier eller udføre tegneoperationer. Redigeringen af objekter via appletten foregår direkte i produktionssystem-databasen, se Figur 12, dog foretages der ikke ændringer i databasen før der trykkes på "Op-

datér" eller "Slet".⁵² Funktionen "Opret objekt" benyttes når nye objekter skal oprettes. Derudover findes der en række tegnefunktioner, der kan benyttes når objekter skal redigeres eller oprettes eksempelvis "Tegn flade", "Tegn cirkel", "Modificer punkt", "Flyt", "Kopier", "Slet" og "Buffer".⁵³ Hvis redigeringsarbejdet kræver at der skal arbejdes helt op til grænsen af eksisterende objekters geometri, anvendes funktionen "Snap". Snapfunktionen findes i to udgaver, en der snapper til punkt og en der snapper til linie.⁵⁴

Off-line ajourføring

Off-line ajourføring foregår i tre trin.

1. Datasættet der skal foretages ændringer i hentes hjem til brugeren. Dette gøres ved at gå ind på Danmarks Miljøportal/Danmarks Arealinformation/Data i systemet/Redigering af data og logge ind via funktionen "tjek ud". Herefter er der mulighed for at udpege det pågældende datasæt på baggrund af oplysninger om tema, kommune og systemformat (ESRI/MapInfo). Efter udpegning klikkes der på "hent og lås" hvilket medfører, at datasættet pakkes i en Zip-fil i det systemformat der er valgt og samtidig låses datasættet, så der ikke kan foretages onlineredigering mens det opdateres offline. Datasættet er i UTM zone32N, ETRS89 og det gemmes lokalt. Herefter foretages de nødvendige ændringer i datasættet af den dataansvarlige myndighed.⁵⁵
2. Det redigerede datasæt opdateres på Danmarks Arealinformation. Dette gøres ved at gå ind på Danmarks Miljøportal/Danmarks Arealinformation/Data i systemet/Redigering af data og her logge ind via funktionen "tjek ind". Efterfølgende udvælges det tema, der skal opdateres. Det angives, hvilken mailadresse, som kvittering for tjek ind skal sendes til. Herefter vælges det at tilføje zip-fil med ændringer i Shape eller Tab format. I den forbindelse er navnet på zip-filen underordnet, hvorimod navnet på Shape eller Tab filen skal være den samme som filen, der blev tjekket ud. Resultatet af validering og indlægning i produktionsdatabasen sendes automatisk til den angivne mailadresse, enten som en fejlmeddelelse eller som en bekræftelse på at opdateringen er gået godt. Når et datasæt er blevet opdateret korrekt frigives det til automatisk til online redigering.⁵⁶
3. Efter datasættet er opdateret i produktionsdatabasen, er det nødvendigt at det hentes endnu en gang via "tjek ud" funktionen, se pkt. 1 for procedure. De redigerede

⁵² Bro 2008, s. 11.

⁵³ Bro 2008, s. 7 – 17.

⁵⁴ Bro 2008, s. 20

⁵⁵ Danmarks Arealinformation 2009, s. 5.

⁵⁶ Danmarks Arealinformation 2009, s. 5.

objekter har nu fået tildelt nye egenskabsdata i form af attributterne DB_IDENT, GYL-DIG_FRA og UUID, se side 42 for forklaring af attributternes betydning.⁵⁷

Harmonisering af data

Ved dannelsen af Danmarks Miljøportal skulle både landsdækkende og amtslige data benyttes, og i forbindelse med de amtslige data var det nødvendigt, at foretage en harmonisering af de forskellige datasæt. Det skyldes, at de forskellige amter havde forskellig praksis for at danne og ajourføre data, hvilket betød at de var dannet ud fra forskellige datamodeller og ikke havde ens opbygning i forhold til signaturer og attributter. Derfor kunne disse data ikke umiddelbart anvendes på tværs af de tidligere amtsgrænser. Resultatet af harmoniseringen er blevet en datamodel, hvor der er foretaget en afvejning af fordelene ved at have en landsdækkende datamodel overfor ulemperne ved at ændre og tilpasse data til den landsdækkende datamodel.⁵⁸ Der er dog ikke tale om, at data er gået tabt, da de data der ikke kom med i den landsdækkende datamodel er gemt i separate databaser og har fået tildelt id-numre, så de kan kobles sammen med den landsdækkende model⁵⁹. Der er på den måde ikke foretaget en egentlig forringelse af de registrerede data, men blot en udvælgelse i forhold til fælles attributter, der har medført en ensrettet landsdækkende datamodel.

Dataansvar

De data der stilles til rådighed på Danmarks Miljøportal er vejledende. Det skal forstås på den måde, at de ikke kan danne grundlag for afgørelse for myndighederne og at de ikke i alle tilfælde er ajourførte og komplette. Data fra portalen kan der ikke støttes ret på, og det er ikke Danmarks Miljøportal der har ansvaret for data. Det er derimod de datagenererende myndigheder der er ansvarlige for kvaliteten og ajourføring af data jf. den dataansvarsaftale der er indgået mellem myndighederne og Danmarks Miljøportal.⁶⁰

6.2 Datatemaet Beskyttet natur

I forbindelse med dette projekt har projektgruppen, som tidligere nævnt, fået stillet data til rådighed fra Danmarks Miljøportal, og det følgende er en beskrivelse af disse data samt en vurdering af datakvaliteten af de udleverede data i forhold til brugen af disse data i dette projekt.

⁵⁷ Danmarks Arealinformation 2009, s. 5 – 6.

⁵⁸ Perspektiv 2007, s. 8.

⁵⁹ Hohwü-Christensen 2009, 3:49 min

⁶⁰ Danmarks Miljøportal 2009 C

Datagrundlag

De data der er stillet til rådighed fra Danmarks Arealinformation er et udtræk af temaet "beskyttet natur" fra distributionsdatabasen pr. 2-4-2009. Det betyder at datasættet er ajourført med de ændringer der er indrapporteret fra administrationsmyndigheden, i dette tilfælde kommunerne, frem til d. 2-4-2009. Datasættet består af oplysninger om alle de naturtyper, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, undtaget er dog vandløb, der har sit eget tema i Danmarks Arealinformation. De indhentede data er derfor oplysninger om søer og vandhuller med et areal på mindst 100 m² samt moser, enge, strandenge, strandsumpe, heder og overdrev med et areal på mindst 2500 m².

Datamodelbeskrivelse for registrering af beskyttet natur

Datamodellen der anvendes i Danmarks Arealinformation er en objekt-relationsdatabase, hvilket medfører, at databasen er opbygget som en tabel med objekter, der har tilhørende attributter. Objekterne i databasen er de registrerede områder og attributterne er de data der beskriver de enkelte objekter. Der er i alt 22 attributter, der beskriver objekterne i databasen for de beskyttede naturtyper. Her vil der blot komme en beskrivelse af de mest relevante af disse attributter, hvilket vil sige de seks, der er benyttet til at foretage udvælgelser i databasen i projektarbejdet. De seks typer kan ses i Figur 13, og nedenfor følger en forklaring af de enkelte attributter. En samlet oversigt over attributter og tilknyttede data kan ses i Bilag 4, bagest i rapporten.

NAVN:	db_ident	gyldig_fra	gyldig_til	objekt- type	UUID	shape.area
Formål	Entydig database nøgle	Start gyldighedsperiode	Slut gyldighedsperiode	Kode for objekt	Unik nøgle til ekstern reference	Arealstr. i m ²
Datatype	9-cifret heltal	ISO dato/tid	ISO dato/tid	4-cifret heltal	128 bit	Double Floating point
Værdi-område	100000000 – 999999999	2006-12-31 23:59:00 – 2999-12-31 23:59:00	2006-12-31 23:59:00 – 2999-12-31 23:59:00 + (NULL = stadig gyldig)	1000 – 9999	16 bytes Eksempel: (E6AB20EA-67E4-4C11-A051-B50A084788A3)	0-9999999999999,999

Figur 13: Tabellen viser de seks attributter, der anvendes som udvælgelseskriterier til GIS-analyserne i dette projekt. Attributterne er en del af databasen for temaet "beskyttet natur" på Danmarks Arealinformation. [Danmarks Arealinformation 2007]

db_ident: Entydigt ID for hvert objekt. Dog har historiske objekter samme ID, hvilket gør det muligt at gemme historikken i de ændringer der foretages i databasen.

gyldig_fra: Tid og dato for starten af et objekts gyldighedsperiode. Bruges i dette projekt bl.a. til at udvælge de § 3 områder der var gældende pr. 31-12-2006.

gyldig_til: Tid og dato for ophør af et objekts gyldighedsperiode. Bruges i dette projekt bl.a. til at udvælge § 3 områder der er ændrede eller afregistrerede i databasen. Attributværdien "NULL" indikerer at objektet stadig er gyldigt.

objekttype: Attribut, der angiver objektets naturtype.

UUID: Universel Unik Identifikation, denne attribut refererer til et objekts unikke instans i tid og rum. Dette sikrer en unik identifikation af de ændringer der foretages i objekters historik. Med en UUID kan objekter der har den samme db_ident værdi, udskilles og dermed kan oplysninger om de enkelte objekters ændringer fremskaffes.

shape.area: Attribut, der angiver objektets areal i m². Bruges i dette projekt til arealberegning.⁶¹

Som det kan ses af ovenstående beskrivelse er der fuld historik på de data der findes på Danmarks Arealinformation. Dette gælder også for de data der er stillet til rådighed for projektgruppen. UUID-attributten betyder i dette tilfælde, at alle ændringer kan gemmes i systemet, og det er det der ligger i begrebet "fuld historik". Historikken gør det muligt at identificere, på hvilke arealer der er foretaget ændringer i den tid kommunerne har administreret § 3 områderne. På baggrund af attributten shape.area er det muligt at beregne, hvor store arealmæssige forandringer ændringerne medfører. Det kan ligeledes lade sig gøre, at beregne areal forandringer i forhold til de enkelte naturtyper, men disse beregninger skal dog anvendes med en vis forsigtighed, da databasen ikke indeholder en attribut, der siger noget om, hvad der er årsagen til ændringen af et objekt. Derfor kan det ikke umiddelbart siges om en ændret tilstand for et objekt eksempelvis skyldes en rettelse af et objekts attributdata eller om ændringen er foretaget på baggrund af en reel ændring i et § 3 område. Dette vil kræve en undersøgelse af den pågældende ændring. Når oplysninger om årsagen til ændringer i databasen ikke findes medfører det at resultaterne af denne type arealberegninger er meget usikre. Resultatet af beregningerne i problemkonkretiseringsafsnittet, se side 7, viser da også, at der er noget der ikke stemmer overens. Beregningen af antallet af søer viser, at der er kommet over 2300 nye søer på to år, men samtidig er det samlede areal nedbragt med ca. 300 ha. En nærmere undersøgelse af de data der ligger til grund for denne beregning viste da også, at særligt to kommuner har foretaget mange rettelser i deres data for søer, hvilket var en væsentlig fejlkilde i beregningen. Derfor kan databasen ikke ukritisk anvendes til arealberegninger og heller ikke anvendes til at give et præcist billede af hvor mange § 3 områder der forsvinder i det åbne land.

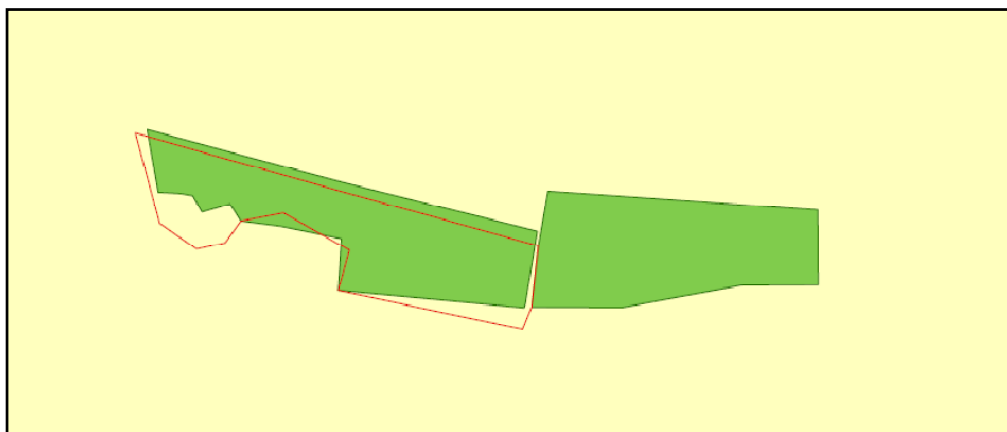
Datas oprindelse og kvalitet

Når kvaliteten af de data der udgør temaet "beskyttet natur" skal vurderes i forhold til anvendelse i dette projekt, er det også nødvendigt at forholde sig til, hvordan disse data er opstået. Som det er beskrevet i afsnit 5 side 23, er en del af registreringen af § 3 områder bl.a. foregået ved at anvende luftfotos og 4-cm kort. Dette har medført at nogle områder, der reelt ikke er § 3 områder fejlagtigt er blevet registreret som § 3 områder, hovedsageligt fordi de luftfotos der var til rådighed ved den første registrering ikke havde den høje opløsning, der kendes fra de luftfotos der produceres i dag, hvilket betyder, at grundlaget for udpegningen i 1992 var mere usikkert og har medført at nogle områder er udpeget forkert.

⁶¹ Danmarks Arealinformation 2007, s.11

At der er registreret arealer, der reelt ikke er omfattet af en § 3 beskyttelse, betyder at databasen indeholder oplysninger om disse områder, og også at de forkert udpegede områder bliver afregistreret når administrationsmyndigheden bliver opmærksom på dem. Dette betyder, at der forekommer afregistreringer, der ikke relaterer sig til ændringer, der fysisk har fundet sted i marken, men blot fungerer som en rettelse i datatemaet.

Som en følge af at kvaliteten af luftfotos er blevet bedre siden 1992 er registreringsgrundlaget ligeledes blevet bedre. Det er i dag muligt at lave en mere præcis udpegning af § 3 områderne ved brug af nye luftfotos. Et nærmere studie af de udleverede data viser at dette praktiseres af administrationsmyndighederne. Det er konstateret af projektgruppen, at der foretages mindre rettelser i databasen i form af ændringer, hvor grænserne til et beskyttet naturområde ændres så de passer til nyere luftfotos, Figur 14.

Figur 14: Figuren viser hvordan der er foretaget en korttilpasning.

Begge de ovennævnte forhold afspejler ændringer i datatemaet "beskyttet natur", som ikke skyldes faktiske fysiske ændringer i den beskyttede natur. Der er tale om at der foregår rettelse af datatemaet, så det i højere grad kommer til at afspejle forholdene i marken. Det skal forstås på den måde, at rettelserne medfører, at datatemaet kommer til at indeholde færre fejlagtige registreringer, og at det dermed bliver mere tro mod de faktiske forhold i marken. De to fejltyper, der er beskrevet her har ikke indflydelse på den almindelige brug af Danmarks Miljøportal. Det skyldes, at portalen har til formål, at videreformidle de miljødata, der er gældende på nuværende tidspunkt og desuden er § 3 registreringen kun vejledende, se afsnit 5. I dag skal kommunen under alle omstændigheder kontaktes før der foretages ændringer i et § 3 område.

de, og i den forbindelse vil der blive truffet en afgørelse på baggrund af de konkrete forhold i sagen. Data fra Danmarks Arealinformation vil her kun fungere som identifikation af hvor § 3 området er beliggende. Omvendt kan der dog også argumenteres for, at det på den måde alligevel har en indflydelse. Eksempelvis kan brugere, oftest vil det være en lodsejer, via portalen konstatere en fejlagtig registrering af § 3 beskyttelse på sin jord, og tage kontakt til kommunen for at få berigtiget forholdet, hvilket kræver ressourcer og tid for både bruger og kommune.

Det kan dog siges, at de to ovennævnte fejlkilder kan have stor betydning på resultatet ved beregninger af, hvor mange ændringer der er foretaget i § 3 områder og hvor meget § 3 areal der er afregistreret eller nyregistreret. I den sammenhæng er det derfor fejlkilder der medfører, at denne type beregning ikke vil give et korrekt billede af de faktiske ændringer i den beskyttede natur.

Kommunal opdateringspraksis af databasen

Som det er nævnt i problemkonkretiseringsafsnittet, side 7, kunne det ses, at kommunerne ikke har en ensartet praksis i forhold til at ajourføre databasen med de ændringer og afregistreringer der finder sted i § 3 beskyttet natur. Projektgruppen har kunnet konstatere, at nogle kommuner ikke indrapporterer ændringer til portalen, andre kommuner kun opdaterer de ændrede data i produktionsdatabasen og nogle kommuner opdaterer alle kommunens temadata når databasen skal ajourføres, hvilket kan være et udslag af, at de pågældende kommuner anvender off-line editering. I det første tilfælde indeholder databasen ikke oplysninger om ændringer, hvorfor der ikke findes noget undersøgelsesgrundlag. Som det vil blive beskrevet nedenfor side 50, er dette ikke ensbetydende med, at der ikke foretages ændringer eller afregistreringer i disse kommuners § 3 områder, de er blot ikke registreret på miljøportal. Derimod er det muligt, at finde frem til de ændringer kommunerne har foretaget når kommunerne ajourfører databasen ved at opdatere de konkrete ændringer der foretages. Dette gøres ved at lave en udvælgelse på baggrund af dataenes oprindelses dato og eventuel ophørsdato. Hele proceduren for denne udvælgelse kan ses i Bilag 5 bagest i rapporten. I kommuner der opdaterer hele temaer ad gangen, kan det også lade sig gøre at finde frem til ændringerne. Det kræver, at der via GIS software udskilles de data, der udgør forskellen mellem de datasæt der repræsenterer registreringen 31-12-2006 og 2-4-2009. Denne udvælgelse vil ikke blive beskrevet nærmere her, da den ikke vil blive benyttet i praksis i projektarbejdet.

At kommunerne anvender forskellig ajourføringspraksis sætter naturligvis nogle begrænsninger i forhold til hvor præcist et billede af virkeligheden der kan skabes, ved at anvende data fra

Danmarks Miljøportal. Det teoretisk ideelle datagrundlag for en undersøgelse, er hvor alle kommuner kun opdaterer de konkrete ændringer til databasen, samt opdaterer ændringerne lige så snart de er foretaget i praksis. Dette grundlag vil give det mest retvisende billede af tilstanden for § 3 områderne. Datagrundlaget for en sådan undersøgelse er ikke til stede, hvilket betyder at der ikke kan foretages en landsdækkende undersøgelse på baggrund af databasen på nuværende tidspunkt.

6.3 Opsamling

Når der samles op på de to ovenstående afsnit, så kan det konstateres, at Danmarks Miljøportal fungerer og lever op til sit primære formål, nemlig at stille opdaterede miljødata til rådighed for offentligheden, kommunerne, miljøcentrene, regionerne og miljøministeriets styrelser. Herudover giver mulighederne for on- og offline opdatering de respektive administrationsmyndigheder mulighed for, at opdatere de data, de selv ejer og har ansvaret for. I dette projekt er datatemaet "beskyttet natur", blevet undersøgt nærmere og undersøgelsen har vist, at kvaliteten og indholdet af de data der kan findes på Miljøportalen designmæssigt er tilstrækkelige til den opgave de skal bruges til her, nemlig at vise gældende § 3 områder på kort.

Undersøgelsen viste også, at hvis der ønskes at foretage GIS-analyser i form af beregninger af antal af § 3 områder eller arealberegninger med datatemaet "beskyttet natur" fra miljøportalen, så har de nuværende registrerede data af § 3 områderne sine begrænsninger. Således viser undersøgelsen af datatemaet, at der er forskellig praksis i kommunerne i forhold til at opdatere ændringer i § 3 områder på produktionsdatabasen. Det betyder, at det ikke er muligt at lave en landsdækkende undersøgelse af tilstanden på § 3 området på baggrund af datatemaet "beskyttet natur". Det er desuden konstateret, at datatemaet ikke indeholder oplysninger om, hvad der ligger til grund for de ændringer der foretages. Dette betyder, at det ikke er muligt at frasortere de ændringer der ikke skyldes egentlige fysiske ændringer i marken, men kun er tilpasning af datatemaet som følge af mere præcise oplysninger eller afregistrering af § 3 beskyttelse på områder der har været forkert udpeget. Når ændringer af denne type figurerer i datatemaet, bliver de en fejkilde i de tilfælde, hvor det ønskes at benytte datatemaet til at lave beregninger af hvor meget § 3 areal eller hvor mange § 3 områder der er afregistreret. Resultater på baggrund af denne type beregninger kan derfor ikke anses for at være retvisende i forhold til de ændringer der fysisk har fundet sted i marken medmindre disse data sorteres fra.

For at kunne lave denne type beregning der giver et retvisende resultat i forhold til de fysiske ændringer der har fundet sted, vil det kræve at datatemaet indeholder en attribut der klart specificerer, hvad der ligger til grund for de enkelte ændringer i datasættet. Herefter vil tilpasninger og mindre rettelser og afregistrering af arealer der er forkert udpeget som § 3 områder kunne fravælges og beregningen vil kunne foretages på et retvisende grundlag.

Ved at undersøge udvalgte kommuner, hvor ajourføring er foretaget regelmæssigt og hvor det kun er de reelle forandringer der opdateres på portalen, kan der skabes et billede af de ændringer der har fundet sted i disse kommuner. Dette vurderes også at være fyldestgørende i forhold til at bidrage til at besvare problemformuleringen i dette projekt, da målet med projektet er at undersøge *"hvilke **metoder** der anvendes til afregistrering"* og *"hvilke **begrundelser** der er herfor"*. Datatemaet skal her bruges til at udpege, hvilke kommuner der ønskes undersøgt. Desuden kan en GIS analyse på baggrund af datatemaet anvendes til at vise, hvilke områder der stadig er omfattet af § 3 beskyttelse og hvilke områder der er afregistreret og på den måde bruges til at udpege de enkelte arealer til undersøgelsen.

Der er i gennem de foregående to kapitler opnået en grundlæggende viden, om emnefeltet. Den resterende del af projektrapporten vil redegøre for analyserne, der skal besvare problemformuleringens to delspørgsmål.

7 Afregistreringspraksis

Der vil i dette kapitel blive foretaget en analyse af kommunernes praksis for afregistrering af § 3 beskyttelse. Dette vil blive gjort som et led i at besvare problemformuleringens delspørgsmål. Kapitlet er bygget op omkring tre analyser.

1. Udvælgelse af kommuner
2. Kommuneanalyse
3. Analyse af administrationspraksis

Ad 1) Her foretages der en udvælgelse af hvilke kommuner i Region Nordjylland der skal indgå i de resterende analyser. Tidligere har undersøgelser vist at der er stor forskel på hvordan og hvor ofte kommunerne ajourfører data til Danmarks Arealinformation. Projektgruppen har derfor valgt at foretage en nærmere undersøgelse af hvilke data der er tilgængelige i kommunerne i Region Nordjylland på baggrund af resultatet vil kommunerne blive udvalgt til de følgende analyser.

Ad 2) Her foretages en analyse af de udvalgte kommuner, hvor det ønskes afklaret med hvilke begrundelser kommunerne afregistrerer § 3 områderne samt hvilke metoder der anvendes til ajourføring af Danmarks Arealinformation. Undersøgelserne vil bestå af GIS analyser, en gennemgang af sager samt interview med nøglepersoner fra de udvalgte kommuner. Til sidst i afsnittet vil der blive samlet op på de data der er fremkommet i undersøgelserne af de udvalgte kommuner

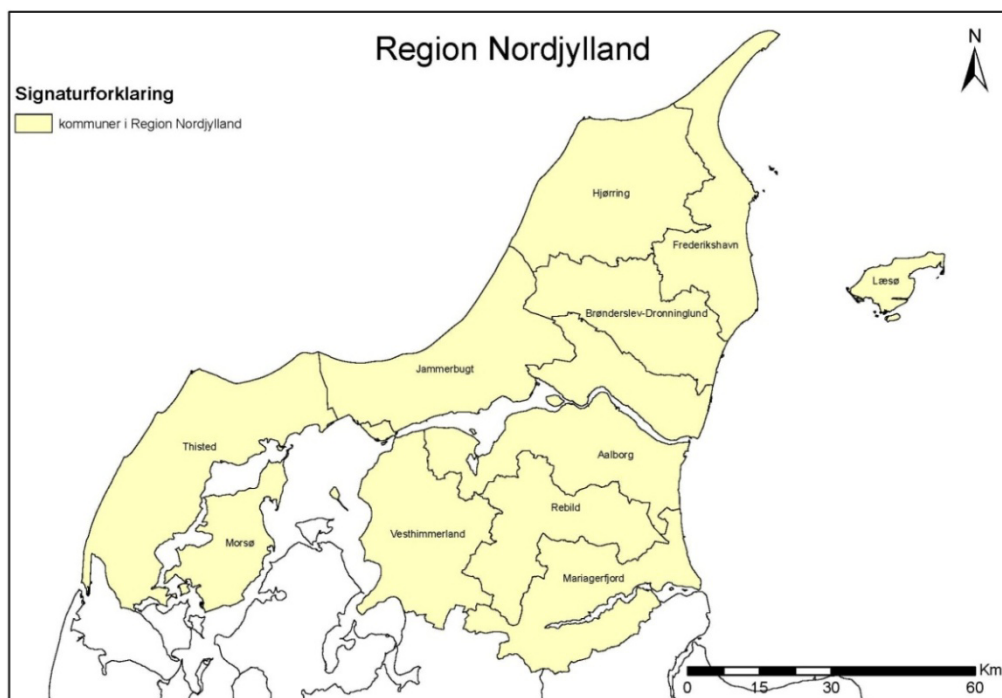
Ad 3) Denne analyse vil tage udgangspunkt i at klarlægge hvilke metoder kommunerne anvender i forbindelse med afregistrering af § 3 områder. For at kunne anskueliggøre hvilke metoder kommunerne benytter ved afregistreringer tages der udgangspunkt i at undersøge fire cases. Her vil der blive foretaget en gennemgang af sagerne ud fra den sagsdokumentation der er til rådighed. Der vil til sidst i afsnittet blive foretaget en opsamling af de fire cases.

7.1 Udvalgelse af kommuner

Dette kapitel har til formål, at undersøge om alle kommunerne i Region Nordjylland kan indgå i en undersøgelse af metoder til og grundlag for afregistrering af § 3 områder. Tidligere undersøgelser, se ovenfor s. 40, har vist at der kan være stor forskel på kommunernes opdateringer til Danmarks Arealinformation. Derfor ønskes det undersøgt, om alle de nordjyske kommuner kan indgå i Kommuneanalysen. Dette vil blive foretaget gennem GIS analyser samt ved visuelle vurderinger.

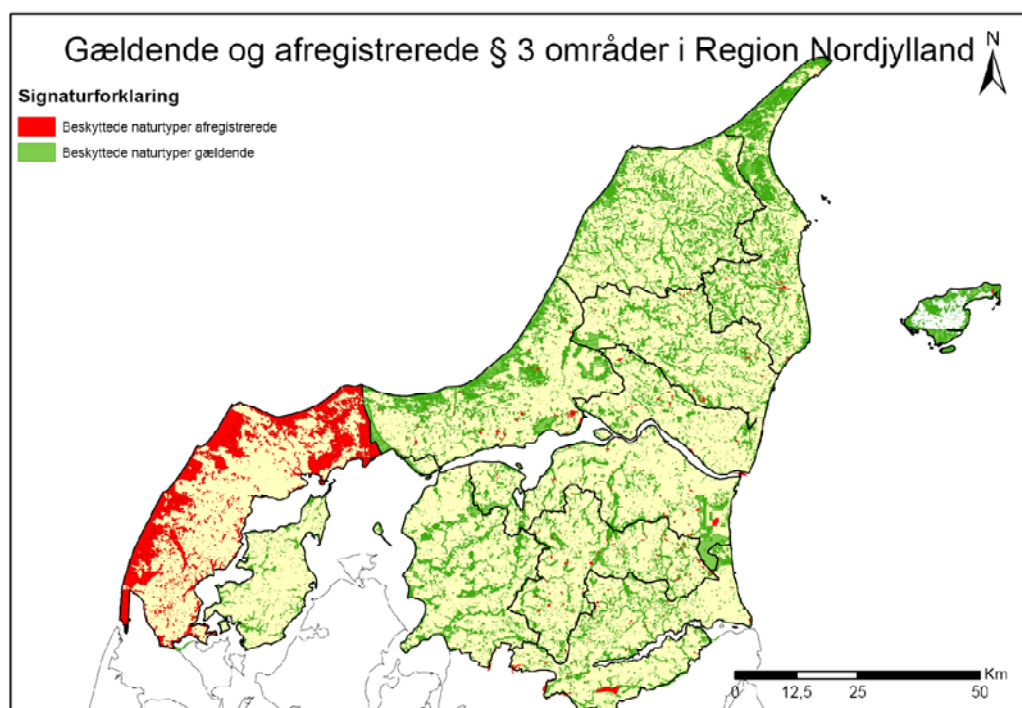
7.1.1 Kommunerne i Region Nordjylland

I den nedenstående figur, se Figur 15, ses kommunerne i Region Nordjylland

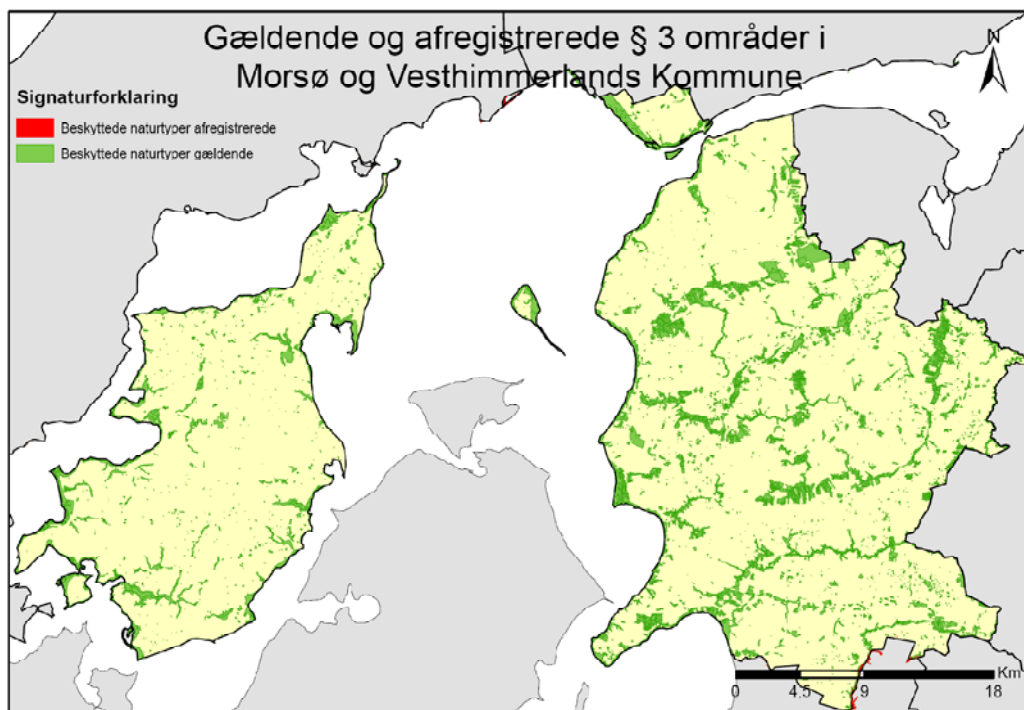
Figur 15: På figuren ses kommunerne i Region Nordjylland.

I figuren nedenfor ses kommunernes opdaterede ændringer i Danmarks Arealinformations § 3 lag. På kortet illustrerer de grønne områder de gældende § 3 områder og de røde områder illustrerer de områder hvor der er foretaget afregistreringer.

Figur 16: På figuren ses fordelingen af ændringer i § 3 områdernes tilstand fra 2007-2009 i Region Nordjylland. De grønne områder er de gældende § 3 områder og de røde områder er de afregistrerede § 3 områder.

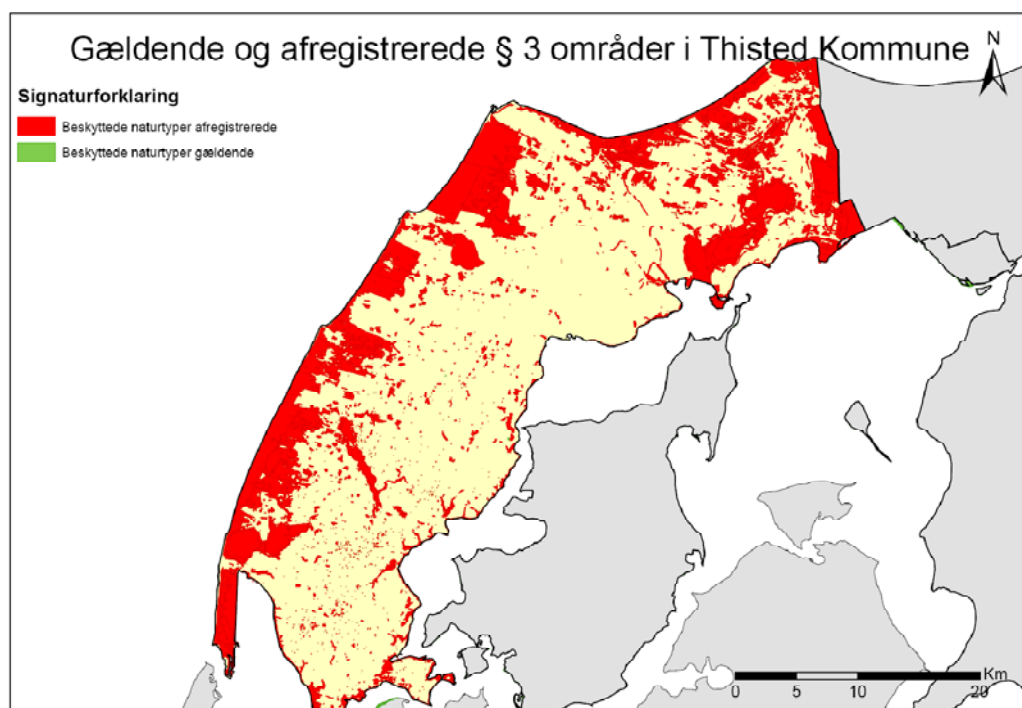
Af Figur 16 fremgår det, at der er væsentlige visuelle forskelle i kommunerne, når de afregistrerede og gældende områder vises på et kort. Af dette kan det udledes, at der er forskellig praksis i disse kommuner i forhold til ajourføring på Danmarks Arealinformation. Projektgruppen kan konstatere at Morsø og Vesthimmerlands kommune ikke har foretaget nogen afregistreringer. På den nedenstående figur, Figur 17, ses et kort med de to kommuner. Her kan det ses at der ikke forekommer nogen røde områder hvilket viser, at der ikke er foretaget afregistreringer af kommunernes § 3 områder.

Figur 17: På figuren ses fordelingen af ændringer i § 3 områdernes tilstand fra 2007-2009 i Morsø og Vesthimmerlandskommune. De grønne områder er de gældende § 3 områder og de røde områder er de afregistrerede § 3 områder.

En nærmere gennemgang af de to kommuners data viser, at der ikke er foretaget nogen opdateringer siden den 31-12-2006. Der er således tale om, at de data der ligger på Danmarks Arealinformation, er de oprindelige data fra amterne. Efter korrespondance med Morsø Kommune er denne antagelse blevet bekræftet. Kommunen har på grund af tekniske problemer med et nyindkøbt program, Geograf, samt knappe ressourcer ikke opdateret laget med § 3 områder på Miljøportalen. Morsø kommune har valgt ikke at benytte opdateringsmuligheden på Miljøportalen idet denne funktion anses som værende for tidskrævende at sætte sig ind i på nuværende tidspunkt. Morsø Kommune prioriterer derfor, andre opgaver højere i øjeblikket. Samtidig kan projektgruppen, på baggrund af manglende opdateringer, ikke umiddelbart sige noget om § 3 områdernes status eller tilstand i de pågældende kommuner. Derfor er Morsø og Vesthimmerlands kommuner blevet fravalgt, så de ikke bliver en del af undersøgelsen af kommunerne i Region Nordjylland.

Af Figur 16 fremgår det ligeledes, at en tredje kommune skiller sig ud ved udelukkende at bestå af røde områder. Det drejer sig om Thisted Kommune, som kan ses på nedenstående kort, se Figur 18.

Figur 18: På figuren ses Thisted Kommunes opdatering af § 3 områder.

De røde områder viser de § 3 områder der er blevet afregistreret, og som det kan ses på figuren ser det ud til at alle § 3 områderne i Thisted kommune er blevet afregistreret. Det har ikke været muligt at få en udtalelse fra Thisted kommune vedrørende disse opdateringer. Projektgruppens formodning er, at Thisted Kommune anvender off-line editering, jf. beskrivelsen ovenfor s. 39, til ajourføring af data på Danmark Arealinformation. Ved ajourføring via denne metode, er der tale om, at hente hele datasættet for § 3 beskyttede naturtyper hjem på en gang for at opdatere rettelser i laget. Hele laget er efterfølgende blevet lagt op på Danmarks Arealinformation. Det rettede lag har på denne måde overskrevet det oprindelige lag, som herefter er kommet til at fremgå som afregistreringer. Det er derfor umiddelbart svært at afgøre hvor mange afregistreringer der faktisk er foretaget i Thisted kommune. Det er dog muligt at afdække disse informationer. Projektgruppen har valgt ikke at gå yderligere ind i

denne opgave idet Thisted Kommune ikke har svaret på projektgruppens henvendelser. Thisted kommune fravælges derfor også af de videre undersøgelser.

Projektgruppen har også fravalgt Læsø Kommune af de videre undersøgelser. Dette er blevet besluttet på baggrund af kommunens oplysninger om, at det er Frederikshavn Kommune der forestår administrationen af Læsø Kommunes § 3 områder. Projektgruppen har derfor fravalgt Læsø Kommune fra undersøgelsen idet administrationen foretages på det samme grundlag som i Frederikshavn Kommune. En nærmere undersøgelse af administrationen af Læsø Kommunes § 3 områder vil dermed ikke bidrage med andet end det som afdækkes i undersøgelsen af Frederikshavn Kommune.

De resterende kommuner i Region Nordjylland har i større eller mindre grad foretaget opdateringer og ændringer i Miljøportalens § 3 lag. Projektgruppen har i opstartsfasen kontaktet alle regionens kommuner med henblik på, at finde ud af om de havde mulighed for at deltage i og levere informationer til dette projekt. I denne forbindelse meldte Rebild Kommune ud at de desværre ikke havde mulighed for at deltage i projektet på grund af tidspres. Projektgruppen har derfor fravalgt Rebild Kommune fra undersøgelsen.

Efter denne udvælgelse, er der seks kommuner tilbage i Region Nordjylland. Disse kommuner har alle indvilget i at deltage i undersøgelsen og har i større eller mindre grad ajourført deres lag med § 3 områder på Danmarks Arealinformation. Der tages derfor udgangspunkt i disse seks kommuner. Det drejer sig om kommunerne: Aalborg, Brønderslev, Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt og Mariagerfjord.

7.2 Kommuneanalyse

I dette afsnit foretages der en undersøgelse, der skal klarlægge, hvad der kan begrunde at kommunerne afregistrerer § 3 beskyttelse på arealer, der hidtil har været omfattet af beskyttelse. På den måde vil undersøgelsen søge at besvare problemformuleringens anden del, ifølge hvilken det ønskes at afklare med hvilke begrundelser § 3 områder afregistreres.

Med undersøgelsen ønskes det nærmere afklaret, om der er en tendens til at nogle af de § 3 beskyttede naturtyper får afregistreret beskyttelsen oftere end andre. Derfor undersøges det om der er en sammenhæng mellem årsag til afregistrering og den enkelte naturtype. Endvidere ønskes det afklaret, hvor mange afregistreringer der er foretaget i de udvalgte kommuner, samt også hvordan fordelingen er mellem antallet af afregistreringer og naturtype.

Undersøgelsen vil bestå af en analyse af hver enkelt af de seks kommuner der, jf. udvælgelsen, beskrevet ovenfor, er udvalgt til nærmere analyse, jf. Udvalgelse af kommuner side 50. Kommunerne der undersøges er: Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Brønderslev, Aalborg og Mariagerfjord. Undersøgelsen af de enkelte kommuner består af tre dele.

1. Analyse af kommunen i tal
2. Analyse af udvalgte arealer
3. Interviewresumé

Ad 1) I denne del ses der nærmere på antallet af afregistreringer i hver enkelt kommune. Undersøgelsen er opdelt i forhold til antallet af registrerede § 3 områder pr. 31-12-2006, antallet af registrerede § 3 områder pr. 2-4-2009, antal nyregistrerede § 3 områder i perioden og antal afregistrerede § 3 områder i perioden.

Til analysen af § 3 områderne i kommunerne er der foretaget fire forskellige udvælgelser og sumberegninger af data fra det datasæt der er indhentet fra Danmarks Arealinformation jf. beskrivelsen ovenfor, side 7. Beskrivelser af de fire udvælgelser og sumberegninger kan ses i Bilag 5. På baggrund af undersøgelsen af datasættet, se ovenfor side 40, er det vurderet, at det er nødvendigt at foretage en "datavask"⁶² af det datasæt, der er anvendt til undersøgelsen. Dette er gjort, for at tallene i analysen kommer til at repræsentere forholdene i marken bedst muligt. En nærmere beskrivelse af denne "datavask" kan ses i Bilag 5, bagest i rapporten.

⁶² Med "datavask", menes her en fravælgelse af data fra datasættet, der ellers ville bidrage med fejl og give et misvisende resultat.

Det skal nævnes, at projektgruppen er opmærksom på, at der ikke er taget forbehold for, hvilke begrundelser der ligger bag de enkelte afregistreringer. Derfor kan de enkelte udvælgelser og sumberegninger ikke antages at give et korrekt billede af forholdene i marken, jf. argumenterne i afsnittet om datagrundlag og -kvalitet ovenfor, side 40. Datasættet er dog sorteret, så samme objekt kun er repræsenteret en gang i den enkelte udvælgelse og sumberegning, derfor er datasættet forbedret så meget det umiddelbart kan lade sig gøre. Derfor formodes beregninger på baggrund af datasættet, at kunne give en indikation af, hvor mange § 3 områder der er afregistreret i kommunen og hvor meget areal det drejer sig om.

Ad 2) Den anden del af undersøgelsen vil indeholde en analyse af afregistrerede § 3 områder i de udvalgte kommuner. Kriterierne for udvælgelse er

- Type af beskyttet naturtype
- Geografisk beliggenhed
- Tilknytning til andre naturtyper

En uddybning af udvælgelseskriterierne kan ses i metodeafsnittet, side 15. Formålet med denne del af undersøgelsen er, at give et indblik i de forskellige årsager der kan begrunde afregistrering af § 3 områder, samt at give en indikation af om der er nogle typer, der er mere fremherskende end andre.

Ad 3) I den tredje del af undersøgelsen, vil der blive givet resuméer fra de interviews der er lavet med personale i kommunerne, der arbejder med § 3 administration. Her vil de væsentlige hovedpunkter fra samtalerne blive nævnt. Det drejer sig om oplysninger om, hvordan kommunerne håndterer opdateringen af Danmarks Arealinformation, hvilke sagstyper der fører til afregistrering af § 3 områder, og om kommunen foretager opsøgende arbejde i forhold til udpegning af nye § 3 områder. Udover at disse oplysninger er med til at afklare, hvad der ligger til grund for afregistrering af § 3 områder, så giver de også et indblik i hvor højt kommunerne prioriterer opdatering af Danmarks Arealinformation. Dermed kan besvarelserne fra interviewene også bruges til at vurdere kvaliteten af de data der anvendes i analysen.

Efter der er foretaget undersøgelser af de seks udvalgte kommuner, vil resultaterne fra disse undersøgelser blive samlet op, og blive anvendt til en samlet vurdering, der vil give en indikation af, om nogle naturtyper er mere udsatte for afregistrering end andre. Af vurderingen vil det ligeledes kunne ses, hvad der ligger til grund for afregistrering af § 3 områder og om der er nogle årsager til afregistrering, der er mere typiske end andre.

7.2.1 Aalborg Kommune

Aalborg Kommunes § 3 områder i tal

Fordelingen af antallet og det arealmæssige omfang af § 3 områderne i Aalborg Kommune i forhold til den enkelte naturtype kan ses i Figur 19 nedenfor. Figuren viser også hvor mange nyregistreringer og afregistreringer af § 3 områder der er foretaget i den observerede periode. Ved kommunalreformens ikrafttræden, var der registreret 6989 områder i Aalborg Kommune, hvorpå, der var registreret en § 3 beskyttelse.

Undersøgelser af § 3 områder i Aalborg Kommune				
	Antal pr. 31-12-2006	Antal pr. 2-4-2009	Antal nyregistrerede siden 31-12-2006	Antal afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	2463	2421	24	75
Hede	494	493	4	5
Mose	1306	1303	7	12
Overdrev	743	745	17	15
Strandeng	484	484	0	0
Sø	1497	1496	6	8
I alt	6987	6942	58	115
	Areal [ha] pr. 31-12-2006	Areal [ha] pr. 2-4-2009	Areal [ha] nyregistrerede siden 31-12-2006	Areal [ha] afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	4634	4490	147,5	312,8
Hede	1408	1408	12,0	12,5
Mose	4246	4247	13,6	14,6
Overdrev	1109	1108	13,4	14,1
Strandeng	1460	1460	0,0	0,0
Sø	509	509	0,6	0,6
I alt	13367	13222	187,0	354,6

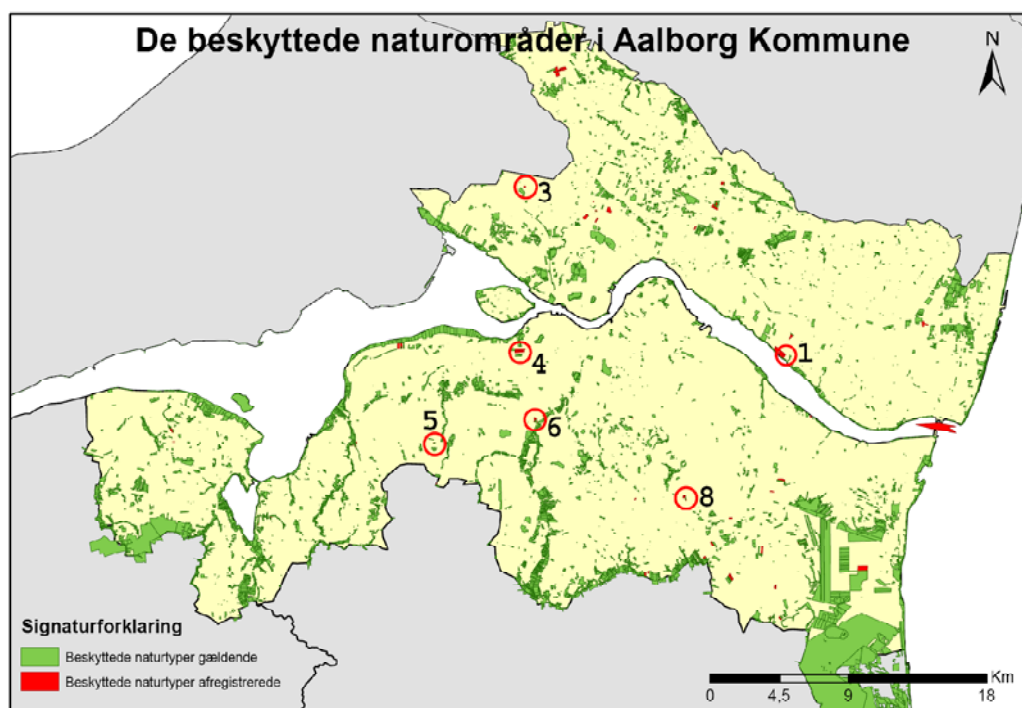
Figur 19: Figuren viser antallet og størrelsen af de beskyttede § 3 områder i Aalborg Kommune

Som det kan ses af figuren, er der i dag registreret 6942 § 3 områder i Aalborg Kommune, hvilket er 45 færre § 3 områder end ved kommunalreformens indførelse og arealmæssigt er der 145 ha mindre registreret § 3 areal i kommunen. Når der ses nærmere på tallene i forhold til de enkelte naturtyper, kan det ses at det særligt er ved naturtypen "Eng", at der er foreta-

get afregistreringer i Aalborg Kommune. Der er afregistreret 75 engområder ud af det samlede antal afregistreringer på 115 områder, hvilket svarer til at ca. 65 % af de samlede afregistreringer er engområder. Når det sammenholdes med, at engområder udgør ca. 35 % af § 3 områderne, udgør afregistreringerne af engarealerne en procentmæssig overrepræsentation i forhold til afregistreringerne af de øvrige naturtyper. Det kan også ses af figuren, at det primært er engareal, 312,8 ha, der er blevet afregistreret i Aalborg Kommune. For de øvrige naturtyper kan det ses, at de er lidt bedre overensstemmelse mellem antal områder og afregistreringer. Dog bemærkes det, at der ikke er afregistreret eller nyregistreret strandenge, samt at der er afregistreret få søer 8 stk., som svarer til 7 % af de samlede afregistreringer, i forhold til den procentvise andel søer udgør 1497 stk. hvilket svarer til 21 % af alle naturtyperne. Af tabellen fremgår det endvidere, at der samlet set er afregistreret 147 ha § 3 beskyttet natur. I perioden er der konkret afregistreret 354,6 ha mens der er nyregistreret 187 ha. Dette giver en difference på 167 ha afregistreret areal, hvilket er 20 ha mere end den samlede beregning, men da nogle nyregistrerede arealer også er afregistreret igen i perioden, figurerer disse arealer både i antallet af nyregistreringer og antallet af afregistreringer. Dette formodes at være årsagen til fravigelsen fra det samlede resultat. Den procentmæssige andel, differencen på 167 ha, udgør et arealmæssigt fald i § 3 areal på 1,3 % i kommunen.

Udvalgte arealer

Aalborg kommune er blevet bedt om at finde oplysninger om 9 afregistrerede § 3 beskyttelser på områder i hele kommunen. Det har ikke været muligt at finde oplysninger til 3 af områderne. De resterende seks områder kan ses i Figur 20 og beskrives nedenfor.

Figur 20: Kortet viser de udvalgte arealer.

Areal 1: Dette område har været udpeget som kulturreng siden den første registrering i 1992, men er blevet afregistreret, da arealet har været i omdrift i perioden hvor der har været registreret § 3 beskyttelse på arealet. Kommunens vurdering er, at området ser ud til at være præget af menneskelig aktivitet og det kan ikke bevise at der er tale om en kulturreng, se Figur 21. Der er dermed tale om, at det er blevet registreret på et forkert grundlag i 1992, hvilket nu er blevet rettet.

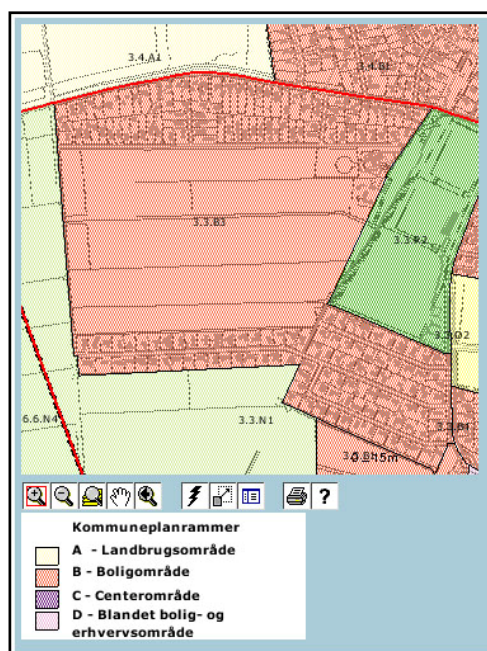
Figur 21: Luftfoto fra 1979, 1985 og 1992 der viser Areal 1. Den afregistrerede kulturreng er markeret med rødt.

Areal 3: Dette område har været registreret som mose, siden den første registrering. Af luftfoto fra 1992 kan området godt se ud som et moseareal, men nyere fotos viser, at dette ikke er tilfældet, se Figur 22. Som følge heraf er der tale om en fejlregistrering, og § 3 beskyttelsen er efterfølgende blevet afregistreret.

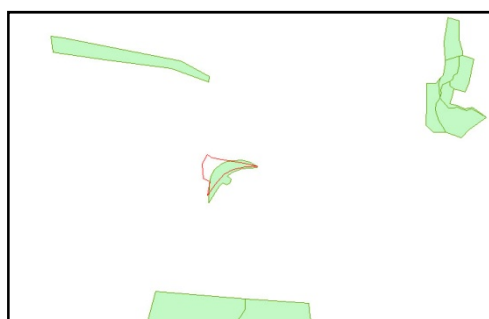
Figur 22: Luftfoto af areal 3 fra 1992, 2002 og 1999.

Areal 4: I dette tilfælde omfatter § 3 beskyttelsen et område, der er udpeget som eng. Området er en del af et større engområde, beliggende mellem nogle huse i kanten af en større by. Arealet er udlagt til boligområde i byzone og kan derfor ikke være et beskyttet § 3 område, se afsnit 5 NBL § 3 områder, og er på denne baggrund afregistreret, se Figur 23.

Figur 23: Udpegning af boligområde på areal 4.

Areal 5: Dette areal er registreret som overdrev ved førstegangsregistreringen i 1992. Arealet er afregistreret på grund af en fejlregistrering i arealets afgrænsning. Ligeledes er der foretaget en nyregistrering af et tilsvarende areal, blot med en korrigeret afgrænsning, således at den nuværende registrering er korrekt, se Figur 24.

Figur 24: Illustration fra ArcGIS af areal 5, hvor afregistreringen er vist med rødt og den nuværende registrering er vist med grønt.

Der er således reelt ikke forsvundet noget beskyttet natur, men foretaget en ændring af områdets afgrænsning, hvor der er en afregistrering og en nyregistrering som forklaring på hændelsen.

Areal 6: Området er udpeget og registreret som eng i forbindelse med førsteregistreringen i 1992. Arealet er blevet afregistreret, da det er vurderet at være i omdrift.

Areal 8: Dette område har været registreret som et overdrev siden førsteregistreringen, men er siden hen blevet afregistreret, da der er tale om et areal, hvorpå der er opført et biogasanlæg. Luftfotos viser, at biogasanlægget er opført i perioden mellem 1992 og 1995, og i forbindelse med opførelsen er afregistrering af § 3 beskyttelsen ikke blevet foretaget, se Figur 25. Dette er senere blevet opdaget og forholdet er blevet berigtiget.

Figur 25: Luftfoto af areal 8 fra 1992 og 1995

Interviewresumé

Aalborg Kommune har ikke en fast praksis for opdatering af data på Danmarks Arealinformation. Opdateringer for de seneste to år blev først opdateret umiddelbart før jul 2008, og i øjeblikket samles sagerne i bunker før der bliver foretaget opdateringer. Kommunen afventer en plug-in til Arc-GIS, der skal lette arbejdet med opdateringerne. Af samme grund kan det siges, at det ikke prioriteres særlig højt i forvaltningen at foretage opdateringerne, og fra politisk side er det heller ikke prioriteret særlig højt. Dog er det i forbindelse med sagsbehandlingen af landbrugssager højt prioriteret. Dette har medført at kommunen har besluttet at undersøge tilstanden af alle kommunens § 3 områder indenfor 2 - 4 år ved besigtigelse. Der er bl.a. ansat to nye projektmedarbejdere til dette arbejde. Det ønskes dermed at give sagsbehandlerne et bedre grundlag for at træffe afgørelser i landbrugssagerne, så sagsgangen kan foregå mere smidigt og dermed hurtigere. Sager om afregistrering eller ændringer i registrering af § 3 områder kan opstå på mange måder, og i øjeblikket er det sager om screeninger i forbindelse med landbrugsudvidelser og 15 års genopdykningsret der fylder mest. Lige før jul blev der anmeldt ca. 500 sager om 15 års genopdykningsret til Aalborg Kommune. Desuden er der også mange sager der opstår på baggrund af anlæg af nye søer. Typisk handler afregistreringssager i Aalborg Kommune om kulturrenge der er fejlagtigt udpegede som natureng. Dette skyldes en praksis fra Nordjyllands Amts tid, hvor områderne blev registreret som enten natureng eller

kultureng. Naturenge var de knoldede, morfologisk heterogene enge, mens de øvrige græsklædte arealer blev registreret som kulturenge. Fordelen ved dette var at der ikke blev brugt så meget tid på at registrere de enkelte engarealer, men i stedet kunne rette fokus på bl.a. moser og strandenge og derved indirekte beskytte dem bedre.⁶³

7.2.2 Frederikshavn Kommune

Frederikshavns Kommunes § 3 områder i tal

Som det kan ses i Figur 26, er der i Frederikshavn Kommune, pr. 2-4-2009 registreret 9093 § 3 beskyttede områder. Pr. 31-12-2006 var der registreret 9120 § 3 beskyttede områder, hvilket betyder, at der i perioden er blevet 27 færre § 3 områder i kommunen. Holdes antallet af afregistreringer, 70, op i mod antallet af nyregistreringer, 42, i perioden giver resultatet 28 færre § 3 områder. Den gode overensstemmelse mellem resultaterne er et udtryk for, at der kun er et areal der er nyregistreret og afregistreret igen i perioden. Arealmæssigt er der samlet set afregistreret 48 ha, § 3 område i Frederikshavn Kommune i perioden, hvilket stemmer godt overens med forskellen på 48,2 ha mellem de nyregistrerede og afregistrerede § 3 områder i perioden.

⁶³ Schmidt 2009

Undersøgelser af § 3 områder i Frederikshavn Kommune

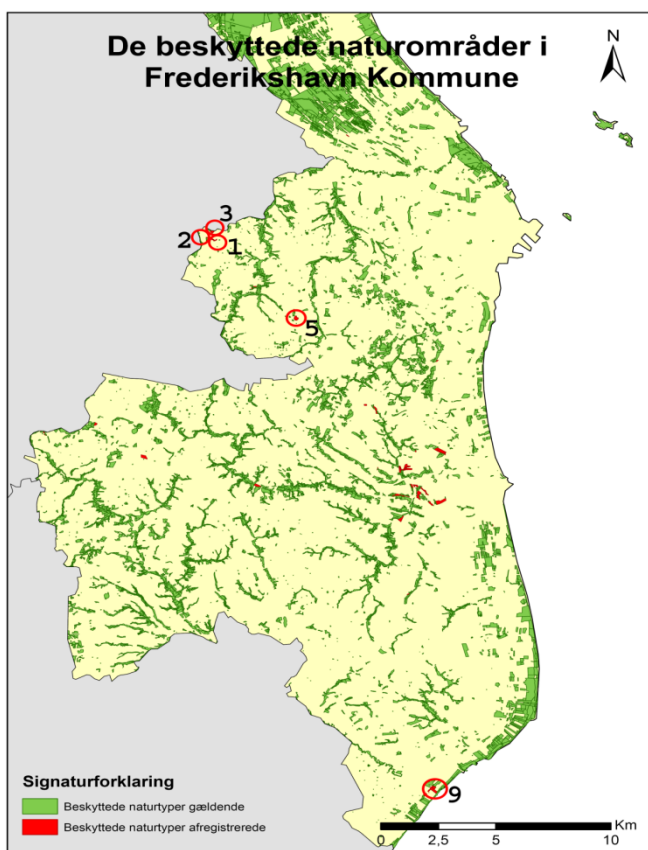
	Antal pr. 31-12-2006	Antal pr. 2-4-2009	Antal nyregistrerede siden 31-12-2006	Antal afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	2303	2297	12	18
Hede	1489	1483	10	17
Mose	1633	1628	2	7
Overdrev	1680	1673	14	21
Strandeng	135	132	1	4
Sø	1880	1880	3	3
I alt	9120	9093	42	70
	Areal [ha] pr. 31-12-2006	Areal [ha] pr. 2-4-2009	Areal [ha] nyregistrerede siden 31-12-2006	Areal [ha] afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	2636	2619	15,2	31,8
Hede	6092	6081	23,9	35,6
Mose	2861	2857	1,1	5,2
Overdrev	1523	1503	14,6	34,5
Strandeng	618	612	3,9	9,7
Sø	221	231	10,0	0,1
I alt	13951	13903	68,7	116,9

Figur 26: Figuren viser antallet og størrelsen af de beskyttede § 3 områder i Frederikshavn Kommune

Når de enkelte naturtyper betragtes i forhold til antal af afregistreringer, er der tre naturtyper der forekommer hyppigst i beregningen, Eng, Hede og Overdrev. Tilsammen repræsenterer disse typer ca. 70 % af de registrerede arealer pr. 31-12-2006 og 80 % af de samlede afregistreringer. Arealmæssigt udgør de tre naturtyper tilsammen 73 % af det samlede § 3 beskyttede areal pr. 31-12-2006, og afregistreringerne i perioden udgør 89 %. Omvendt kan det ses, at moser, strandenge og søer ikke er blevet afregistreret så ofte i kommunen. Samlet set er der sket et fald af § 3 områder for alle ny- og afregistreringer på 48 ha, hvilket er 0,3 % af det samlede § 3 areal i kommunen.

Udvalgte arealer

Projektgruppen har udvalgt 9 arealer, i Frederikshavn Kommune hvor der er afregistreret § 3 beskyttelse, og har efterfølgende bedt kommunen om begrundelserne for afregistreringerne. Kommunen har kunnet finde oplysninger for 5 af de 9 udvalgte arealer, se Figur 27.

Figur 27: På kortet ses de udvalgte arealer.

Areal 1: Dette område er udpeget til eng ved førsteregistreringen, og er den sydlige del af et større jordlod, der benyttes til agerbrug. En besigtigelse af arealet har vist, at engområdet ikke indeholdt typiske vådbundsplanter, hvilket er begrundelsen for afregistreringen.

Areal 2: Dette område var udpeget til overdrev, som en del af samme jordlod som nævnt ovenfor. Området har været fejlregistreret, da nærmere undersøgelse viste at det var mindre end 2500 m² og derfor ikke overholder naturbeskyttelseslovens arealkrav til § 3 områder. Dette har medført afregistrering.

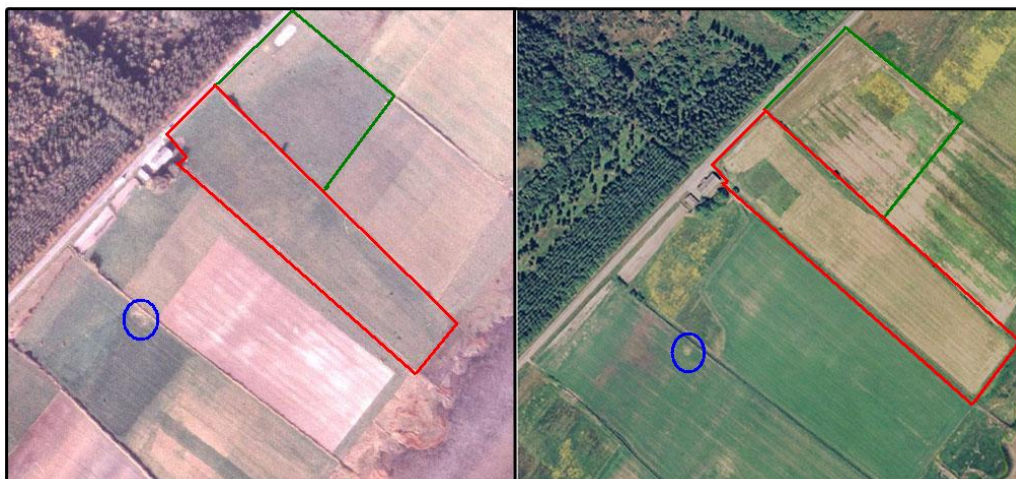
Areal 3: Området er udpeget til overdrev. Der er samme begrundelse for afregistrering som ved areal 2 ovenfor.

Areal 5: Dette område var registreret som overdrev på baggrund af luftfoto fra 1992, men er nu afregistreret, da det forud for udpegningen har været anvendt til råstofindvinding og herefter har været opdyrket. På luftfoto fra 1992 er der ikke længere spor efter opdyrkning eller råstofindvinding inden for det beskyttede område, men områdets funktion som grusgrav kan tydeligt ses på luftfoto fra 1985 og på luftfoto fra 1979 kan det også ses at en del af det beskyttede område er opdyrket, se Figur 28.

Figur 28: Luftfoto af areal 5 fra 1992 og 1985

Areal 9: I dette tilfælde er der tale om flere beskyttede naturtyper på samme jordlod. Det drejer sig om en strandeng, en eng og en sø, se Figur 29. De beskyttede områder er udpeget ved førsteregistreringen i 1992, men udpegningerne er fejlregistreringer på baggrund af forkert tolkning af luftfotos. Dette har medført at kommunen har ophævet § 3 beskyttelsen på områderne.

Figur 29: Luftfoto af areal 6 fra 1992 og 2002. Sø er markeret med blå, strandeng er markeret med rød og eng er markeret med grøn.

Interviewresumé

Frederikshavn Kommune har en ambition om, at ajourføring af data til Danmarks Arealinformation skal ske hver 14. dag. Erfaringen er, at opdateringer bør foretages af ansatte, der fysisk befinder sig hos miljøforvaltningen, da elektronisk kommunikation ud af huset, om usikkerheder eller uoverensstemmelser i sager, forsinker sagsgangen. Hos kommunen er det ikke, hos forvaltning eller politikere, i sig selv et mål at prioritere opdatering af dataene på Danmarks Arealinformation højt, men for at kommune, borgere og samarbejdspartnere kan have glæde af dataene på portalen, så er de nødt til at være rimeligt opdaterede. I kommunen opstår sager, der medfører ændringer eller afregistreringer af § 3 områder i ca. 50 % af tilfældene på baggrund af landbrugssager. Det kan f.eks. være i forbindelse med anmeldelse af 15 års genopdykningsret eller i sager om udvidelse af husdyrbrug. Derudover opstår ca. 10 % som følge af anmeldelser fra naboer eller Danmarks Naturfredningsforening. Resten af sagerne opstår på baggrund af kommunens egen sagsbehandling. Kommunen er ikke selv aktiv i forhold til at foretage opsøgende arbejde med henblik på, at udpege nye § 3 områder.⁶⁴

⁶⁴ Riber 2009

7.2.3 Jammerbugt kommune

Jammerbugt Kommunes § 3 områder i tal

I Jammerbugt kommune er der, pr. 31-12-2006 samlet set 5.860 § 3 områder, fordelt på naturtyperne eng, hede, mose, overdrev, strandeng og sø. Den reelle fordeling med opdeling på naturtype, antal af områder og arealstørrelser pr. naturtype kan ses i Figur 30.

Undersøgelser af § 3 områder i Jammerbugt Kommune				
	Antal pr. 31-12-2006	Antal pr. 2-4-2009	Antal nyregistrerede siden 31-12-2006	Antal afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	1575	1524	19	70
Hede	1062	1062	2	2
Mose	1024	1024	5	5
Overdrev	596	593	12	15
Strandeng	144	144	0	0
Sø	1459	1454	2	7
I alt	5860	5801	40	99
	Areal [ha] pr. 31-12-2006	Areal [ha] pr. 2-4-2009	Areal [ha] nyregistrerede siden 31-12-2006	Areal [ha] afregistrere- de efter 31-12-2006
Eng	3900	3652	46,4	294,4
Hede	6560	6559	1,0	2,3
Mose	3184	3183	23,4	25,0
Overdrev	862	849	15,3	28,5
Strandeng	1193	1193	0,0	0,0
Sø	1163	1163	9,6	9,7
I alt	16868	16599	95,4	359,9

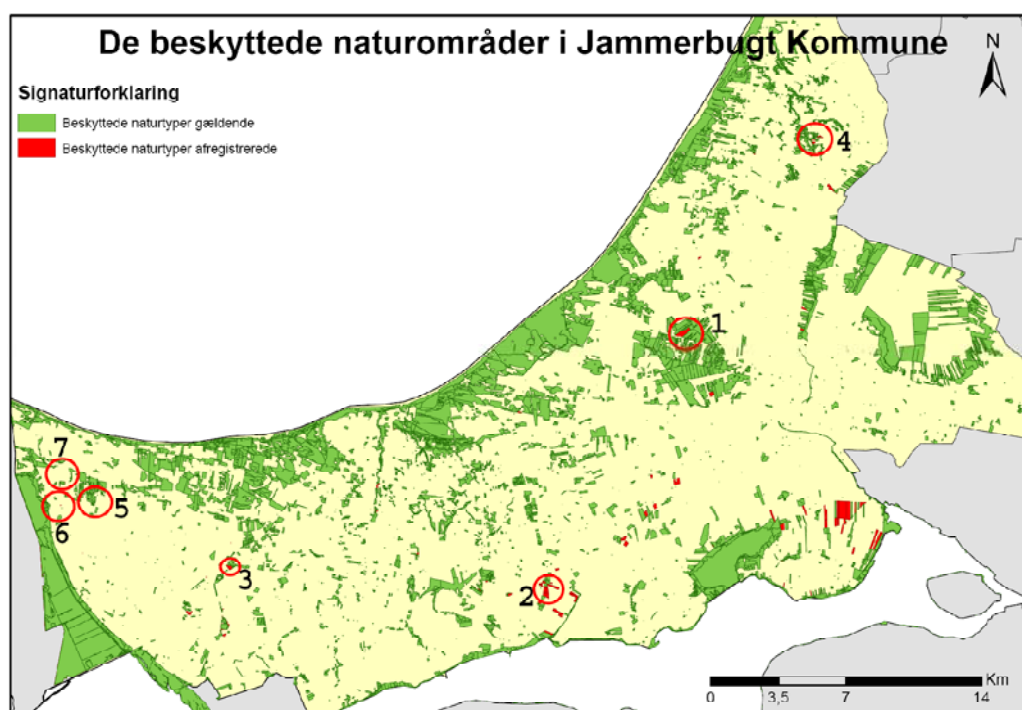
Figur 30: Figuren viser antallet og størrelsen af de beskyttede § 3 områder i Jammerbugt Kommune.

Når der ses på antallet af § 3 områder i kommunen pr. 2-4-2009 kan der konstateres et fald i antallet af områder på 59, som arealmæssigt er 269 ha § 3 områder der er afregistreret, hvilket er sket over en periode på godt to år. Der er foretaget 40 nyregistreringer af § 3 områder, som hovedsageligt er sket på naturtyperne eng og overdrev, ligeledes er der afregistreret 99 § 3 områder, hvor det også hovedsageligt er naturtyperne eng og overdrev der er den fremherskende naturtype. Det er særligt på naturtypen "eng" der er blevet foretaget en stor afre-

gistrering, 70 engarealer er afregistreret ud af den samlede afregistrering på 99 områder, hvilket svarer til at ca. 70 % af alle de afregistrerede arealer er engarealer. Hvis det sammenholdes med at engarealerne udgør ca. 26 % af alle § 3 områderne udgør afregistreringerne af engarealerne en procentmæssig overrepræsentation i forhold til afregistrering af de andre naturtyper. Samlet set er der sket et fald i areal af § 3 områder for alle ny- og afregistreringer på 264 ha, hvilket er ca. 1,5 % af det samlede § 3 areal i kommunen.

Udvalgte arealer

Jammerbugt kommune er blevet bedt om at finde oplysninger om 7 § 3 beskyttelser på områder i hele kommunen. Beskrivelsen af de 7 områder kan ses nedenfor, se Figur 31.

Figur 31: På kortet ses de udvalgte arealer.

Areal 1: Det er et engareal der er blevet afregistreret som følge af en sag om 15 års genopdykningsret, se afsnit 5. Registreringen af engarealet er en fejlregistrering, idet kommunen, ved gennemgang af luftfoto fra 1964-2002 kan konstatere at arealet har været i omdrift, inden det i 2002 blev lagt brak, se Figur 32. På denne baggrund afregistreres engarealet og der gives

15 års genopdykningsret, selvom arealet vokser til og kommer til at ligne et § 3 beskyttet areal.

Figur 32: Luftfoto af Areal 1 fra 1985, 1992.

Areal 2: Det er flere engarealer og et overdrev der er blevet afregistreret som følge af en sag om 15 års genopdykningsret. Ejer har oplyst at arealerne er blevet omlagt med jævne mellemrum i perioden 1976-2002, hvor omlægningsfrekvensen har været ca. hver 4-5 år. I perioden 2002-2008 har størstedelen af arealerne lagt brak. I 1980-erne har der været foretaget en omfattende dræning af arealerne. Jammerbugt kommune har foretaget en vurdering af sagen på baggrund af luftfoto i perioden 1960 til 2006 og finder ikke anledning til at betvivle ejers oplysninger om arealerne, hvorved der foretages en afregistrering af eng- og overdrevarealer.

Areal 3: Det er et engareal der er blevet afregistreret som følge af en sag om 15 års genopdykningsret. Ejer har oplyst at arealet er blevet omlagt i 1983 og igen omkring 1988 og at det har været fuldt gødet frem til 2002. Arealet har lagt brak fra 2002 til 2008. Kommunens efterfølgende tolkning af luftfotos fra 1960 til 2006 giver ikke anledning til at betvivle ejers oplysninger, idet der ikke er tegn på at der er udviklet beskyttet natur på arealet mellem 1988 og 2002, hvorefter arealet anses som en fejlregistrering og afregistreres.

Areal 4: Denne afregistrering udløber af en sag om husdyrudvidelse og består af to overdrev, hvor det ene overdrev er afregistreret på baggrund af luftfotos alene, idet arealet ikke har været overdrev ved udpegning i 1992. Det andet overdrev er afregistreret på baggrund af en *tro og love erklæring* fra en tidligere ejer, der hævder at stykket var dyrket med vårbyg i 1986-1987. I så fald kunne arealet ikke have udviklet sig til overdrev i 1992, hvorved arealet har været fejlregistreret.

Areal 5: Det er et hedeareal, der er afregistreret på baggrund af henvendelse fra en campingplads, der ønsker at udvide, således at arealet bliver inddraget til campingplads. Kommunen har givet dispensation til at inddrage arealet til campingplads mod at et andet areal i tilsvarende størrelse bliver udlagt til beskyttet natur. Hede arealet kan ses på Figur 33, hvor det kan ses at det ligger i tilknytning til den eksisterende campingplads.

Figur 33: Luftfoto af areal 5, hvor afregistreret hede areal er markeret med en firkant.

Areal 6: Det er en sø der er afregistreret på grund af en fejlregistrering. Luftfoto viser at der ingen sø er på arealet. Når luftfoto studeres over en årrække er der heller ingen tegn på at der nogensinde har været en sø på arealet. Se Figur 34, hvor det matrikelnummer søen skulle ligge på, er markeret med en firkant på begge luftfoto. Hverken på luftfotos fra 1992, 2006 eller de mellemliggende år er der tegn på at der skulle have været en sø, hvilket ligger til grund for kommunens afregistrering af arealet.

Figur 34: Luftfoto fra 1992 og 2006 af areal 6, hvor matrikelnummeret med den afregistrerede sø er markeret med en firkant

Areal 7: Det er en mose der er afregistreret på baggrund af en redigering af § 3 laget, hvor den tidligere udpegning var sjusket tegnet og ikke korrekt. Derfor er der foretaget en redigering, således at data stemmer overens med fakta.

Interviewresumé

I Jammerbugt kommune er det et mål, at der skal foretages ajourføring af afregistreringer i § 3 områder hver 14. dag eller en gang om måneden til Danmarks Arealinformation. Dette mål har dog været vanskeligt at indfri, idet det er svært at prioritere opgaven i det daglige arbejde. Politikkerne prioriterer ikke opdateringen til Danmarks Arealinformation, derimod prioriteres sagsbehandlingen højt i forhold til borgerne. Fra forvaltningens side er det ønskeligt, at der bliver en politisk målsætning om, at der skal ske opdatering til Danmarks Arealinformation umiddelbart efter dagens afslutning. Jammerbugt kommune mener, at det er for vanskeligt og omstændeligt at foretage opdatering til Danmarks Arealinformation og derfor bliver afsluttede sager samlet sammen til en fælles opdatering, hvilket ikke vurderes at være optimalt, idet der går længere tid inden opdateringen bliver foretaget. Jammerbugt kommune er ikke selv udførende i forhold til at udpege nye områder til registrering. Det er ikke viljen der mangler, heller ikke den politiske vilje til at få udført opgaven, der er bare ikke tid til det. De sagstyper der optræder oftest i Jammerbugt kommune er 15 års genopdykningsret og landbrugsgodkendelser, hvor gennemgang af udbringningsarealer kan komme i konflikt med beskyttet natur. Ligeledes optræder der sager efter henvendelse fra Danmarks Naturfredningsforening, det er dog ganske få. Hovedsageligt vurderer Jammerbugt kommune arealer ud fra luftfoto, men i tvivl-

somme tilfælde eller sager hvor der er særligt værdifulde områder besigtiges arealet. Hvis kommunen har tilstrækkeligt dokumentation i en overtrædelsessag skal lodsejeren retablere arealet igen.⁶⁵

7.2.4 Hjørring Kommune

Hjørring Kommunes § 3 områder i tal

I Hjørring Kommune var der pr. 31-12-2006 samlet set 10115 § 3 områder, fordelt på naturtyperne eng, hede, mose, overdrev og søer. pr. 2-4-2009 var der 10113 § 3 områder i kommunen hvilket betyder at der kun er sket en reduktion på to § 3 områder i denne periode. Den reelle fordeling med opdeling på naturtype, antal af områder og arealstørrelse pr. naturtype kan ses i Figur 35

Undersøgelser af § 3 områder i Hjørring Kommune				
	Antal pr. 31-12-2006	Antal pr. 2-4-2009	Antal nyregistrerede siden 31-12-2006	Antal afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	3048	3046	0	2
Hede	597	597	2	2
Mose	1815	1816	1	0
Overdrev	1885	1884	0	1
Strandeng	0	00	0	0
Sø	2770	2770	0	0
I alt	10115	10113	3	5
	Areal [ha] pr. 31-12-2006	Areal [ha] pr. 2-4-2009	Areal [ha] nyregistrerede siden 31-12-2006	Areal [ha] afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	3931	3928	0,0	2,2
Hede	1869	1869	1,1	1,8
Mose	1599	1600	0,2	0,0
Overdrev	3101	3099	0,0	2,6
Strandeng	0	0	0,0	0,0
Sø	306	306	0,0	0,0
I alt	10806	10802	1,3	6,6

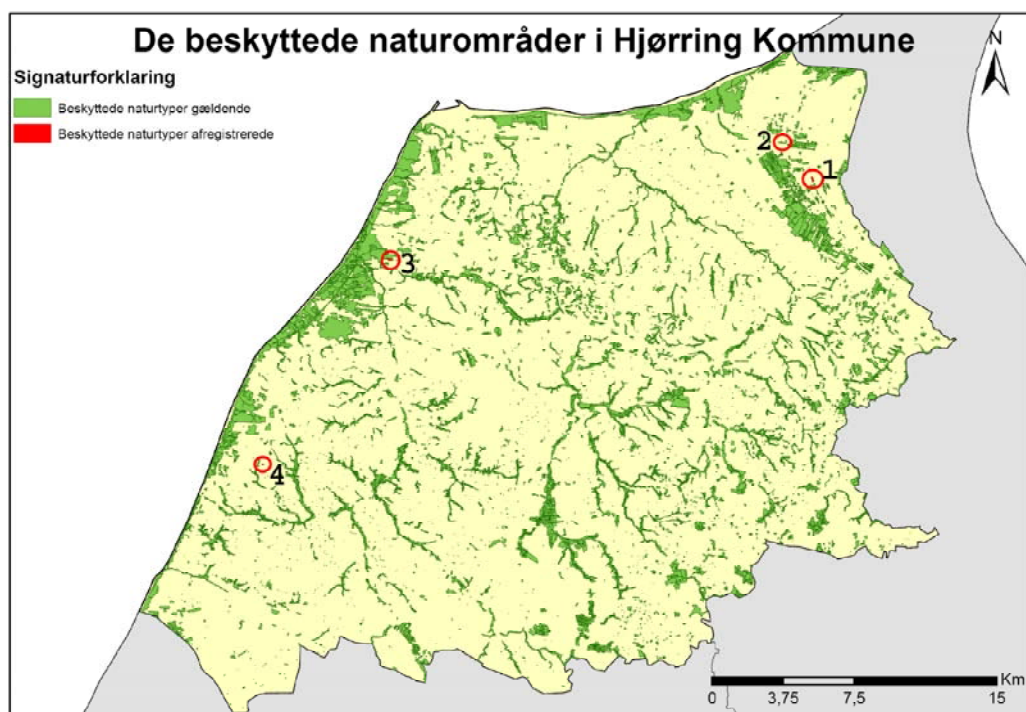
Figur 35: Figuren viser antallet og størrelsen af de beskyttede § 3 områder i Hjørring Kommune.

⁶⁵ Damsgaard 2009

At der kun er sket en reduktion af § 3 områderne med to områder er ikke det korrekte billede af Hjørring kommune, idet projektgruppen er bekendt med at der er foretaget ca. 80 afregistreringer i kommunen, der endnu ikke er opdateret på Danmarks Arealinformation. Derfor fravælger projektgruppen at arbejde mere med tabelværdierne for Hjørring kommune.

Udvalgte arealer

Hjørring kommune er blevet bedt om at finde oplysninger om fire § 3 beskyttelser på områder i hele kommunen. Områderne er ikke udvalgt efter de kriterier, som de andre kommuners områder er udvalgt efter, da Hjørring kommune kun har foretaget ajourføring af fire afregistreringer til Danmarks Arealinformation. Beskrivelsen af de fire områder kan ses nedenfor, se Figur 36.

Figur 36: På figuren ses de udvalgte arealer.

Areal 1: Det er et engareal der er afregistreret på grund af en fejlregistrering i 1992. På baggrund af luftfoto har kommunen vurderet, at arealerne har været dyrket igennem en årrække og intensiteten på omlægningen er oftere end de 7-10 år som karakteriserer omlægningsraten på en kultureng og arealet er afregistreret på denne baggrund, se Figur 37.

Figur 37: Luftfoto af areal 1 fra 1992, 1999 og 2006

Areal 2: Det er et hedeareal der er afregistreret fordi arealet er vokset ud af beskyttelsen. Det afregistrerede hedeareal er en del af et større hedeområde hvor den afregistrerede del kun er en lille del af hele området. Den afregistrerede del er et område omkring en bygningsparcel, se Figur 38, hvor der ikke findes nogen naturtypekarakteristiske arter og på denne baggrund afregistreres arealet. Sagen er vurderet af kommunen på baggrund af luftfoto.

Figur 38: Viser Areal 2, der tidligere var registreret som hedeareal. Det nu afregistrerede hedeareal er markeret med firkant.

Areal 3: Det er et overdrev, der er vurderet til at være vokset ud af beskyttelsen. Det afregistrerede overdrev er en menneskeskabt skrænt, hvor der ikke er nogen historiske værdier at bevare. Der er ikke nogle naturtypekarakteristiske arter på overdrevet i forhold til, at det skulle være et historisk overdrev. Vurderingen er foretaget på baggrund af en besigtigelse af arealet.

Areal 4: Det er et hede areal, der er afregistreret på baggrund af, at arealet enten aldrig har været hede eller, at det er vokset ud af beskyttelsen. Arealet har ikke været opdyrket på noget tidspunkt, hvilket kan ses af luftfoto, se Figur 39, og der vokser stort set kun stor nælde på arealet. Stor nælde er ikke en naturtypekarakteristisk art på heder og derfor er der ikke noget biologisk der indikerer at arealet skal være beskyttet som hede.

Figur 39: Luftfoto af areal 4 fra 1995, 2004 og 2006.

Interviewresumé

I Hjørring kommune er der en vision om at opdatering af data til Danmarks Arealinformation skal ske en måned efter at lodsejer har fået besked om at der er ændret en registrering. Det har desværre ikke været muligt at indfri den vision, pga. at der ikke har været tid til at få udført opgaven. Der er ikke afsat tilstrækkelige ressourcer til opgaven, selvom det er politikernes holdning at opgaven skal udføres i forhold til visionen. Hjørring kommune foretager selv opsøgende arbejde i forhold til at udpege og registrere nye § 3 områder i det omfang der er tid til det. Udpegning af nye områder sker oftest i forbindelse med andre sager, hvor sagsbehandlere bliver opmærksom på, at der er sket en ændring i den beskyttede natur eller der er noget beskyttet natur, der skal nyregistreres. De sagstyper der optræder i Hjørring kommune er landbrugssager, herunder udvidelse af husdyrbrug, hvor der f.eks. kan være problemer i forbindelse med udbringningsarealer eller ved udvidelser i forhold til konsekvenser for den beskyttede natur, fejlregistreringer, overtrædelser og anmeldelser, ofte fra Danmarks Naturfredningsforening. Hjørring kommune foretager hovedsageligt sagsbehandlingen efter vurdering af luftfoto i de sager hvor luftfotos tydeligt viser, hvad der er foregået på arealet. Hvis luftfotos ikke giver tilstrækkelige oplysninger eller der er tvivl besigtiger kommunen arealet.⁶⁶

7.2.5 Mariagerfjord kommune

Mariagerfjord Kommunes § 3 områder i tal

Da kommunen overtog administrationen af Naturbeskyttelseslovens § 3 områder den 31-12-2006 var der, jf. nedenstående Figur 40, i alt 5771 gældende § 3 områder fordelt på ca. 7000

⁶⁶ Hejlskov 2009

ha. Fordelingen af disse områder i forhold til naturtype kan ses i nedenstående Figur 40. Her kan det ligeledes ses hvordan antallet og arealet af områder fordeler sig på naturtyper i forhold til de § 3 områder der var gældende pr. 2-4-2009 samt hvilke nyregistreringer og afregistreringer der har fundet sted siden 31-12-2006.

Undersøgelser af § 3 områder i Mariagerfjord Kommune				
	Antal pr. 31-12-2006	Antal pr. 2-4-2009	Antal nyregistrerede siden 31-12-2006	Antal afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	1430	1430	16	17
Hede	246	246	3	3
Mose	1441	1446	22	21
Overdrev	908	899	19	34
Strandeng	118	118	3	4
Sø	1628	1628	17	18
I alt	5771	5767	80	97
	Areal [ha] pr. 31-12-2006	Areal [ha] pr. 2-4-2009	Areal [ha] nyregistrerede siden 31-12-2006	Areal [ha] afregistrere- de efter 31-12-2006
Eng	2007	2004	20,5	28,0
Hede	550	557	8,7	2,3
Mose	1877	1894	30,3	31,4
Overdrev	1089	1082	20,8	37,2
Strandeng	401	401	9,2	13,2
Sø	1071	1072	353,5	352,8
I alt	6995	7011	443,0	465,0

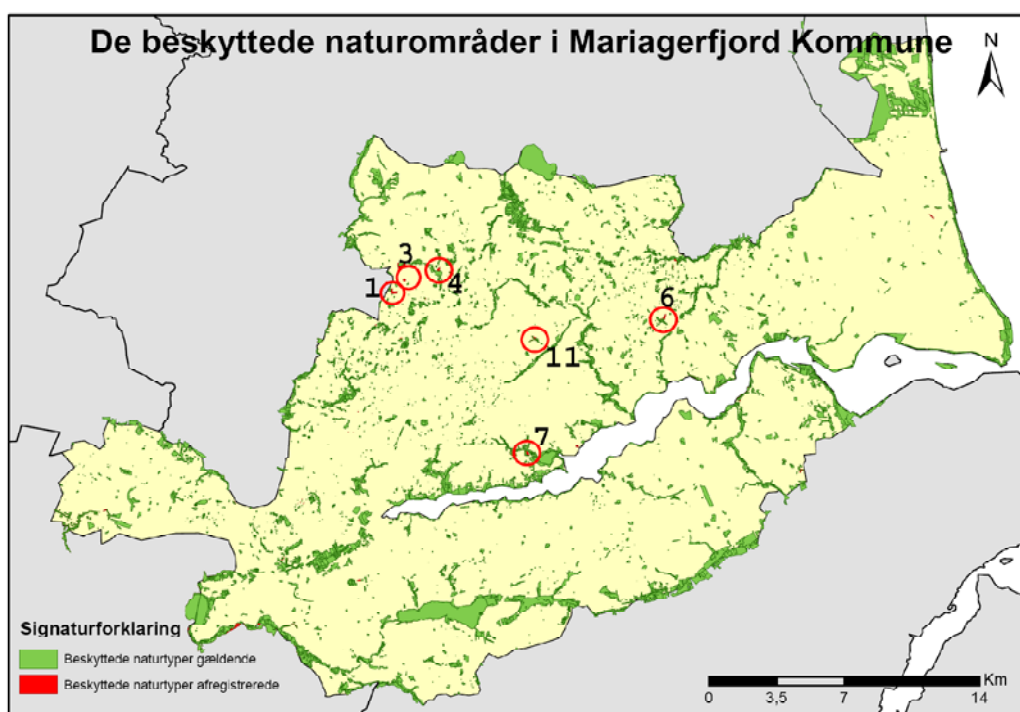
Figur 40: Figuren viser antallet og størrelsen af de beskyttede § 3 områder i Mariagerfjord Kommune.

Hvis der ses på udviklingen af § 3 områderne i perioden 31-12-2006 til 2-4-2009, kan det ses at der i perioden er sket et fald i antallet. Faldet er ifølge tabellen kun på fire § 3 områder, mens forskellen mellem de afregistrerede og de nyregistrerede områder er på 17 områder. Der er således en difference på 13 områder i forhold til den samlede beregning, men da nogle nyregistrerede arealer også er afregistreret igen i perioden, figurerer disse arealer både i antallet af nyregistreringer og antallet af afregistreringer. Dette formodes at være årsagen til fravigelsen fra det samlede resultat. Både afregistreringerne og nyregistreringerne fordeler sig forholds-

vist jævnt mellem naturtyperne i Mariagerfjord kommune. Dog er der en lille overvægt i afregistreringer af naturtypen overdrev som udgør ca. 35 % af de samlede afregistreringer. Samlet set er der sket et lille fald i areal af § 3 områder for alle ny- og afregistreringer på 22 ha, hvilket svarer til 0,3 % af det samlede § 3 areal i kommunen.

Udvalgte arealer

Mariagerfjord Kommune er blevet bedt om at undersøge hvad der ligger til grund for afregistrering af 11 § 3 områder i kommunen. Hos kommunen har det været muligt at finde oplysninger om seks af de elleve sager. Disse seks sager beskrives således nedenfor, se Figur 41.

Figur 41: På figuren ses de udvalgte arealer

Areal 1: Det er et engareal, som er blevet afregistreret som følge af en undersøgelse i forbindelse med en ansøgning om godkendelse af arealer til udvidelse af husdyrbrug. Lodsejeren har således ansøgt om at få forskellige arealer godkendt til udbringningsareal. I den forbindelse er områderne blevet gennemgået og det har ved en gennemgang af luftfotos vist sig at omlægningshyppigheden op til 1992 har været hyppigere end hvert 7-10 år, og det er blevet vurderet at arealet ikke kunne bevares som beskyttet natur i henhold til NBL § 3, se Figur 42. Ved at

sammenligne tre luftfoto kan det ses at det pågældende område har været omlagt flere gange i perioden 1979 til 1992.

Figur 42: Luftfoto af areal 1 fra 1979, 1985 og 1992

Areal 3: Det består af et engareal der ulovligt er opdyrket. Engarealet ligger i en stor mark, hvor det har indgået i omdrift over en længere periode, ca. 10 år, se Figur 43. Dette bevirker at det vil være forbundet med meget store omkostninger at retablere engarealet og ligeledes vil arealet være lang tid om at udvikle sig til eng igen, pga. intensiv opdyrkning og dræning. På denne baggrund afregistrerer kommunen engarealer og stiller krav om en erstatningsbiotop, som skal udlægges i forbindelse med eksisterende beskyttet natur.

Figur 43: Luftfoto af areal 3 fra 1995, 1999 og 2006. Cirkel markerer området der har været en eng

Areal 4: Det er ligeledes et engareal. Der er her tale om et område med samme lodsejer som i den ovenstående sag, se areal 1, og der foreligger samme begrundelse for afregistrering. Engarealet er således blevet afregistreret som følge af at det er blevet vurderet at der er foretaget omlægning oftere end hvert 7-10 år, hvilket betyder at beskyttelsen under NBL § 3 ikke har kunnet fastholdes, se Figur 44.

Figur 44: Luftfoto af areal 4 fra 1979, 1985 og 1992

Areal 6: Arealet var registreret som et biologisk overdrev. Arealet har vist sig at have været opdyrket i blandt andet 1979 og det er derfor blevet afregistreret, da der således ikke var tale om et biologisk overdrev. Som det kan ses på Figur 45, er det tydeligt at se at det pågældende område har været opdyrket i 1979. Ligeledes kan det også ses at området har været delvist opdyrket i 1985.

Figur 45: Luftfoto af areal 6 fra 1979 og 1985

Areal 7: Arealet er et overdrev der er afregistreret på baggrund af fejlregistrering i 1992. Kommunen vurderer efter studie af luftfoto tilbage til 1979 at det omtalte areal ikke var omfattet af beskyttelsen ved udpegningen og på denne baggrund afregistreres det.

Areal 11: Arealet er et overdrev, der delvist er blevet afregistreret som følge af en sag om 15 års genopdykningsret. Ejer søger genopdykningsret på hele arealet, men da arealet både består af en beskyttet eng og et overdrev, gives der kun genopdykningsret på den del af arealet der ikke er beskyttet, se Figur 46. Ejer har retableret de beskyttede arealer og dyrker kun det areal der ikke er omfattet af beskyttelsen.

Figur 46: Luftfoto af areal 11 fra 1992 og 2006. Engareal er markeret med grønt, overdrevsareal er markeret med lilla og areal med genopdykningsret er markeret med sort

Interviewresumé

Mariagerfjord Kommune opdaterer data på Danmarks Arealinformation når en sag afsluttes, hvor redigering er nødvendig. Dette er ikke en politisk beslutning, men når data er ajourførte bliver arbejdet en del lettere for kommunens medarbejdere og dermed bliver sagsbehandlingen forbedret. Umiddelbart kan sager, hvor der foretages afregistreringer, opstå på baggrund af forskellige sagstyper. De opstår i sær ved landbrugssager, herunder ansøgninger om udvidelse af husdyrbrug, men der kan også opstå sager efter besigtigelse af arealer og anmeldelser af arealer fra Danmarks Naturfredningsforening eller borgere. Der kan så at sige opstå en sag hver gang der graves i den vejledende registrering. Mariagerfjord Kommune foretager ikke nogen systematisk gennemgang af naturen i kommunen med henblik på at registrere nye § 3 områder. Dog registreres nye områder såfremt de opdages i forbindelse med andre sager.⁶⁷

⁶⁷ Frederiksen 2009

7.2.6 Brønderslev kommune

Brønderslev Kommunes § 3 områder i tal

Brønderslev Kommune overtog den 31-12-2006 administrationen af 5617 § 3 områder med et areal på 6148 hektar. I den nedenstående figur, Figur 47, ses det hvordan kommunens § 3 områder fordelte sig den 31-12-2006, den 2-4-2009 samt hvordan nyregistreringer og afregistreringer har fordelt sig i denne periode.

Undersøgelser af § 3 områder i Brønderslev Kommune				
	Antal pr. 31-12-2006	Antal pr. 2-4-2009	Antal nyregistrerede siden 31-12-2006	Antal afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	2111	2094	18	35
Hede	211	213	3	1
Mose	1050	1050	6	6
Overdrev	788	786	6	8
Strandeng	45	45	0	0
Sø	1412	1412	1	1
I alt	5617	5600	34	51
	Areal [ha] pr. 31-12-2006	Areal [ha] pr. 2-4-2009	Areal [ha] nyregistrerede siden 31-12-2006	Areal [ha] afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	3659	3615	24,4	68,2
Hede	203	205	3,8	1,8
Mose	1439	1437	10,8	11,8
Overdrev	529	528	8,1	9,1
Strandeng	152	152	0,0	0,0
Sø	166	168	1,4	0,02
I alt	6148	6106	48,5	91,0

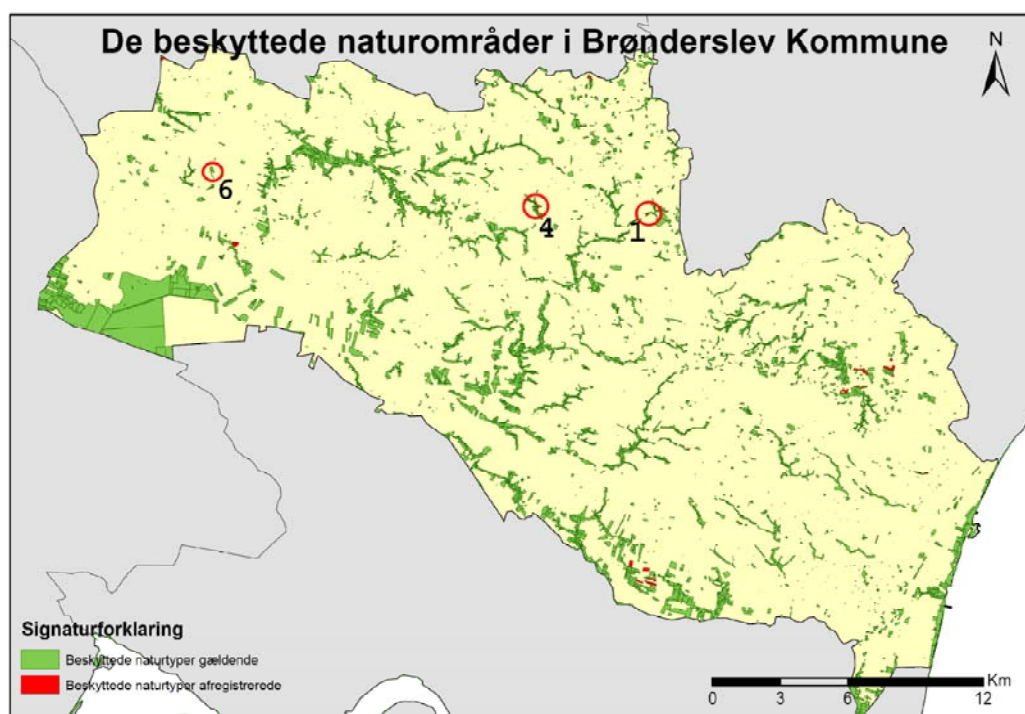
Figur 47: Figuren viser antallet og størrelsen af de beskyttede § 3 områder i Brønderslev Kommune.

Det ses i figuren at der er sket et fald i antallet af § 3 områder i perioden 31-12-2006 til 2-4-2009 fra 5617 til 5600 områder. Ligeledes er det samlede areal af kommunens § 3 områder faldet fra 6148 hektar til 6106 hektar hvilket er en nedgang på 42 hektar. Hvis der ses nærmere på de enkelte naturtyper ses det at der er en klar overvægt i både afregistreringer og nyregistreringer af engarealerne. I de nyregistrerede arealer udgør naturtypen eng 18 ud af 34

nyregistreringer, hvilket svarer til ca. 53 % af alle de foretagne nyregistreringer. Afregistrering af de resterende naturtyper udgør således samlet de sidste 47 %. Ligeledes gælder det for afregistreringerne at engarealerne udgør 69 % af det samlede antal afregistreringer. Naturtypen eng udgør 37 % af det samlede antal § 3 områder i kommunen, og arealmæssigt udgør engområderne 59 % af det samlede § 3 areal der er beskyttet i kommunen. Samlet set er der sket et fald i areal af § 3 områder for alle ny- og afregistreringer på 43 ha, hvilket er ca. 0,7 % af det samlede § 3 areal i kommunen.

Udvalgte arealer

Projektgruppen har bedt Brønderslev Kommune om at skaffe oplysninger vedrørende afregistreringerne på seks § 3 områder. Det har dog kun været muligt at skaffe oplysninger til tre ud af seks områder, se Figur 48. Disse tre områder vil blive gennemgået i det følgende.

Figur 48: På figuren ses de udvalgte arealer.

Areal 1: Det første areal er et overdrev. Ifølge Brønderslev Kommune er arealet blevet afregistreret som følge af en fejlregistrering eller på grund af manglende dokumentation, se Figur

49. Kommunen har ikke dokumentation for, at området er korrekt udpeget som § 3 beskyttet område, og derfor kan beskyttelsen ikke fastholdes.

Figur 49: Luftfoto af areal 1 fra 1985, 1992 og 2006.

Areal 4: Dette areal var registreret som et engareal. Afregistreringen er ifølge Brønderslev Kommune sket som følge af arealets dyrkningshistorie. Lodsejeren udtalte i sagen at arealet havde været i omdrift i perioden fra 1987 – 1992. Kommunen vurdering, ud fra gennemgang af luftfotos, stemmer overens med lodsejerens udtalelse og afregistreringen er foretaget som følge deraf.

Areal 6: Dette areal er et overdrev som ved en besigtigelse, i forbindelse med en forespørgsel om nedlægning af jordvarmeanlæg, vurderes at være blevet større. Besigtigelsen blev foretaget da luftfoto viste at et nærliggende § 3 område, som var registreret som overdrev havde en slående lighed, med det areal hvor et jordvarmeanlæg var ønsket, se Figur 50. Det blev efter besigtigelsen besluttet, at udvide overdrevsregistreringen til at omfatte det pågældende areal. Afregistreringen fremgår således af miljøportalen som følge af at det oprindelige areal er blevet afregistreret til fordel for det nye og større overdrevsareal. Reelt er der derfor ikke tale om en afregistrering, men om en udvidelse.

Figur 50: Figuren viser den oprindelige udpegning på et luftfoto fra 1992 og den nye registrering på et luftfoto fra 2006.

Interviewresumé

I Brønderslev Kommune tilstræbes det, at ajourføring til Danmarks Arealinformation sker, så snart en sag er behandlet færdig. I kommunen er det den enkelte sagsbehandler der opdaterer ændringerne. Der er ikke nogen politisk målsætning om at dataene på Danmarks Arealinformation skal ajourføres. Der er dog et ønske om, at dataene skal være så retvisende som muligt, således at borgerne i kommunen har mulighed for at se de nyeste informationer på portalen. Ifølge Brønderslev Kommune er der ikke nogen typiske sager, der medfører afregistrering af § 3 områder. Ændringer vurderes at kunne opstå af stort set alle sager. Der har dog været særligt mange i forbindelse med sager vedrørende 15 års genopdykningsret. Med hensyn til udpegning af nye områder er dette ikke noget der foretages systematisk i kommunen. Der har dog været overvejelser omkring at foretage en registrering af de søer som har lagt i ly af træer og som således ikke kan ses på luftfoto. Dog er der i øjeblikket ikke ressourcer til at udpege nye områder. Derfor bliver der kun foretaget nye registreringer såfremt kommunen bliver gjort opmærksom på det.⁶⁸

⁶⁸ Sørensen og Lorenzen 2009

7.2.7 Resultater fra kommuneanalyse

I de ovenstående analyser er der blevet foretaget undersøgelser i forhold til de udvalgte kommuners § 3 områder, afregistreringssager fra kommunerne samt interview med kommunerne. I dette afsnit vil der blive set nærmere på de resultater, der er fremkommet i forbindelse med disse undersøgelser. Afsnittet vil blive bygget op på samme måde som undersøgelsesafsnitene.

Kommunerne i tal

I de ovenstående undersøgelser er der for hver kommune blevet foretaget beregninger af antallet og arealet af naturtyperne. Herunder § 3 områdernes status ved Miljøportalens ikrafttræden den 31-12-2006 samt ved projektgruppens dataudtræk den 2-4-2009. Ligeledes er det blevet beregnet hvor mange områder der er afregistreret i perioden, samt hvor mange nye § 3 beskyttelser der er registreret i perioden. I den nedenstående figur, Figur 51, er der foretaget en opsummering af de seks kommuner i udvælgelsen. Det skal igen påpeges, at datasættet indeholder både fejlregistrerede arealer og afregistreringer i form af korttilpasninger. Dette er derfor kun et tilnærmet billede af de fysiske forandringer, der har fundet sted i marken. Dog er dette det bedste billede af forandringerne, projektgruppen kan give ud fra de tilgængelige data.

Undersøgelser af § 3 områder i udvalgte kommuner

	Antal pr. 31-12-2006	Antal pr. 2-4-2009	Antal nyregistrerede efter 31-12-2006	Antal afregistrerede efter 31-12-2006
Eng	12930	12812	89	217
Hede	4099	4094	24	30
Mose	8269	8267	43	51
Overdrev	6600	6580	68	94
Strandeng	926	923	4	8
Sø	10646	10640	29	37
I alt	43470	43316	257	437
	Areal [ha] pr. 31-12-2006	Areal [ha] pr. 2-4-2009	Areal [ha] af nyregistrerede efter 31-12-2006	Areal [ha] af afregistre- rede efter 31-12-2006
Eng	20767	20308	254	737,4
Hede	16682	16679	50,5	56,3
Mose	15206	15218	79,4	88
Overdrev	8213	8169	72,2	126
Strandeng	3824	3818	13,1	22,9
Sø	3436	3449	375,1	363,22
I alt	68135	67643	843,9	1294

Figur 51: Figuren viser antallet og størrelsen af de beskyttede § 3 områder i de udvalgte kommuner

Det samlede antal § 3 områder fordelt på naturtyper viser, at der er en klar overvægt af eng-arealer i de udvalgte kommuner i Region Nordjylland. Pr. 31-12-2006, var der registreret 12930 engarealer ud af i alt 43470 beskyttede arealer, hvilket svarer til ca. 30 %. Ligeledes er det også denne naturtype der fylder mest, arealmæssigt, i den lysåbne natur. Med 20767 ha udgjorde engene også ca. 30 % af det samlede areal.

Hvis der ses nærmere på antallet af afregistreringer og nyregistreringer siden den 31-12-2006 ses det ligeledes at regionens engarealer forekommer oftere end de resterende naturtyper. Med 217 afregistreringer, er der tale om at naturtypen eng udgør næsten 50 % af alle afregistreringer i de udvalgte kommuner. I forhold til at engarealerne udgør ca. 30 % af det samlede antal § 3-registrerede naturtyper, udgør afregistrering enge en stor andel. Ligeledes er

engarealer med sine 89 nyregistrerede områder også den naturtype hvor der i perioden er blevet registreret flest nye arealer. Der er således tale om at de nyregistrerede engarealer udgør ca. 35 % af det samlede antal nyregistreringer.

Den naturtype der er flest af efter engene, er søerne. Selvom søerne udgør, næsten en fjerdedel af det samlede antal naturtyper, er det ikke dem der arealmæssigt fylder mest. Med kun 3449 ha udgør søerne kun ca. 5 % af det samlede areal på 67643 ha. Dette er mindre end den naturtype der udgør det mindste antal § 3 områder - strandengene udgør med sine 923 stk. kun ca. 2 % af det samlede antal naturtyper. Dog udgør strandengene 5,6 % af det samlede areal. Dette kan forklares med, at der er forskellige arealkrav i NBL § 3, i forhold til om den enkelte naturtype er beskyttet eller ej, se evt. afsnit 5. Endvidere kan det ses af de ændringer der er sket i perioden viser en relativ ligelig fordeling af afregistreringer og nyregistreringer i de forskellige naturtyper. Som tidligere skiller engene sig markant ud ved at der er sket både mange afregistreringer og nyregistreringer her. Også naturtypen overdrev træder frem idet der er foretaget 94 afregistreringer, som udgør 21 % af de samlede afregistreringer, og 68 nyregistreringer, som udgør 26 % af alle nyregistreringerne. Samlet set er der sket et fald i areal af § 3 områder for alle ny- og afregistreringer på 450 ha, hvilket er ca. 0,7 % af det samlede § 3 areal i de medvirkende kommuner.

Det ses i perioden at der er sket en samlet nedgang på 154 § 3 beskyttede arealer. Differencen mellem de afregistrerede og nyregistrerede § 3 arealer er på 180. Der er altså en afvigelse på 26 arealer. En forklaring på dette kan være at der i perioden er opstået nye § 3 områder som ligeledes er blevet afregistreret indenfor perioden. Disse arealer viser sig således både i tabellen med nyregistreringer og afregistreringer.

Den nedenstående figur, Figur 52, er en oversigt over hvordan fordelingen af § 3 områder er i de udvalgte kommuner. Skemaet er lavet ud fra de foregående analyser. Det ses at der i langt de fleste kommuner er flest engarealer. Ydermere ses det, at den naturtype der er næst flest af, er søerne. Tredjepladsen varierer meget fra kommune til kommune. Den eneste kommune der skiller sig markant ud fra de andre, er Mariagerfjord Kommune. Her er der en overvægt af søer, og engarealerne er der kun tredjeflest af her.

Oversigt over fordelingen af § 3 områder i de udvalgte kommuner

	Flest § 3 områder	2. flest § 3 områder	3. flest § 3 områder	Flest afregistreringer	Flest nyregistreringer
Aalborg	Eng	Sø	Mose	Eng	Eng
Jammerbugt	Eng	Sø	Hede	Eng	Eng
Hjørring	Eng	Sø	Overdrev	Eng/Hede	Hede
Frederikshavn	Eng	Sø	Overdrev	Overdrev	Overdrev
Brønderslev	Eng	Sø	Mose	Eng	Eng
Mariagerfjord	Sø	Mose	Eng	Overdrev	Mose

Figur 52: Figuren viser fordelingen af de beskyttede § 3 områder i de udvalgte kommuner.

Hvad angår ændringerne i de udvalgte kommuner, ses det at der også her er en overvægt af engarealer. Der er således blevet både afregistreret og nyregistreret flest engarealer i ca. halvdelen af kommunerne. Det ses også at der, særligt i Frederikshavn Kommune, sker mange ændringer i forhold til naturtypen overdrev.

Udvalgte arealer

I de foregående undersøgelser er der blevet gennemgået flere sager fra kommunerne i forhold til at finde ud af hvad der er årsagen til afregistreringer af § 3 områder. Projektgruppen har bedt de seks udvalgte kommuner i Region Nordjylland om at finde i alt 46, af projektgruppen udvalgte, sager. Det har dog kun været muligt for kommunerne at finde oplysninger om 31 sager. I den nedenstående figur, Figur 53, er der foretaget en sammenfatning af, hvad der ligger til grund for afregistreringerne i de 31 sager. Et nærmere blik på figuren viser dog at, der er 38 begrundelser. Dette skyldes at der i enkelte af de 31 sager har indgået flere § 3 beskyttede områder. Der har i de 31 sager været fire gennemgående begrundelser for afregistreringerne. **Fejlregistreringer**, hvor et område der er registreret som et § 3 område, er forkert udpeget ved registrering ud fra luftfotos. Der er også områder der er **Vokset ud af beskyttelse**. Dette kan f.eks. være moser som er blevet tørre og derved ikke er moser længere. Den tredje begrundelse er **Erstatningsareal**. I disse sager, er et § 3 beskyttet område blevet afregistreret, fordi det har været meget store omkostninger ved at retablere det, såfremt det har været muligt at stille et andet område, i tilsvarende størrelse, til rådighed som et nyt § 3 område. Fjerde begrundelse er her **Redigering**. Dette dækker over de tilfælde hvor en registrering af et § 3 område har været ufuldstændig eller at der har været tale om korttilpasning i forbindelse med bedre data, herunder nyere luftfotos med højere detaljegrad.

Der er dog en vis usikkerhed ved disse begrundelser. Det kan være svært at lave en nøjagtig bestemmelse af hvad der er årsagen til afregistreringen. Et areal kan således være blevet afregistreret med begrundelsen "vokset ud af beskyttelsen" hvor det reelt aldrig har været et § 3 område og derfor er blevet "fejlregistreret".

Afregistreringer fordelt på naturtype og begrundelse						
	Eng	Mose	Overdrev	Hede	Strandeng	Sø
Fejlregistrering	14	1	10	-	1	2
Vokset ud af beskyttelse	1	-	1	2	-	-
Erstatningsareal	1	-	-	1	-	-
Redigering	-	1	3	-	-	-

Figur 53: Figuren viser afregistreringer fordelt på naturtype og begrundelse.

Af de undersøgte sager fremgår det, at der er en overvægt af afregistreringer af enge som er foretaget på baggrund fejlregistreringer. Ligeledes kan det ses, at der også er mange overdrev, der er blevet afregistreret på baggrund af fejlregistreringer. De resterende områder fordeler sig jævnt udover de fem begrundelser. Hvis der ses nærmere på baggrunden for sagernes afregistreringer, dannes der et billede af hvad der er sket i de enkelte tilfælde. Det har vist sig, at et stort antal af de fejlregistrerede eng- og overdrevsområder har været i omdrift både før registreringen af § 3 områder fandt sted. De har derfor ikke været omfattet af beskyttelsen og afregistrering af disse arealer medfører ikke at der faktisk er forsvundet beskyttet natur.

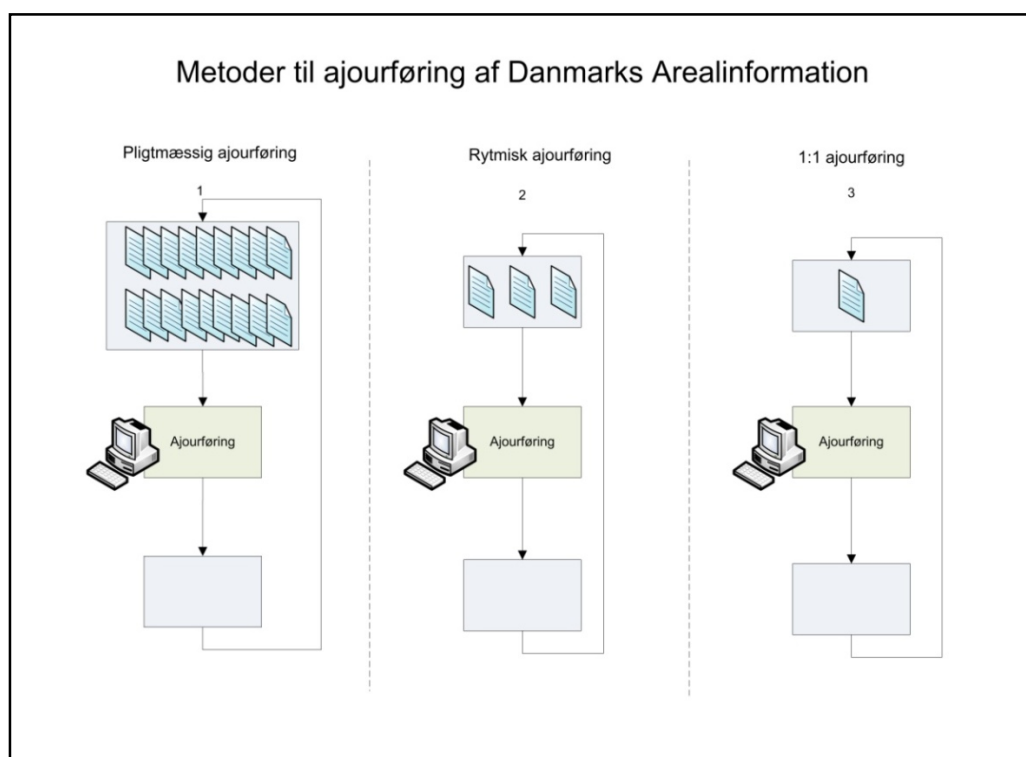
Disse naturtyper har et større dyrkningspotentiale end de resterende naturtyper, idet de er nemmere at tage i brug som landbrugsjord da de minder om agerjord. Dette er en af årsagerne til at der er flere sager om afregistrering på engarealer end på andre naturtyper. Der er derfor også risiko for, at lodsejerne har taget arealerne i brug uden at være klar over at der har været § 3 beskyttelse på arealerne. Ydermere kan det være svært for kommunerne at løfte bevisbyrden og påvise, at de nu opdyrkede arealer har været omfattet af § 3 beskyttelse inden opdyrkningen.

Det store antal af engområder kan dog også være et produkt af den metode Nordjyllands amt benyttede til registrering af engområder. Som det tidligere er blevet beskrevet, se side 62, skelnede Nordjyllands amt ved registreringen mellem naturtyperne Natureng og Kultureng.

Denne skelnen har gjort det lettere at få engarealer registreret under § 3 beskyttelsen. Det er derfor også muligt at der er blevet registreret en del områder som således aldrig har kunnet indgå i § 3 beskyttelsen, men som har været græsklædt i 1992 og derfor er fejlagtigt udpeget.

Interviews

I forbindelse med dette projekt har projektgruppen været i kontakt med udvalgte kommuner i Region Nordjylland. I Bilag 2 kan der ses referater af interviewene. I skemaet i Bilag 3 ses små resumeer af de svar der er blevet givet i interviewene. Det fremgår heraf, at alle de udvalgte kommuner ønsker at ajourføring til Danmarks Arealinformation skal ske relativt hurtigt efter sagernes afslutning. Flere kommuner har mål om at dette skal foregå en gang hver 14. dag eller en gang om måneden. Enkelte kommuner forsøger allerede at opdatere sagerne lige så snart de er afsluttet. Se Figur 54, hvor de tre forskellige opdateringsmetoder er illustreret.

Figur 54: Figuren viser de tre forskellige ajourføringsmetoder som anvendes til Danmarks Arealinformation.

Pligtmæssig ajourføring anvendes af de kommuner der først opdaterer data til Danmarks Arealinformation når det ikke kan udsættes længere. Der er ikke en fast procedure for hvor tit opdateringen skal foretages, men den foretages, når det absolut ikke kan udskydes længere. **Rytmask ajourføring** er et udtryk for at der foretages en ajourføring efter et forudbestemt tidsinterval. **1:1 ajourføring** finder sted i de tilfælde hvor ajourføring sker umiddelbart efter at en sag er afsluttet. I projektgruppens undersøgelse er Hjørring Kommune i kategorien *Pligtmæssig ajourføring*. Målsætningen for Hjørring Kommune er dog, at der skal foretages opdatering efter klagefristen er udløbet, og sagen dermed er afsluttet, altså *1:1 ajourføring*, hvilket ikke har været muligt at opfylde endnu. Aalborg Kommune har ligeledes anvendt metoden *Pligtmæssig ajourføring* indtil januar 2009, hvorefter Aalborg Kommune delvist er rykket over til *Rytmask ajourføring*. Frederikshavn, Jammerbugt og delvist Aalborg Kommune er i kategorien *Rytmask ajourføring*, og foretager ajourføring hver 14. dag eller én gang om måneden. Aalborg Kommune har ikke nogen direkte forudbestemt rytme, men samler flere sager sammen før opdatering, dog uden at der er så mange sager, at kommunen stadig anvender *Pligtmæssig ajourføring*. Således er kommunens ajourføringsmetode reelt placeret imellem *Pligtmæssig ajourføring* og *Rytmask ajourføring*. De tre kommuner der anvender *Rytmask ajourføring*, opfylder med denne opdatering deres målsætning om opdateringshyppighed og har ikke ambitioner om, at ajourføringen skal foretages efter *1:1 ajourføring*. De to kommuner der foretager *1:1 ajourføring* er Brønderslev og Mariagerfjord Kommune, hvor sagsbehandleren selv ajourfører, når sagen er afsluttet. Det er kun i Brønderslev, Hjørring og Mariagerfjord Kommune at målsætningen er, at der skal ske *1:1 ajourføring*, mens de andre kommuner har en målsætning om at ajourføring skal foretages efter den rytmiske metode. For at Danmarks Arealinformation kan give det mest muligt nøjagtige billede af § 3 områderne er det optimalt hvis alle kommuner anvender opdateringsmetode *1:1 ajourføring*, idet opdatering efter denne metode vil bevirke at de nyeste data er tilgængelige på Danmarks Arealinformation og vil derved give det mest korrekte billede af § 3 områderne i kommunerne.

Målsætningerne om hyppig opdatering udspringer ikke af politiske målsætninger men er i højere grad skabt af ønsket om at kunne levere ajourførte data til ansatte ved kommunen, borgere og andre samarbejdspartnere. Fælles for alle kommunerne er, at sager hvor afregistrering af § 3 arealer finder sted, kan opstå ud af stort set alle sagstyper inden for natur- og miljøforvaltning. Herunder sager vedrørende 15 års genopdykningsret, husdyrsudvidelser, anmeldelser fra Danmarks Naturfredningsforening eller naboer. I Aalborg Kommune beskrives det særligt, at en typisk afregistrering sker i forhold til naturtypen eng, hvor det ofte er registreringen af kulturenge der er fejlagtig. Dette skyldes formentlig Nordjyllands amts måde at udpege engområder på. Opdelingen mellem natureng og kultureng, har medvirket at amtet i

sin tid ikke var så omhyggelige med at udpege arealer som enge, som i mange andre dele af landet. Der er således grundlag for, at der kan ske en afregistrering hver gang der foretages en dybere gennemgang af den vejledende registrering. Det er kun Aalborg Kommune der har påbegyndt en systematisk undersøgelse af kommunens § 3 områder. De resterende kommuner registrerer således kun nye § 3 områder i det omfang der opdages et nyt område i forbindelse med en igangværende sag.

7.3 Opsamling på Kommuneanalyse

Igen gennem det ovenstående er der blevet set på de data som de udvalgte kommuner har opdateret til Danmarks Miljøportal, de afregistreringssager der er udleveret af kommunerne samt de interview projektgruppen har foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af dette projekt. Det følgende bliver en opsamling af de væsentlige resultater fra Kommuneanalysen.

En sammenligning af data fra de udvalgte kommuners registrering af § 3 områder viste at der var en stor overvægt af engarealer i forhold til andre naturtyper. Ligeledes er det også denne naturtype der i den observerede periode har indgået i flest ændringer. Herunder både nyregistreringer samt afregistreringer. En gennemgang af de 31 sager projektgruppen har fået fra kommunerne, viste at afregistrering af § 3 beskyttelse primært er foregået på engarealer, der er fejlregistreret. Sammenholdes dette med udtalelser fra Aalborg kommune, fremkommer et billede af at mange engarealer måske slet ikke har været § 3 beskyttet eng ved udpegningen. Det er afklaret, at engene i Nordjyllands Amt er udpeget under kriterierne natureng eller kultureng. Det er således muligt at amtets udpegning har indbefattet områder som slet ikke har haft potentiale til at indgå i en § 3 registrering. Dette kan have indflydelse på de mange afregistreringer der er blevet foretaget i forhold til naturtypen Eng. Ydermere har mange enge et væsentligt større dyrkningspotentiale end de resterende beskyttede naturtyper, hvilket gør dem mere eftertragtede til agerbrug end de andre naturtyper. Dette kan have betydning for det forholdsvis høje antal af afregistreringer ved denne naturtype.

De udleverede sager har vist, at der var en overvægt i fejlregistrerede arealer. Særligt viste det sig at der var mange engarealer, men også overdrevsarealerne skilte sig ud. De nærmere begrundelser i disse sager viser, at mange overdrev og enge har været opdyrket og således ikke har kunnet fastholdes i beskyttelsen. Herudover er det konstateret, at der findes fire andre begrundelser for afregistrering af § 3. Et område kan være vokset ud af beskyttelse, der kan være udlagt et erstatningsareal, der kan være foretaget korttilpasninger eller der kan være mangel på naturtypekarakteristiske arter på et område. Disse fire typer er ikke særligt hyppigt forekomne i denne undersøgelse. Da det er få sager der har været gennemgået i undersøgelsen

sen, er der ikke grundlag for at sige, at den giver et entydigt billede af, hvordan den reelle fordeling af afregistreringstyper er. Dette vil kræve en gennemgang af alle de afregistrerede sager fra kommunerne. Projektgruppen mener dog, at det her behandlede udsnit af sager, kan give indsigt i de tendenser der er i forbindelse med afregistreringer af § 3 områder. Projektgruppen kan ud fra dette tilgængelige undersøgelsesgrundlag således sige, at der tegner sig en tendens til at størstedelen af § 3 områdernes afregistreringer sker som følge af fejlregistreringer, hvor der i høj grad er tale om fejlregistreringer af engarealer og overdrev.

7.4 Analyse af administrationspraksis

I dette afsnit foretages der en undersøgelse af kommunernes administrationspraksis. Undersøgelsen har til formål at få et indblik i de metoder der anvendes til afregistrering af § 3 beskyttelse. Undersøgelsen foretages på baggrund af fire sager fra kommunerne, og der omhandler 15 års genopdykningsret, udvidelse af husdyrbrug, en sag der er opstået i forbindelse med anden sagsbehandling og en sag der er opstået som følge af udarbejdelse af en VVM redegørelse. Sagerne gennemgås efter samme fremgangsmåde, i det omfang det er muligt, da det i to sager kun er kommunens afgørelse og vurdering, der ligger til grund for gennemgangen, mens det i de øvrige sager er hele sagsdokumentationen der har været til rådighed. Sagerne gennemgås således:

1. Der redegøres for sagens problemstilling
2. Der opsamles på de vigtige punkter i sagen
3. Der foretages en samlet opsamling på de fire cases

7.4.1 Sag 1

Sag 1 er en sag der er opstået i amtets tid i forbindelse med anden sagsbehandling og omhandler ulovlig aktivitet i beskyttet natur.

Figur 55: Viser det kulturengareal der ønskes afregistreret

Hos kommunen starter sagen med en telefonsamtale med ejer der oplyser at det pågældende kulturengareal, har været i omdrift og der har været anvendt gødning på arealet. Se arealet på Figur 55. Ejer forklarer at der har været slået græs til ensilage på arealet i 2006 og at der på nuværende tidspunkt går kreaturer på græs. Han vil gerne fortsætte med at gøde arealet, da han mener at det altid har fået gødning. På denne baggrund ønsker ejer at få § 3 beskyttelsen afregistreret på kulturengsarealet og der aftales at kommunens sagsbehandler modtager markplaner fra 1992 -2007, der kan påvise at arealet har været i omdrift. Kommunens sagsbehandler foretager besigtigelse af arealet der konstateres følgende forhold:

- Kulturengen er meget fugtig med stedvise vandpytter
- Knoldstruktur og flere steder hvor der ikke voksede vegetation
- Flere store sten og en enkelt træstamme på arealet.
- Der var forskellige lysåbne græsser og urter

Efterfølgende foretages der studier af luftfoto fra 1979- 1992 for at fastlægge den hidtidige dyrkningspraksis for arealet inden udpegning. Af luftfoto fra 1979 kan det ikke ses at kulturengen er dyrket, den fremstår græsklædt, mens det på luftfoto fra 1985 kan ses at der er taget høslæt på arealet. I 1984 -1988 er arealet bortforpagtet og ud fra en *"tro og love"* erklæring fremgår det at der på arealet har stået korn tre gange i perioden. På luftfoto fra 1992 kan det ses at der er foretaget en drift på arealet som muligvis er høslæt. Af markplanen fremgår det at arealet er udlagt i vårbyg dette år. Markplanen viser at arealet de efterfølgende år er udlagt i vedvarende græs i perioden 1995-2001 og 2005-2007, brak i 1994 og forskellige kornafgrøder i de resterende år.

På baggrund af ovenstående oplysninger om dyrkningspraksis før udpegning i 1992 og den efterfølgende tilsvarende dyrkningspraksis er det kommunens vurdering at kulturengen er fejlregistreret og som følge heraf afregistreres den. Ved besigtigelsen opdages der to arealer der ikke er korrekt beskyttet i forhold til naturtypen. Det drejer sig om to mosearealer der imidlertid på nuværende tidspunkt fremstår som enge. Se Figur 56 hvor registreringen af areal 2 direkte ændres til beskyttet eng, mens registreringen af areal 3 ændres til eng og dyrkningsgrænserne præciseres på baggrund af studie af luftfoto hvor det kan påvises at arealet ikke er dyrket over en længere årrække og fremstår som eng på besigtigelsestidspunktet.

Figur 56: Figuren viser de to beskyttede mosearealer, der ændres til beskyttede engarealer.

Opsamling

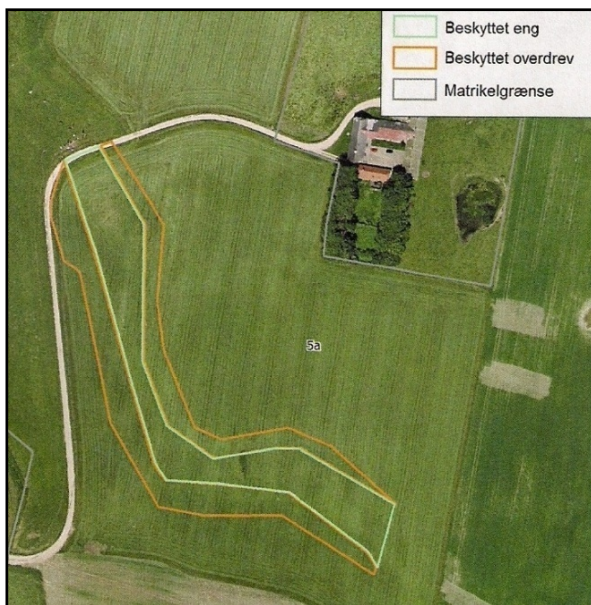
Der er i denne sag foretaget en afregistrering, samt ændring af naturtype på to arealer. Sagen er opstået på baggrund af anden sagsbehandling hos amtet, hvor der er foretaget ulovlig aktivitet i beskyttet natur. I forhold til projektets undersøgelsesfelt er det interessant at fremhæve kommunens besluningsgrundlag og vurdering af sagen.

Det kan ses af sagen at kommunens besluningsgrundlag for afregistreringen af kulturengen er den samlede dyrkningshistorie fra før 1992 på kulturengarealet. Denne dyrkningshistorie er påvist vha. markplan der viser at arealet er udlagt i vårbyg i 1992, en "tro og love" erklæring fra 1984-1988, hvor det fremgår at der har stået korn på arealet tre gange i perioden. Tolkning af luftfotos viser omvendt, at der er foretaget høstet i 1985 og 1992, hvilket ikke er til hinder for en eng fortsat skal være registreret som beskyttet § 3 areal. Kommunen lægger i dette tilfælde mere vægt på markplaner og "tro og love" erklæringen, end på hvad der kan udledes af luftfotoserien fra 1979, 1985 og 1992. Kommunen har således ikke haft et entydigt bevis for, at arealet har været en eng ved udpegningen i 1992, hvorefter kommunen betragter udpegningen i 1992 som en fejlregistrering og afregistrerer § 3 beskyttelsen.

Det kan ligeledes ses af sagen, at kommunen ved besigtigelse kan blive opmærksom på andre arealer end det konkrete areal som sagen omhandler og derved er der foretaget ændring af naturtype på to tilstødende arealer, hvor begge arealer ændres til beskyttet eng og dyrkningsgrænserne præciseret på det ene areal, således at afgrænsningen stemmer overens med forholdet i naturen.

7.4.2 Sag 2

Sag 2 er opstået i amtets tid i forbindelse med udarbejdelse af en VVM-redegørelse. Amtet fik i den forbindelse kendskab til, at der er uoverensstemmelser imellem registreringen af beskyttet natur og de faktiske forhold på den pågældende ejendom. Det drejer sig om et engareal og et overdrev, der er blevet opdyrket, se, Figur 57. Amtet anmoder ejeren om at redegøre for dyrkningsforhold for arealet, om der er foretaget terrænregulering og om hvordan det beskyttede område så ud før opdyrkningen.

Figur 57: Figuren viser beskyttede eng og overdrevsarealer.

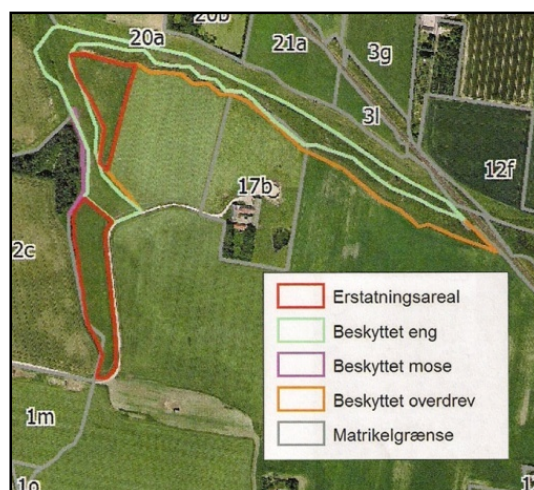
Ejerens redegørelse for arealerne viser, at ejer har overtaget ejendommen i 1993 og at den tidligere ejer hovedsageligt havde drevet arealerne med vedvarende græs til afgræsning og høslet. Det areal der var registreret som kultureng blev generelt omlagt oftere end hvert 7. år, hvor overdrevsarealet, der fremstod med små skrænter, ikke blev omlagt. Begge arealer blev gødet efter gældende normer. Efter at den nuværende ejer overtog ejendommen i 1993, blev der imellem 1993 og 1995 foretaget en mindre terrænregulering på arealerne og de har indgået i almindelig omdrift på ejendommen. Formålet med at inddrage arealet i markdriften var at opnå en mere reel og dyrkningsvenlig mark. Efter at amtet har modtaget ejers redegørelse for driften af arealerne, påbegyndes der forhandlinger imellem parterne om udlægning af erstatningsarealer for det opdyrkede overdrev og kultureng. Sagen når ikke til afgørelse hos amtet.

Efterfølgende har kommunen overtaget sagen og der foretages studier af luftfoto fra 1979, 1985, 1992, 1999, 2002, 2004 og 2006. I perioden 1979- 1992 kan det ikke ses på luftfoto at hverken kulturengen eller overdrevet har været omlagt, og på denne baggrund kan kommunen ikke tilslutte sig at kulturengen skulle have været omlagt mindst hvert 7 år, som den

tidligere ejer af ejendommen hævder og det er kommunens vurdering at kulturengen er omfattet af beskyttelsen. På baggrund af studie af luftfoto er det kommunens vurdering at opdyrkningen af overdrevet og kulturengen er i strid med NBL § 3, stk. 2, nr. 4.

Figur 58: Figuren viser erstatningsarealerne.

Figur 59: Figuren viser erstatningsarealer i forbindelse med eksisterende beskyttet natur.

Kommunens sagsbehandler besigtiger arealerne sammen med ejeren af ejendommen og i den forbindelse aftaler de at der skal udlægges to arealer som erstatningsarealer, se Figur 58. Begge arealer ligger i tilknytning til eksisterende beskyttet natur. Kommunen fastsætter herefter betingelser for driften af erstatningsarealerne, herunder at arealerne ikke må gødskes eller jordbearbejdes men gerne må afgræsses. Erstatningsarealer kan ses i Figur 59 i forbindelse med eksisterende beskyttet natur.

Opsamling

I denne sag har kommunen pålagt ejer at udlægge to erstatningsarealer, som erstatning for de ulovligt opdyrkede kulturengareal og overdrevsareal, se Figur 59. Sagen er opstået på baggrund af amtets undersøgelse i forbindelse med udarbejdelse af en VVM-redegørelse. I denne sag er det relevant at fremhæve kommunens vurdering i forhold til følgende betragtninger.

Dyrkningshistorien er vurderet ud fra luftfotos fra 1979, 1985 og 1992, og ifølge disse er der ikke tegn på at arealerne har været omlagt i denne periode. Derfor betvivler kommunen ejers oplysninger om at kulturengarealet skulle have været omlagt mindst hvert 7. år. På denne baggrund fastholder kommunen arealerne som beskyttede arealer og vurderer at opdyrkningen er sket i strid med NBL § 3, stk. 2, nr. 4.

Som virkemiddel til lovliggørelse af den ulovlige opdyrkning vurderer kommunen, at det er mere hensigtsmæssigt at ejer udlægger to erstatningsarealer i forbindelse med eksisterende beskyttet natur, frem for at forsøge retablering af den opdyrkede kultureng og overdrev. Herefter afregistreres kulturengen og overdrevet som beskyttet natur. Den egentlige årsag til afregistreringen er dermed, at det er uforholdsmæssigt dyrt for ejeren at retablere de oprindelige beskyttede arealer. Som compensation udlægges der erstatningsarealer, hvorved § 3 beskyttelsen på arealet "afløses" af en § 3 beskyttelse på erstatningsarealerne når de med tiden er vokset ind i § 3 beskyttelse.

7.4.3 Sag 3

Det følgende er en afgørelse fra en kommune om ulovligt opdyrket beskyttet natur. Sagen beskriver en kommunens argumenter for at give afslag på dispensation til opdyrkning af et § 3 beskyttet engareal, der er blevet ulovligt anvendt til intensiv drift gennem mere end ti år.

Redegørelse for sagen

Sagen er opstået da en lodsejer har ansøgt kommunen om godkendelse af udbringningsarealer i forbindelse med udvidelse af eksisterende kvægbesætning. Kommunen blev i den forbindelse opmærksom på, at et areal på 1,12 ha, havde været omlagt hyppigt og derfor vurderedes at være i omdrift som en del af en intensivt drevet mark. Ifølge den vejledende registrering, er arealet registreret som naturtypen eng, og anvendelsen af arealet til intensiv drift er i strid med NBL § 3, stk. 2. Arealet er ifølge regionplan 2005 beliggende i et Landbrugsområde og det ligger ikke i internationale naturbeskyttelsesområder.

En gennemgang af luftfotos, fra 1979, 1985, 1992 og 1995 har vist, at arealet tidligere har været et ekstensivt drevet areal evt. anvendt til græsning og høstet. Det indikerer, at arealet er omfattet af NBL § 3. Efter 1995 er flere marker lagt sammen i området og i denne forbindelse er engarealet blevet opdyrket og drænet.

Kommunens vurdering i sagen er, at området skal bibeholdes som § 3 beskyttet eng. Jævnfør bestemmelserne i NBL § 65, stk. 3⁶⁹, kan kommunen give dispensation fra § 3 beskyttelsen, men der skal ligge særlige omstændigheder til grund for dette. I dette tilfælde er det ikke vurderet at der foreligger sådanne særlige omstændigheder. Kommunen har derimod pligt jf. NBL § 73, stk. 5⁷⁰, til at søge ulovlige forhold lovliggjort, med mindre det er af underordnet betydning, hvilket ikke er tilfældet i denne sag. Det vurderes at den mest hensigtsmæssige måde at få lovliggjort forholdet på vil være, at ejeren etablerer en erstatningsbiotop frem for at reetablere engen på det sted den tidligere lå.

Dette skyldes, at reetablering af engen vil medføre at den nu kommer til at ligge i en "ørken" af intensivt dyrkede landbrugsarealer. Der er ændrede dræningsforhold på stedet, hvilket giver dårlige levebetingelser for det oprindelige planteliv. Det vil i øvrigt være uforholdsmæssigt dyrt at afbryde dræningen på stedet, da det bl.a. vil gå udover dræningen på den eksisterende mark. Den intensive anvendelse af arealet gennem de seneste 10 år, har desuden medført, at jorden er meget næringsrig, og derfor vil det tage lang tid at genetablere jordbundsforholdene. På grund af arealets nære beliggenhed til intensivt dyrket landbrugsland vil der også være en stor randpåvirkning herfra. Begge disse omstændigheder vil medføre en eutrofieret vegetation med en lav biodiversitet på arealet. De nævnte omstændigheder betyder, at det ikke, inden for en overskuelig årrække, vil være muligt at genskabe forhold for en reetablering af naturtypen eng på arealet.

⁶⁹ NBL 2008, § 65, stk. 3

⁷⁰ NBL 2008, § 73, stk. 5

Der er i stedet udlagt et 5,75 ha areal til erstatningsbiotop, der er beliggende omkring et eksisterende engareal ca. 700 m fra det oprindelige engareal, se Figur 60. Det udlagte område er forbundet med en række enge og moser langs et vandløb med en 2 m dyrkningsfri bræmme. Ved at udpege dette areal regner kommunen med, at der inden for en overskuelig årrække, skabes et nyt naturareal, der er ca. 5 gange så stort som det oprindelige. På erstatningsbiotopen forventes det, at ca. en tredjedel vil kunne udvikle sig til naturtypen eng og at den resterende del kan udvikle sig til overdrev. Kommunen vurderer, at denne løsning vil være det mest hensigtsmæssige for naturen.

Figur 60: Figuren viser det oprindelige engareal, markeret med grønt, erstatningsbiotop markeret med hvid.

Kommunen vil, på ejerens regning, lade et påbud tinglyse på ejendommen om, at forholdet skal lovliggøres ved at udlægge en erstatningsbiotop. Kommunen aflyser påbuddet, når erstatningsbiotopens naturmæssige udvikling, har medført at erstatningsbiotopen er vokset ind i en § 3 beskyttelse. Ejeren bliver endvidere gjort bekendt med vilkårene for driften af erstatningsbiotopen der er, at den senest d. 1-2-2009 skal den være taget ud af den almindelige drift og at erstatningsbiotopen herefter ikke må omlægges, gødskes, sprøjtes eller drænes. Dog må der gerne foretages afgræsning og høstet.

Opsamling

I denne sag har kommunen pålagt ejeren, at tage et areal ud af den almindelige drift, da det skal benyttes som erstatningsbiotop for et engareal, der er blevet inddraget ulovligt til intensiv markdrift. Sagen er opstået på baggrund af en ejers ansøgning om tilladelse til udvidelse af

eksisterende kvægbesætning. Af sagen udledes følgende betragtninger, der er relevante i forhold til dette projekts undersøgelsesfelt.

Arealet er på baggrund af luftfotos vurderet til at være et ekstensivt drevet areal indtil 1995, hvorefter det vurderes at være inddraget i den omkringliggende intensive drift. Luftfotos udgør derfor hovedargumentet i denne sag, og på den baggrund finder kommunen det tilstrækkeligt bevist, at udpegningen af arealet i 1992 er korrekt. Kommunen finder endvidere, at det er forbundet med for store konsekvenser, at ejeren skal reetablere naturtypen eng på det oprindelige areal, hvorefter beslutning om erstatningsbiotop træffes. Årsagen til at kommunen blev bekendt sagen er ejerens ansøgning om udbringningsarealer i forbindelse med udvidelse af eksisterende kvægbesætning, hvorefter kommunen opdagede, at ejeren havde inddraget engarealet til intensiv drift. Dog er det udlægningen af erstatningsbiotop der her er den faktiske årsag til at det oprindelige engareal afregistreres som beskyttet naturtype. Det må dog forventes, at erstatningsbiotopen bliver registreret som § 3 beskyttet natur, når det med tiden er vokset ind i beskyttelsen, så på længere sigt betyder afregistreringen i denne sag ikke at kommunen mister beskyttet areal.

Som et virkemiddel til lovliggørelsen af det ovenfor beskrevne forhold, benytter kommunen sig af NBL § 74, stk. 2⁷¹, og tinglyser udlægget af erstatningsbiotopen på ejendommen. Desuden tydeliggøres vilkårene for driften af erstatningsbiotopen også for ejeren, hvilket i nogen grad kan siges at være et virkemiddel. Det skyldes, at oplysningen kan virke præventivt i forhold til at ejeren nu får vished om, hvordan arealet skal drives inden for lovens rammer, og det herefter må formodes, at ejeren efterlever dette.

7.4.4 Sag 4

Denne sag tager udgangspunkt i en ansøgning om 15 års genopdykningsret på et areal der er udlagt til § 3 områder. Sagen giver et indblik i kommunens behandling og argumentation i sagens forløb.

Sagen begynder ved at kommunen modtager en anmeldelse om 15 års genopdykningsret på arealet der kan ses på Figur 61. Arealet er registreret som beskyttet overdrev og eng.

⁷¹ NBL 2008, § 74, stk. 2

Figur 61: Figuren viser den nederste del af ansøgers matr. nr. som er anmeldt til kommunen om 15 års genopdykningsret.

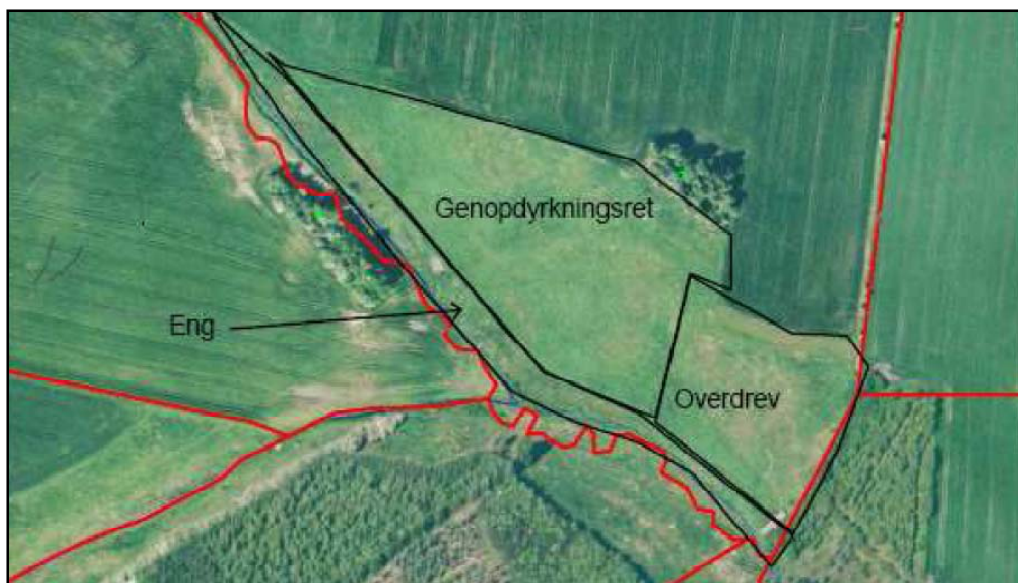
Ejeren ønsker jf. anmeldelsen at få tilladelse til, at lade det § 3 beskyttede areal stå hen som halvkulturarreal eller udyrket og stadig efter 15 år have muligheden for at genopdyrke arealet. Også i det tilfælde at arealet i mellemtiden er kommet til at opfylde kriterierne i NBL § 3. På trods af at anmeldelse om 15 års genopdykningsret ikke kan søges på områder som er beskyttet af NBL § 3, skal kommunen, jf. § 8 i bekendtgørelsen om beskyttede naturtyper, give oplysninger om hvorvidt et bestemt område er omfattet af beskyttelse. Kommunen betragter derfor anmeldelsen som en anmodning om oplysninger vedrørende det pågældende areals § 3 status, og foretog således en vurdering af arealet på denne baggrund. Kommunen foretog en besigtigelse af arealet samt en tolkning og vurdering af luftfotos i forbindelse med at klarlægge områdets dyrkningshistorie.

Ved besigtigelsen kunne det konstateres at der på en mindre del af det registrerede overdrevsareal fandtes naturkarakteristiske plantearter⁷². Der var således ingen tvivl om at det pågældende areal var omfattet af § 3 beskyttelse som overdrev. Det pågældende areal fremgår af Figur 62

Gennemgangen af luftfotos viste at dele af det registrerede overdrev blev opdyrket i 1985 og igen i 1992. På denne baggrund vurderedes det ikke muligt, at fastholde denne del af overdrevet i § 3 beskyttelsen, idet arealet ikke kunne have opfyldt kriterierne for § 3 beskyttelse ved registreringen i 1992. Den resterende del, se Figur 62, af overdrevet vurderes ikke at have været opdyrket i perioden 1965 til 2004, og blev derfor fastholdt i beskyttelsen. Det konstateres dog at der omkring 2004 er blevet foretaget en omlægning af dette areal. Denne omlægning krævede en dispensation fra naturbeskyttelsesloven idet der er tale om et § 3 beskyttet overdrev. Kommunen har ikke kendskab til at der er givet en sådan dispensation og vurderer derved at der er tale om en overtrædelse af NBL § 3. Denne overtrædelse er blevet behandlet i en særskilt sag og behandles derfor ikke yderligere her. Både besigtigelsen og tolkningen af luftfotos viser at registreringen af natureng er korrekt, se Figur 62. Ved besigtigelsen fandtes der naturkarakteristiske arter som er kendetegnende for naturenge⁷³. Ved luftfototolkningen viste det sig dog, at der var blevet foretaget dyrkning inden for det beskyttede areal. Kommunen vurderer, på samme baggrund som ved det omlagte overdrev, at der har været tale om en overtrædelse af naturbeskyttelsesloven, og dette blev ligeledes behandlet i en særskilt sag.

⁷² Blandt andet Håret Høgeurt, Knold-Ranunkel, Rød Svingel, Almindelig Kongepen, Lancet-Vejbred, Almindelig Pimpinelle, Høst-Borst, Eng-Havre og Liden Klokke. Alle disse plantearter er typiske for overdrev.

⁷³ Blandt andet fandtes der Eng-Karse, Almindelig Mjødurt, Dynd Padderok, Lysesiv og Eng Nellikerod som er karakteristiske for naturenge.

Figur 62: Figuren viser opdelingen af det anmeldte areal.

På baggrund af disse vurderinger, afregistreres en del af det § 3 registrerede overdrev. På denne del af området gives der genopdyrkningsret på den del af arealet der er blevet afregistreret. De resterende arealer fastholdes som § 3 beskyttede på baggrund af både dyrkningshistorie og fund af naturtype karakteristiske arter.

Opsamling

I denne sag har lodsejeren fået tilkendt 15 års genopdyrkningsret på en del af det anmeldte areal. Hele det anmeldte areal var underlagt § 3 beskyttelse som henholdsvis natureng og overdrev og der er således blevet afregistreret en del af det registrerede § 3 område. Der kan udledes følgende betragtninger, der er relevante i forhold til projektets undersøgelsesfelt.

Kommunen har i denne sag være ude og foretage en besigtigelse af det anmeldte areal. Der er også blevet foretaget en undersøgelse af luftfotos for at afdække dyrkningshistorien for arealet. Tilsammen udgør besigtigelse og luftfototolkningen beslutningsgrundlaget for kommunens afgørelse i sagen. Kommunen vurderede, at en del af det § 3 beskyttede område var udpeget forkert i 1992, og har herefter afregistreret § 3 beskyttelsen på denne del af området. Der ligger derfor en fejlregistrering af § 3 beskyttelse på området til grund for afregistreringen af beskyttelsen i denne sag.

I det de to ulovlige forhold i denne sag behandles i særskilte sager, som projektgruppen ikke har fået indsigt i, er der i denne sag ikke noget grundlag for at udtale sig om virkemidler til lovliggørelse af de ulovlige forhold.

7.4.5 Opsamling

Ved at sammenholde resultaterne fra undersøgelsen af de fire sager om afregistrering, kan det ses, at der er nogle fælles træk ved de forskellige sager. Luftfotos udgør en stor del af beslutningsgrundlaget i alle sager, omend de ikke i alle tilfælde leverer entydigt bevis for, at § 3 beskyttelsen skal opretholdes på et område. Det kan desuden ses, at de sager kommunerne skal behandle kan være sager der er overtaget fra amtet, og også, at sagerne opstår i forbindelse med landbrugssager. I to af de fire sager der refereres fra her, henvender lodsejeren sig til kommunen for at ansøge om tilladelse til udvidelse af kvægbesætning og om ansøgning om 15 års genopdyrkningsret.

Luftfotos udgør som nævnt en stor del af beslutningsgrundlaget i sagerne. Det er ikke underligt, da det forholder sig sådan, at udpegningen af § 3 beskyttede områder blev foretaget på baggrund af luftfotos i 1992. Fra Nordjyllands Amts og efterfølgende de respektive kommuners side er der ikke foretaget større undersøgelser af tilstanden for de udpegede § 3 områder, med henblik på at fastslå om udpegningen baseret på luftfotos har været korrekt. Derfor har kommunerne i dag ofte ikke andet grundlag at træffe beslutninger ud fra end de luftfotos der er til rådighed, samt at foretage besigtigelse af § 3 beskyttede områder, når et områdes dyrkningshistorie skal fastlægges. I nogle tilfælde er de tilgængelige luftfotos tilstrækkelige til at danne et grundlag for en opretholdelse af § 3 beskyttelsen på et område, hvilket er tilfældet i Sag 2, Sag 3 og til dels Sag 4. Omvendt viser tolkningen af luftfotos i Sag 1 ikke, at der er belæg for at opretholde § 3 beskyttelsen. Der lægges i stedet mere vægt på ejerens udsagn om at arealet har været opdyrket fra 1984 – 1988.

Registreringen af § 3 områderne er kun vejledende, hvilket betyder, at når en ejer af en ejendom ansøger om at foretage ændringer i et udpeget § 3 område, så er det kommunen der har bevisbyrden i forhold til at påvise, at det er berettiget at opretholde § 3 beskyttelsen på det pågældende område. I nogle tilfælde er det muligt, at fastlægge en dyrkningshistorie ud fra de luftfotos, der er til rådighed, og hvis denne dyrkningshistorie viser, at omlægningshyppigheden medfører at et § 3 beskyttet areal er forkert udpeget så afregistrerer kommunen det. I de tilfælde, hvor kommunerne kun har luftfotos og ejerens udsagn som beslutningsgrundlag, er det ikke givet at luftfotos, der er taget med flere års mellemrum, giver et særlig godt udgangspunkt at træffe en beslutning ud fra. Med dette dårlige beslutningsgrundlag, hvor kommuner-

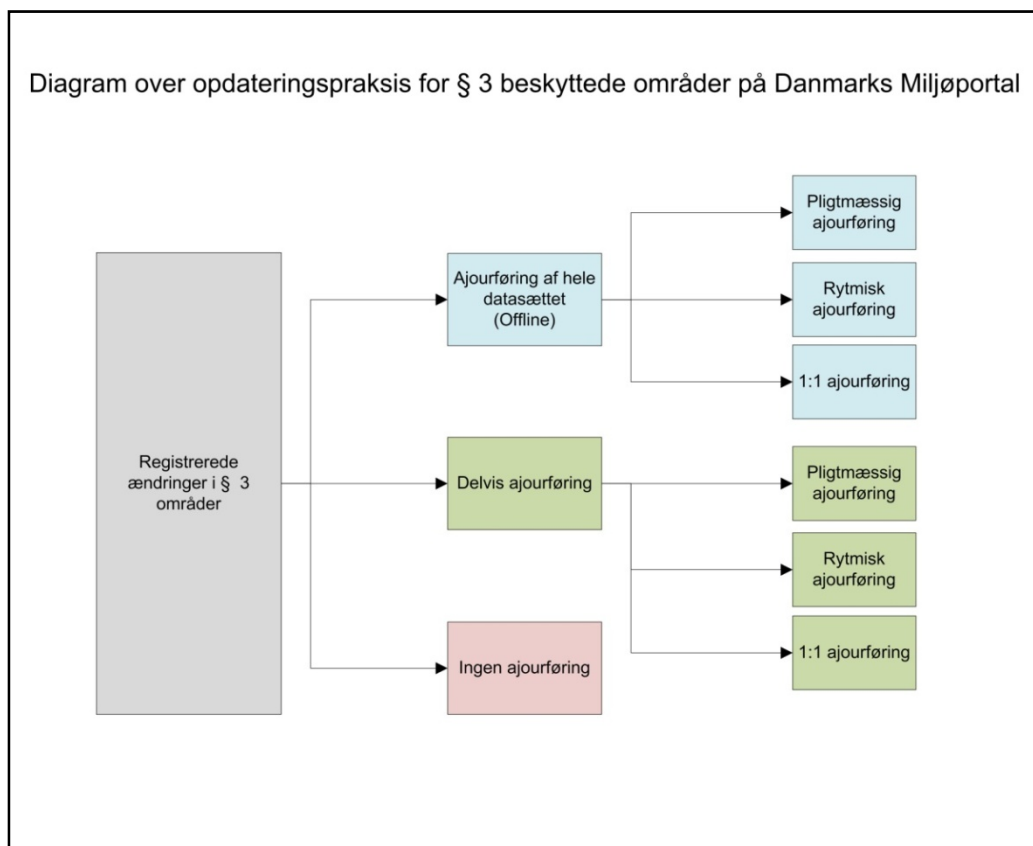
ne ikke kan bevise, at et areal er berettiget til at få opretholdt sin § 3 beskyttelse, er kommunerne nødt til at afregistrere § 3 beskyttelsen på de pågældende arealer. Der kan altså være tale om at § 3 beskyttelse på arealer, der kan have været korrekt udpeget i 1992, afregistreres pga. at der ikke er tilstrækkeligt gode oplysninger til at opretholde beskyttelsen.

Kommunernes pligt til at få lovliggjort ulovlige forhold, medfører i nogle tilfælde, at der udlægges erstatningsbiotoper frem for at retablere naturtypen på det § 3 beskyttede område. Udlæg af disse erstatningsbiotoper medfører at § 3 beskyttelse bliver afregistreret for de områder, der oprindeligt var beskyttede. Afregistreringer af denne type optræder i datasættet som § 3 områder der mistes, men dette udlignes, når erstatningsbiotoperne med tiden vokser sig ind i § 3 beskyttelse og som følge heraf registreres som beskyttet natur.

8 Syntese

I det følgende vil projektets resultater fra analysearbejdet blive diskuteret og sat ind i en større sammenhæng.

I dette projekt er det ved nærmere undersøgelse af datasættet for § 3 beskyttede områder blevet påvist, at kommunerne i Region Nordjylland har forskellige metoder til opdatering af data for de § 3 beskyttede områder på Danmarks Arealinformation. Nogle kommuner opdaterer slet ikke ændringer til Danmarks Arealinformation, andre kommuner opdaterer kun de faktiske ændringer der er foretaget mens den resterende del opdaterer hele datatemaet hver gang ændringer skal opdateres. De forskellige former for opdateringspraksis medfører, at det datasæt der er tilgængeligt via Danmarks Arealinformation ikke giver et korrekt billede af den aktuelle registrering af de § 3 beskyttede områder for regionen. Endvidere er det blevet påvist, at de kommuner der har valgt at opdatere de faktiske ændringer til Danmarks Miljøportal har 3 former for praksis i forhold til hvor tit opdatering finder sted, Pligtmæssig-, Rytmask- og 1:1 ajourføring. Disse tre metoder betyder, at der er en forskel fra kommune til kommune på, hvornår ændringer i § 3 beskyttelsen er til rådighed via Danmarks Arealinformation. Ovenstående forklaring af metoder til ajourføring kan i øvrigt ses i Figur 63 nedenfor.

Figur 63: Figuren viser opdateringsmetode og -praksis i sammenhæng.

Spørgsmålet er nu, hvad det betyder for brugere af Danmarks Arealinformation, at der er disse forskelle i ajourføringsmetoder og -praksis. Formålet for Danmarks Arealinformation, er at stille arealdata til rådighed for borgere og virksomheder, samt at understøtte konkret sagsbehandling og øvrig opgaveløsning på miljøområdet. Det spiller ingen rolle for brugeren om der foretages delvis opdatering eller opdatering af hele datasættet, da denne metode til opdatering i begge tilfælde medfører, at ændringerne bliver ajourførte i datasættet. Det har dog betydning for brugeren om der vælges Pligtmæssig, Rytisk eller 1:1 ajourføring. Det skyldes at der ved Pligtmæssig og Rytisk ajourføring går tid inden at opdateringerne foretages, og at det derfor kun er umiddelbart efter opdatering at data fra disse kommuner giver det reelle billede af § 3 beskyttede områder. Ved 1:1 ajourføring får brugeren derfor det mest retvisende billede af gældende § 3 beskyttede områder, da opdatering sker umiddelbart efter endt sagsbehandling. Heraf kan det udledes, at den mest hensigtsmæssige måde at opdatere data på

Danmarks Arealinformation er ved at anvende delvis opdatering eller opdatering af hele datasættet kombineret med 1:1 ajourføring.

Kommunerne er ikke ved lov forpligtet til at ajourføre ændringer i § 3 beskyttelse til Danmarks Arealinformation. Dog er de, som det tidligere er beskrevet, forpligtet til at ajourføre ændringer i jf. dataansvarsaftalen. Projektgruppen har konstateret at tre af regionens elleve kommuner, Vesthimmerlands, Morsø og Hjørring, ikke lever op til dataansvarsaftalen. Det er ikke et særsyn for Region Nordjylland, at nogle kommuner ikke lever op til dataansvarsaftalen. Ved gennemgang af datasættet for hele Danmark har det kunnet ses, at der er omkring 30 kommuner der ikke ajourfører ændringer i § 3 beskyttelse på portalen. Det kan dermed siges, at en del kommuner tager lidt let på den dataansvarsaftale der er indgået med Miljøministeriet og regionerne. Aftalens ordlyd er tydelig, den dataansvarlige myndighed er forpligtet til at ajourføre data umiddelbart efter de er produceret og kvalitetssikret. Projektgruppen undrer sig derfor over, at Miljøministeriet ikke er på banen i forhold til at sikre at kommunerne efterlever aftalens indhold på dette punkt.

En gennemgang af resultaterne fra Kommuneanalysen viser, at engarealer er den primære § 3 beskyttede naturtype i Region Nordjylland. En af årsagerne til dette er, at Nordjyllands Amt ved registreringen i 1992 anvendte begreberne natureng og kultureng hvilket betød, at alle græsklædte arealer blev registreret som enge. Der blev ikke foretaget besigtigelser af de enkelte engarealer, der sikrer at arealerne har været korrekt udpeget. Denne praksis har andre amter anvendt, hvilket har betydet at udpegning og registrering af engarealer har været en mere omfattende arbejdsopgave i disse amter. Resultaterne fra Kommuneanalysen har også vist, at det hovedsageligt er engarealer der afregistreres. Engarealerne står således for 50 % af det samlede antal afregistreringer. Projektgruppens undersøgelser viser, at der er flere årsager til at engarealerne afregistreres i så høj grad. En årsag er at udpegningen af engarealer medført at alle græsklædte arealer blev registreret, hvilket også betyder at arealer af denne type, der har en landbrugsmæssig dyrkningshistorie også blev registreret som beskyttet natur. Der er derfor tale om en fejlregistrering i disse tilfælde, og når de opdages ved sagsbehandling bliver de afregistreret. En anden årsag er at engarealer og til dels overdrev har et større dyrkningspotentiale end de øvrige beskyttede naturtyper og som følge heraf har landmændene større interesse i at inddrage disse arealer til intensiv drift. Det medfører at der opstår flere sager om afregistrering af § 3 beskyttelse, da landmændene søger om dispensation til at ændre i tilstanden af disse arealer.

Fælles for afregistrering af alle § 3 beskyttede arealer er, at kommunerne kan have svært ved at løfte bevisbyrden i forhold til om et areal er beskyttet efter NBL § 3. Dette skyldes, at de er udpeget på baggrund af luftfotos fra 1992 og at der ikke er foretaget besigtigelser af arealerne i forbindelse med registreringen i 1992. Som beslutningsgrundlag for kommunernes sagsbehandling anvendes primært en luftfotoserie fra 1979, 1985 og 1992. De store spring i luftfotoserien medfører, at det kan være svært at fastlægge en dyrkningshistorie ud fra de luftfotos, der er til rådighed. Med dette beslutningsgrundlag, hvor kommunerne ikke entydigt kan bevise, at et areal er berettiget til at få opretholdt sin § 3 beskyttelse, er kommunerne nødt til at afregistrere § 3 beskyttelsen på de pågældende arealer. Der kan altså være tale om at § 3 beskyttelse på arealer, der kan have været korrekt udpeget i 1992, afregistreres pga. at der ikke findes tilstrækkeligt gode oplysninger til at opretholde beskyttelsen.

På baggrund af at kommunerne ofte er nødsaget til at benytte luftfotos som beslutningsgrundlag, kan de, hvis der konstateres en ulovlig opdyrkning i forhold til registreringen af § 3 beskyttet natur, have svært ved at løfte bevisbyrden i forhold til at bevise at der er tale om § 3 beskyttet natur. Såfremt bevisbyrden ikke kan løftes, vil kommunen være nødt til at acceptere ulovligheden og sige at der er tale om en fejlregistrering. Kommunerne har ikke andre muligheder. Problemet skal søges et andet sted, nemlig i forhold til udpegningen af områderne. Et registreringsgrundlag på baggrund af luftfotos er simpelthen for tyndt. Der skal mere vægtige beviser til end luftfotos, hvis § 3 beskyttet natur reelt skal kunne antages at være beskyttet, evt. i form af udpegning på baggrund af besigtigelser i marken, der kan fastslå om områderne er omfattet af beskyttelse eller ej.

Projektgruppen har erfaret, at Aalborg Kommune har påbegyndt en indsats med at besigtige alle kommunens registrerede § 3 beskyttede naturområder. Dette giver kommunen mulighed for at fastslå områdernes tilstand her og nu og derved kan kommunen med sikkerhed sige, hvilke områder der er korrekt udpegede i forhold til områdernes tilstand i dag. I fremtiden vil disse besigtigelser sammen med luftfotos indgå i beslutningsgrundlaget til sager om § 3 beskyttelse. Kommunen får hermed et bedre grundlag at træffe afgørelser efter, og dermed bliver det også nemmere at løftebevisbyrden.

Årsagen til at Aalborg Kommune har de ekstra ressourcer til besigtigelsen af de udpegede § 3 områder er, at der fra politisk side er afsat midler til denne opgave. En anden årsag kan være, at der i Aalborg Kommune er forholdsvis flere ansatte til at varetage opgaven med natur og miljø. Jævnfør BKG. 877 af 16-09-2005⁷⁴, er de ansatte i de tidligere amtskommuner blevet

⁷⁴ BKG 877 2005, § 17, stk. 1 – 3.

fordelt til kommunerne i forhold til kommunernes indbyggertal pr. 1-1-2005. Dette har betydet, at en kommune som Aalborg Kommune har fået forholdsvis mange medarbejdere til forvaltningsopgaver i det åbne land. Omvendt har de store landdistriktskommuner, med forholdsvis få indbyggere og meget landzoneareal, fået tilsvarende færre medarbejdere og dermed færre ressourcer til forvaltningsopgaver inden for natur og miljø. De færre ressourcer har også betydning i sager om ændring i tilstanden af et registreret § 3 beskyttet område. At der er relativt få medarbejderressourcer til at varetage arbejdsopgaverne, fører til et stort arbejdspress, der bevirker, at der ikke er tid til at gennemføre tilbundsgående undersøgelser i alle tilfælde. Dermed står landkommunerne svagere i forhold til at tage kampen op med et stadigt ekspanderende landbrug.

9 Konklusion

Det er konstateret, at kommunerne afregistrerer § 3 beskyttelse på områder der hidtil har været beskyttet efter NBL. I dette projekt er det søgt at afklare denne kommunale afregistreringspraksis. Udgangspunktet for projektet har på den baggrund været følgende problemformulering.

*Dette projekt vil afdække, hvilke **metoder** kommunerne anvender til afregistrering af § 3 områder, samt med hvilke **begrundelser** afregistreringerne foretages.*

Det er gennem løsning af problemformuleringens første delspørgsmål, metode til afregistrering, konstateret, at kommunernes metode til at træffe beslutning om afregistrering af § 3 beskyttelse hovedsageligt består af undersøgelse af luftfotos med henblik på at fastslå et områdes dyrkningshistorie. Andet materiale der kan indgå i beslutningen, er markplaner, ejeres eller forpagteres udsagn om dyrkningshistorie samt besigtigelse af området. Der er ikke nogen systematik i, om kommunernes metode udgør et godt eller dårligt grundlag at træffe en beslutning ud fra. Det er tilfældigt og kan variere fra sag til sag.

Udover at en kommune ajourfører egne datasystemer, i forbindelse med afsluttet sagsbehandling, så er kommunerne også forpligtet til at ajourføre Danmarks Arealinformation, med de ændringer der foretages i de registrerede § 3 beskyttelser. Projektgruppens undersøgelser viser at, på trods af at mange kommuner ajourfører ændringer til Danmarks Arealinformation, er der stadig mange kommuner som forsømmer denne opgave. De kommuner i Region Nordjylland der trods alt opdaterer, har forskellig praksis til ajourføring. Der er tale om at kommunerne anvender Pligtmæssig, Rytmisk eller 1:1 ajourføring. Hos de enkelte kommuner bør det tilstræbes, at anvende metoden 1:1 ajourføring, da denne metode medfører at de nyeste data er tilgængelige via Danmarks Arealinformation. Det har dog vist sig at hovedparten af kommunerne kun har en vision om at benytte sig af Rytmisk ajourføring.

Jævnfør problemformuleringens anden del, er det undersøgt, hvad der ligger til grund for afregistrering af § 3 beskyttelse. Det har i den forbindelse vist sig, at den oprindelige udpegning af § 3 beskyttede områder er fortaget på baggrund af luftfotos fra 1992, hvilket har med-

ført at nogle arealer er forkert udpeget. Denne fejlregistrering er en af årsagerne til at § 3 beskyttede områder afregistreres. Under begrebet fejlregistrering ligger også de korrekt udpegede områder, hvorpå kommunerne ikke kan løfte bevisbyrden og sammenstykke en dyrkningshistorie, der berettiger fastholdelse af en § 3 registrering. En anden årsag til at § 3 beskyttelse afregistreres på et område er, at området er vokset ud af beskyttelsen. Dette kan betyde, at der ikke længere findes naturtypekarakteristiske arter på området, og derfor er der ikke grundlag for at fastholde beskyttelsen. Det har endvidere vist sig, at lovliggørelse af en ulovlig opdyrkning af et beskyttet område kan afstedkomme at § 3 beskyttelse afregistreres på det opdyrkede areal, når lovliggørelsen påbydes gennemført ved udlæg af erstatningsbiotop.

Dette projekt har taget udgangspunkt i projektgruppens undren over, at § 3 beskyttelse afregistreres, da det var projektgruppens opfattelse, at det drejede sig om områder der ikke kan ændres i tilstanden af uden myndighedernes tilladelse. Projektarbejdet har vist, at afregistrering af § 3 beskyttelse ikke er usædvanligt, men at det skyldes, at nogle områder har været fejlregistrerede, at et område kan "vokse sig ud af" beskyttelse, at erstatningsareal udlægges og at afregistrering kan skyldes korttilpasninger i datatemaet. Indledningsvis er der henvist til Peder Størups sammenligning af luftfotos og registreringer af § 3 beskyttet natur fra Danmarks Arealinformation, hvor der peges på at § 3 områder i hundrede vis forsvinder fra den danske natur. Projektgruppens undersøgelse af datagrundlaget for § 3 temaet på Danmarks Arealinformation samt undersøgelse af årsagerne til afregistrering bekræfter til dels Peder Størups antagelser. De hyppigst forekomne afregistreringer af § 3 beskyttelse er på områder der har været forkert udpeget i 1992 og på områder hvor kommunerne ikke kan løfte bevisbyrden i forhold til at fastholde en beskyttelse. Det er i de tilfælde hvor kommunerne ikke kan løfte bevisbyrden, at der er fare for, at § 3 beskyttet natur bliver inddraget til intensiv drift.

10 Perspektivering

I tiden hvor dette projekt er blevet til, er Regeringen kommet med sit udspil til forhandlinger om en ny helhedsplan for natur og landbrug, kaldet "Grøn Vækst". I udspillet erklæres det, at Regeringen ønsker at forbedre overvågningen af tilstanden af den danske natur, samt at skabe et bedre grundlag for planlægningen af den fremtidige miljø- og naturindsats. I udspillet lægges der derfor op til en revidering af det danske natur- og miljøovervågningsprogram, der skal gøre indsatsen mere målrettet og omkostningseffektiv og sikre effektiv miljøeffekt i hele landet. Revisionen er særligt møntet på at skulle føre til en øget og mere målrettet overvågningsindsats, for at sikre at implementeringen af EU's Vandrammedirektiv og Natura 2000-direktiverne bliver overholdt, herudover også at behov for overvågning som følge af Grøn Vækst kan efterkommes.⁷⁵

Ifølge udspillet til Grøn Vækst er det også et mål, at der skal udarbejdes et "Grønt Danmarkskort", der skal give bedre overblik over arealanvendelse og jordbundsforhold i Danmark og det skal bl.a. kunne vise beliggenheden af særligt sårbare arealer. Det er hensigten, at brugerne af det Grønne Danmarkskort skal være landmænd, hvor kortet skal være et hjælpemiddel i tilrettelæggelsen af en natur- og miljøvenlig produktion. Derudover skal det bidrage til en mere effektiv administration, både kommunalt og statsligt, ved at skabe et fælles og ensartet grundlag for sagsbehandlingen.⁷⁶ Af Miljøministeriets concernmål for 2008 og 2009, kan det også ses, at KMS i løbet af 2009 skal udarbejde retningslinier for, hvilke IT-faciliteter og grundlæggende data der skal være til rådighed for et Grønt Danmarkskort. Endvidere fremgår det heraf, at Grønt Danmarkskort skal kunne bruges til at skabe overblik over aktuel og mulig fremtidig anvendelse af arealer i Danmark.⁷⁷

Det fremgår ikke tydeligt, om indsatsen for en forbedret overvågning eller udarbejdelsen af Grønt Danmarkskort også kommer til at omfatte beskyttede naturtyper efter NBL's § 3. Dog viser en scanning af den natur- og miljøfaglige debat i medierne, at der også bør foretages en øget indsats i forbindelse med at forbedre administrationsgrundlaget for disse naturtyper. Ikke mindst i disse tider, hvor bortskaffelsen af brakordningen har medført at over 100.000 ha lysåben natur er blevet taget i omdrift igen, og den tilbageværende lysåbne natur derfor er blevet ekstra bevaringsværdig. Desuden har resultaterne fra dette projekt vist, at beslutnings-

⁷⁵ Regering 2009, s. 33

⁷⁶ Regering 2009 s. 33

⁷⁷ Miljøministeriet 2008, s. 3

grundlaget i sager om ændringer i § 3 beskyttede områders tilstand ikke er det bedste, da det ofte kun udgøres af luftfotoserier, taget med op til 7 år mellemrum. Disse ting er begge argumenter for, at administrationsgrundlaget for § 3 administration bør forbedres. Ved det Grønne Danmarkskort er der også noget, der taler for, at det kunne være hensigtsmæssigt at inddrage § 3 registreringerne. Det handler bl.a. om at skabe et grundlag for at landmændene kan komme til at dyrke deres jord på en natur- og miljøvenlig måde. I den forbindelse, er det vigtigt, at landmændene er opmærksomme på, hvor der er registreret § 3 beskyttet natur på deres ejendomme. Dette også selvom § 3 beskyttelsen blot er vejledende. Projektgruppen er på denne baggrund af den opfattelse, at hvis de § 3 beskyttede naturtyper ikke allerede er tænkt ind i planerne om det Grønne Danmarkskort, så er det oplagt at gøre det i det kommende arbejde med at få den politiske aftale om Grøn Vækst på plads.

Dette projekts emneområde gør det også særligt relevant at forholde sig til Grønt Danmarkskort, da det er nævnt at oplysningerne hertil skal stamme fra Danmarks Miljøportal. Dette projekts behandling af et af datatemaerne herfra, § 3 beskyttet natur fra Danmarks Arealinformation, giver projektgruppen gode forudsætninger for at vurdere dette datatemas tilstand og mulighed for anvendelse i denne forbindelse.

Som det er beskrevet i dette projekt, er der visse mangler i datasættet for de § 3 beskyttede områder. Det er sporadisk opdateret, hvilket betyder at det ikke indeholder ajourførte data for alle kommuner. Det bærer således præg af kommunernes meget forskellige ajourføringspraksis, hvor nogle kommuner slet ikke opdaterer, andre når stakken af de afsluttede sager vokser sig tilpas stor, nogle efter et fast tidsinterval og andre i takt med at sagerne afsluttes. Dette har stor betydning for kvaliteten af de data der er tilgængelige via Danmarks Arealinformation.

I tilfælde af, at datatemaet for § 3 beskyttede naturtyper skal indgå som en del af det Grønne Danmarkskort, er det vigtigt at de data der indgår i kortværket, er de opdaterede så de giver det mest præcise billede af den virkelighed de repræsenterer. Dette gælder både når Grønt Danmarkskort skal anvendes som vidensressource for landbruget, som grundlag for sagsbehandling og i forbindelse med natur- og miljøplanlægning. For at datatemaet kan blive anvendeligt i denne sammenhæng, er det derfor nødvendigt at forbedre det på nogle områder.

For det første skal alle kommuner i gang med at opdatere ny- og afregistreringer af § 3 beskyttede områder til portalen. Dette vil medføre et datasæt der dækker hele landet, og som vil kunne anvendes i større sammenhænge end blot på kommuneplan. For det andet bør opdate-

ring finde sted umiddelbart efter endt sagsbehandling, så datasættet kommer til at indeholde de nyeste oplysninger.

Der er ikke lagt op til, at Grønt Danmarkskort skal kunne fungere som et monitoringsværktøj, til overvågning af udviklingen inden for natur- miljøområdet. Derfor er den datamodel der anvendes til de § 3 beskyttede naturtyper tilstrækkelig. I tilfælde af, at det skulle blive aktuelt at anvende datasættet til overvågning, ville det være oplagt at oplysninger om årsager til afregistrering af § 3 områder blev inkluderet i datamodellen.

Arbejdet med dette projekt har vist, at nogle kommuner nedprioriterer ajourføring af Danmarks Arealinformation, til fordel for andre opgaver. Om det skyldes mangel på kompetencer eller mangel på ressourcer er ikke blevet afdækket i dette projekt, men hvis det ønskes at kommunerne skal oppe sig i forhold til at opdatere de data de er ansvarlige for på Danmarks Arealinformation er det en mulighed, at der jo øremærkes en del af pengene til realisering af Grøn Vækst til det. Hvis det ønskes at pilsken skal svinges over kommunerne, kan det påpeges, at kommunerne jf. dataansvarsaftalen for Danmarks Miljøportal har forpligtet sig til at opdatere kvalitetssikrede og dokumenterede data lige så snart de er produceret⁷⁸.

Tilbage står så, at få afdækket, hvordan tilstanden er for de øvrige data fra Danmarks Miljøportal der skal indgå i Grønt Danmarkskort. Dette har projektgruppen ikke undersøgt, men hvis de er ligeså sporadisk opdateret som det er tilfældet med datasættet for § 3 områderne, så ligger der en større opgave og venter her også.

⁷⁸ Danmarks Miljøportal 2007, s. 1

11 Kildeliste

Bøger og artikler

Andersen 2005: Andersen, Ib, *Den skindbarlige virkelighed*, 3. udg. Forlaget Samfundslitteratur, 2005

Basse 2006: Basse, Ellen Margrethe, *Miljøretten*, 2. Udg. Jurist og Økonomforbundets Forlag 2006

Moe 2007: Moe, Mogens, *Miljøret*, 6. Udg. Thomson 2007

Revsbech 2007: Revsbech, Karsten, *Lærebog i miljøret*, 4. Udg. Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2007

Perspektiv 2007: Geoforum Danmark, *Perspektiv nr. 12*, 2007

Publikationer

Beaujardiere 2004: Jeff de la Beaujardiere, *OGC Web Map Service Interface*, Open geospatial Consortium Inc. 2004

Miljøministeriet 1993A: Miljøministeriet, Skov og Naturstyrelsen, *Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper* 1993

Miljøministeriet 2007: Miljøministeriet, Skov og Naturstyrelsen, *Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede naturtyper*, 2007 Udkast

Regeringen 2009: Regeringen, *Grøn Vækst*, 2009

Plantedirektoratet 2006: Plantedirektoratet, *Vejledning om reglerne om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur*, 2006

Vretanos 2005: Vretanos, Panagiotis A, *Web Feature Service Implementation Specification*, Open geospatial Consortium Inc. 2005

Hjemmesider

Bro 2008: http://www.miljoeportal.dk/NR/rdonlyres/0F48E405-80FD-449A-8D0A-93190DA0EB3A/0/Digitaliseringsapplet_version_32.pdf Hentet d. 28-5-2009

CSC 2001: <http://en.itst.dk/it-management/publications/realising-government-csc/csc.pdf> Hentet d. 5-5-2009

Danmarks Arealinformation 2007: http://www.miljoeportal.dk/NR/rdonlyres/9C2C6813-F528-4C91-A4AB-EC593D4A7244/0/ArealInfo_Datamodelnotatver12.pdf Hentet d. 28-5-2009

Danmarks Arealinformation 2009: <http://www.miljoportal.dk/NR/ronlyres/570B85A8-55C2-4047-9244-58331A0E8863/0/Brugervejledningtrinfortrinofflinev26.pdf> Hentet d. 27-5-2009

Danmarks Miljøportal 2007: http://www.miljoportal.dk/NR/ronlyres/0CB998A6-A949-4C15-BC17-793B33FF9AD4/0/Dataansvarsaftale_vers60.pdf hentet d. 10-5-2009

Danmarks Miljøportal 2009 A: <http://www.miljoportal.dk/Om/Organisation/> Hentet d. 30-5-2009

Danmarks Miljøportal 2009 B: <http://www.miljoportal.dk/Jordforurening/> hentet d. 30-5-2009

Danmarks Miljøportal 2009 C: <http://www.miljoportal.dk/Om/Ansvarsfraskrivelse/> Hentet d. 30-5-2009

Miljøministeriet 1993 B: <http://www2.sns.dk/netpub/nbslov/Kap00.htm> hentet d. 25-3-2009

Miljøministeriet 2008: <http://www.mim.dk/NR/ronlyres/812856F6-1A45-4CD0-9C37-4335DC120AB5/0/Koncernm%C3%A5l1Gr%C3%B8nV%C3%A6kst.pdf> Hentet d. 10-5-2009

Love, cirkulærer og bekendtgørelser

NFL 1978: Lovbekendtgørelse nr. 435 af 1-9-1978 *om naturfredning*, historisk

NFL 1984: Lovbekendtgørelse nr. 530 af 10-10-1984 *om naturfredning*, historisk

NBL 2002: Lovbekendtgørelse nr. 85 af 4-2-2002 *om naturbeskyttelse*, historisk

NBL 2008: Lovbekendtgørelse nr.1042 af 20-10-2008 *om naturbeskyttelse*

RPL 2008: Lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6-11-2008 *Retsplejeloven*

CIRL 1993: Cirkulære nr. 128 af 13-7-1993 *om registrering af beskyttede naturtyper samt om indsendelse af oplysninger til Skov- og Naturstyrelsen*

BKG 1172 2006: Bekendtgørelse nr. 1172 af 20-11-2006 *om beskyttede naturtyper*

BKG 1362 2008: Bekendtgørelse nr. 1362 19-12-2008 *om krydsoverensstemmelse*

BKG 877 2005: Bekendtgørelse nr. 877 19-9-2005 *om fordeling af aktiver og passiver, rettigheder og pligter og ansatte som følge af opgaveflytninger den 1. januar 2007 i forbindelse med kommunalreformen.*

Folketingsbehandlinger

Betænkning 2005: Betænkning til L 89, Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, 8-6-2005

Clausen 2005: L 89, 1. Behandling d. 31-3-2005, PER CLAUSEN (EL)

Hansen 2005: L 89, 1. Behandling d. 31-3-2005, TORBEN HANSEN (S)

Lidegaard 2005: L 89, 1. Behandling d. 31-3-2005, MARTIN LIDEGAARD (RV)

Interview

Damsgaard 2009: Interview med Henrik Damsgaard, ansat i naturgruppen, Jammerbugt Kommune, d. 12-3-2009

Frederiksen 2009: Interview med Lise Frederiksen, ansat i natur og grundvand, Mariagerfjord Kommune, d. 7-5-2009

Hejlskov 2009: Interview med Margrethe Hejlskov, ansat i team natur og vandløb, Hjørring Kommune, d. 26-3-2009

Howhü-Christensen 2009: Interview med Sophie Howhü-Christensen KMS d. 4-3-2009

Riber 2009: Interview med Claus Riber, teamleder natur, Frederikshavn Kommune, d. 26-3-2009

Schmidt 2009: Interview med Else Schmidt, teamleder i natur, Aalborg Kommune, d. 30-4-2009

Sørensen og Lorenzen 2009: Interview med Keld Sørensen ansat i natur og Karin Lorenzen ansat i natur Brønderslev Kommune, d. 26-3-2009

Radioprogram

P1 2009: Klima og miljø 27. marts 2009 kl. 16:10 på DR P1

Bilag

Bilag 1.....	125
Bilag 2.....	127
Bilag 3.....	135
Bilag 4.....	136
Bilag 5.....	139

Bilag 1

Spørgeguide til Sophie Hohwü-Christensen KMS

1. Baggrund for at KMS administrerer data i dag
2. Hvordan er data opstået?
 - Mange data har samme oprindelsesdato, hvad betyder det?
3. Er kommunerne forpligtet til at indrapportere data, og hvor tit?
4. I datatabel er der en kolonne der hedder STATUS, der står "gældende" i næsten alle celler, hvordan skal det forstås?
5. Hvad betyder det, at der er "fuld historik" på data?

Spørgeguide til interview med kommunerne

1. Hvor tit opdaterer i jeres data til Miljøportal.dk

Projektgruppen er interesseret i at vide hvilken målsætning der er i den enkelte kommune for opdatering af data til Danmarks Miljøportal, for at klarlægge hvor ofte den enkelte kommune ajourfører data hos Danmarks Miljøportal, samt hvilken metode der anvendes til det.

2. Vi kan se, at der er foretaget forholdsvis få/mange opdateringer sammenlignet med andre kommuner i regionen. Hvad er årsagen til, at I tilsyneladende (ikke) prioriterer denne opgave så højt? Er det politisk besluttet eller er der andre forhold der spiller ind?

Projektgruppen ønsker at fastlægge årsagen til kommunernes prioritering af opgaven omkring ajourføring af Danmarks Miljøportal, hvor det derfor undersøges om opgaven prioriteres højt eller lavt pga. tidspres, økonomiske forhold eller om der ligger politiske beslutninger bag.

3. Hvordan opstår en typisk sag, hvor der skal foretages en ændring eller en afregistrering?

Det er interessant at undersøge om der er en bestemt sagstype der kan siges at føre til afregistreringer eller det er et bredt udvalg af forskellige sagstyper der giver anledning til afregistrering af § 3 områder.

4. Er i hos kommunen selv udfarende i forhold til at udpege nye beskyttede områder?

Det ønskes afklaret om kommunerne selv foretager opfølgende arbejde i forhold til nyregistrering af beskyttet natur.

- 5. I de tilfælde, hvor der har fundet en korttilpasning sted, er tilpasningen så foretaget på baggrund af at kommunen ligger inde med bedre data end dem der er overtaget fra amtet?**

Projektgruppen ønsker at undersøge om kommunerne er i besiddelse af mere præcise data end dem fra Miljøportal.dk, som er overtaget fra amterne ved deres nedlæggelse.

Bilag 2

Referater af Interview med kontaktpersoner hos kommunerne i Region Nordjylland

I det følgende forelægger der referater af de interviews der er foretaget med projektgruppens kontaktpersoner hos kommunerne i Region Nordjylland.

Brønderslev

Spørgsmål til Keld Koustrup Sørensen, Brønderslev kommune

6. Hvor tit opdaterer i jeres data til Miljøportal.dk

Opdateringer til Miljøportalen foregår i 1:1 med sagsbehandlingen i kommunen. Det tilstræbes at ændringerne bliver opdateret på Miljøportalen samtidig med at sagerne behandles. Det er som udgangspunkt den enkelte sagsbehandler der også sidder med opdateringerne. Opdateringerne foretages i det system som Miljøportalen stiller til rådighed, online redigering. Der benyttes altså ingen tillægsprogrammer, til kommunens anvendte gisprogram, i forbindelse med opdateringen.

7. Vi kan se, at der er foretaget forholdsvis mange opdateringer sammenlignet med andre kommuner i regionen. Hvad er årsagen til, at I tilsyneladende prioriterer denne opgave højt? Er det politisk besluttet eller er der andre forhold der spiller ind?

Der er ikke som sådan en målsætning om at opdatere miljøportalen. Dog er der et ønske om at dataene på Miljøportalen skal være så rigtige som muligt så de borgere der benytter portalen får de rigtige informationer.

8. Hvordan opstår en typisk sag, hvor der skal foretages en ændring eller en afregistrering?

Der er ikke umiddelbart tale om at der findes nogen typiske sager. Ændringer eller afregistreringer vurderes til at kunne opstå i stort set alle typer sager. Der var dog særligt mange i forbindelse med sagerne vedrørende 15 års genopdykningsret. Da der kom mange arealer i spil på den måde. Det kan også være at folk finder ud af at deres arealer er registreret som § 3 områder, hvor ejerne ikke mener at dette er tilfældet. I disse tilfælde hvor der opstår tvivl omkring § 3 udpegningens rigtighed, benyttes der primært en undersøgelse af luftfotos og også ofte en ekskursion og undersøgelse af det pågældende område. Det kan også være at der bliver opdaget i forbindelse med ansøgninger til kommunen. I landbrugssagerne er det mange gange ansøgninger om at benytte enge til udbringningsarealer

9. Er i hos kommunen selv udfarende i forhold til at udpege nye beskyttede områder?

Nej. Det er ikke noget der bliver gjort systematisk i hvert fald. Der har dog været overvejelser omkring at implementere de søer som har lagt i ly af træer, og som således ikke har kunnet ses på luftfotos, om de skal registreres. Registreringen af disse søer er af betydning for beskyttelsen af dem. Der er heller ikke ressourcer til at udpege nye områder, så det er stort set kun i tilfælde af at der bliver gjort opmærksom på dette fra anden side.

10. I de tilfælde, hvor der har fundet en korttilpasning sted, er tilpasningen så foretaget på baggrund af at kommunen ligger inde med bedre data end dem der er overtaget fra amtet?

Det er de samme data som amterne havde, men lagene forskyder sig i forbindelse med nye data. Der ændres dog ikke særligt ofte i forbindelse med disse systematiske forskydninger.

11. Andet

Det er vigtigt at huske at der måske ikke i alle tilfælde har været tale om at der er blevet foretaget en forkert registrering i 1992. Det er en mulighed at afregistreringen er foretaget fordi der har været for få beviser for at det har været § 3 område.

Jammerbugt**Spørgsmål til Henrik Damsgaard, Jammerbugt Kommune****12. Hvor tit opdaterer i jeres data til Miljøportal.dk**

Det er en af de ting i dagligdagen der er svær at prioritere, derfor bliver det nok ikke så højt prioriteret. Så derfor svinger opdateringerne i tid med ca. en gang hver 14. Dag eller en gang om måneden.

13. Vi kan se, at der er foretaget forholdsvis mange opdateringer sammenlignet med andre kommuner i regionen. Hvad er årsagen til, at I tilsyneladende prioriterer denne opgave så højt? Er det politisk besluttet eller er der andre forhold der spiller ind?

Der er ikke nogen politisk pres i forhold til opdateringen af § 3 områderne. Den politiske prioritering ligger i sagsbehandlingen som prioriteres højt af hensyn til borgerne. Der har været nogle problemer med at få lavet selve opdateringen fordi det er besværligt at foretage på miljøportalen. Der bliver således samlet et antal sager sammen inden der bliver foretaget rettelser på miljøportalen.

14. Hvordan opstår en typisk sag, hvor der skal foretages en ændring eller en afregistrering?

De fleste sager er Landbrugssager (landbrugsgodkendelser, 15 års genopdyrkningsret), Dansk Naturfredningsforening indberetter også sager. Fortrinsvis foretages vurderingerne af arealerne ud fra vurderinger af luftfotos. Dog kan der blive tale om at besigtigelse af arealet er nødvendigt. Dette sker i de tilfælde hvor der er tvivl eller hvis der er grund til at tro at det drejer sig om særligt værdifulde områder. Hvis der er beviser for at et område har været rigtigt udpeget til § 3 område og området bliver eksempelvis pløjet op. Bliver den pågældende landmand bedt om at så arealet til igen.

15. Er i hos kommunen selv udfarende i forhold til at udpege nye beskyttede områder

Jammerbugt kommune er ikke umiddelbart udfarende på dette område. Det er ikke fordi viljen mangler, men et spørgsmål om tid.

16. I de tilfælde, hvor der har fundet en korttilpasning sted, er tilpasningen så foretaget på baggrund af at kommunen ligger inde med bedre data end dem der er overtaget fra amtet?

Der er ofte tale om tilpasninger. Dette skyldes bedre data, nyere luftfotos. Det kan også være i forbindelse med besigtigelser.

Frederikshavn

Spørgsmål til Claus Riber Knudsen, Frederikshavn kommune

17. Hvor tit opdaterer i jeres data til Miljøportal.dk

Frederikshavn kommune har en ambition om at der skal foretages opdateringer en gang hver 14. dag, og at det bliver en af de ansatte der findes lokalt hos miljøforvaltningen der får opgaven med at opdatere miljøportalen. Erfaringer fra Claus Riber Knudsens tid i amtet viser, at hvis der kommer for lang afstand mellem de forskellige led i processen bliver den forsinket unødigt pga. kommunikation frem og tilbage for at sikre, at det er det rigtige der bliver opdateret.

18. Vi kan se, at der er foretaget forholdsvis mange opdateringer sammenlignet med andre kommuner i regionen. Hvad er årsagen til, at I tilsyneladende prioriterer denne opgave højt? Er det politisk besluttet eller er der andre forhold der spiller ind?

Det er ikke som sådan en høj prioritet at få opdateret dataene på miljøportalen. Opdateringerne sker ud fra devisen om at hvis kommunen selv og dens borgere og samarbejdspartnere skal have glæde af dataene, så er det nødt til at være relativt opdateret. Der er ikke umiddelbart nogen politisk holdning til hyppigheden af opdateringer.

19. Hvordan opstår en typisk sag, hvor der skal foretages en ændring eller en afregistrering?

Procentmæssigt fordeler sagerne sig ca. således: 50 % er landbrugssager f.eks. i forbindelse med sager vedrørende 15 genopdykningsret eller et husdyrbrug der ønsker at udvide og således skal bruge flere udbringningsarealer, 10 % er anmeldelser fra f.eks. naboer eller Danmarks Naturfredningsforening. Den resterende del opstår i forbindelse med egen sagsbehandling. Kommunen har i øvrigt fået 250 anmeldelser ind om genopdykningsret før jul, 30 – 40 af disse sager har medført ændringer i § 3 registreringen.

20. Er i hos kommunen selv udfarende i forhold til at udpege nye beskyttede områder

Kommunen har ikke noget opsøgende tilsyn.

21. I de tilfælde, hvor der har fundet en korttilpasning sted, er tilpasningen så foretaget på baggrund af at kommunen ligger inde med bedre data end dem der er overtaget fra amtet?

Selvom de oprindelige data fra amterne er gode, så kan der i forbindelse med nyere data opstå nogle situationer hvor det er nødvendigt at rette de oprindelige data lidt til. Dataene fra amtet er også tilpasset kortudprintning i målforholdet 1:25000, hvilket har betydet en lille forrykkelse i forhold til luftfotos, nyere luftfotos har ligeledes medført små ændringer når der er rettet op efter dem.

Hjørring**Spørgsmål til Margrethe Hejlskov, Hjørring kommune****22. Hvor tit opdaterer i jeres data til Miljøportal.dk**

Der er et mål om at der skal ske en opdatering af dataene på Miljøportalen en måned efter at lodsejere har fået besked om at der er ændret en registrering, hvis der ikke kommer nogen klager. Hvis der er tale om en afregistrering har lodsejeren ikke nogen interesse i at klage. Men hvis der nyregistreres eller der foretages en ændring på afgrænsningen så er der formentlig en større chance for at vedkommende klager. Der er altså en måned til at klage over afgørelsen. Derfor kan laget først opdateres når den måned er gået.

23. Vi kan se, at der er foretaget forholdsvis få opdateringer sammenlignet med andre kommuner i regionen. Hvad er årsagen til, at i tilsyneladende ikke prioriterer denne opgave så højt? Er det politisk besluttet eller er der andre forhold der spiller ind?

Årsagen til at der ikke er blevet foretaget flere opdateringer i laget med beskyttede naturtyper på Miljøportalen er i høj grad mangel på tid. På trods af at kommunens politikere prioriterer opdateringerne højt er der ikke sat flere ressourcer af til det.

24. Hvordan opstår en typisk sag, hvor der skal foretages en ændring eller en afregistrering?

Det kan være alle typer sager hvor det kan være nødvendigt at foretage en ændring eller en afregistrering. Eksempelvis kan der være tale om forskellige landbrugssager (herunder udvidelser af husdyrbrug, hvor der kan være problemer med udbringningsarealer eller udvidelse i forhold til konsekvenser for den beskyttede natur), fejlregistreringer, overtrædelser og anmeldelser fra f.eks. naboer eller Danmarks Naturfredningsforening. Der er dog helt overordnet tre sagstyper der går igen. Det drejer sig om 1) Forespørgsel, 2) Dispensation, 3) Overtrædelse

25. Er i hos kommunen selv udfarende i forhold til at udpege nye beskyttede områder

I det omfang det kan lade sig gøre foretager kommunen også selv en smule opsøgende arbejde i forhold til at registrere nye § 3 områder. Oftest sker udpegning af nye områder i forbindelse med andre sager, hvis sagsbehandler bliver opmærksom på at der er et areal med beskyttet natur der skal registreres.

26. I de tilfælde, hvor der har fundet en korttilpasning sted, er tilpasningen så foretaget på baggrund af at kommunen ligger inde med bedre data end dem der er overtaget fra amtet?

Det er bedre data der er sket i de tilfælde hvor der har fundet en korttilpasning sted. Der er altså tale om en sammenligning af nye og gamle luftfotos.

27. Andet

Hvis det er meget tydeligt på luftfotoene hvad der er sket på arealerne tager de ikke ud og kigger på arealerne, ellers tager de altid ud og kigger

Mariagerfjord**Spørgsmål til Lise Frederiksen, Mariagerfjord kommune****28. Hvor tit opdaterer i jeres data til Miljøportal.dk**

Mariagerfjord kommune opdaterer § 3 laget på Miljøportalen løbende.

29. Vi kan se, at der er foretaget forholdsvis mange opdateringer sammenlignet med andre kommuner i regionen. Hvad er årsagen til, at I tilsyneladende prioriterer denne opgave højt? Er det politisk besluttet eller er der andre forhold der spiller ind?

Det er ikke politisk, men det er vigtigt for de ansatte at laget er så opdateret som muligt da det gør arbejdet lettere.

30. Hvordan opstår en typisk sag, hvor der skal foretages en ændring eller en afregistrering?

Der er ikke nogen specielt typiske sager. Der er mange sager der opstår i forbindelse med ansøgning om udvidelse af husdyrbrug. Her gennemgår kommunen de arealer landmændene ønsker at udbringe gylle på, og her indgår i nogle tilfælde § 3 beskyttede arealer. Besigtigelser kan også give anledning til rettelser af § 3 laget, idet det kan konstateres at et areal måske er vokset ud af registreringen. Der kan også være tale om anmeldelser fra f.eks. naboer. Der er umiddelbart grundlag for at der opstår en sag hver gang man graver i den vejledende registrering. Den vejledende registrering er dog rigtig god og et rigtig godt udgangspunkt og redskab for kommunen.

31. Er i hos kommunen selv udfarende i forhold til at udpege nye beskyttede områder Det bliver ikke foretaget en systematisk gennemgang af naturen i kommunen. Men hvis kommunen f.eks. i forbindelse med anden sagsbehandling bliver opmærksom på at f.eks. et naboareal burde være registreret som beskyttet natur.**32. I de tilfælde, hvor der har fundet en korttilpasning sted, er tilpasningen så foretaget på baggrund af at kommunen ligger inde med bedre data end dem der er overtaget fra amtet?**

Dette er i mange tilfælde pga. bedre data eller fordi der er blevet foretaget en besigtigelse af arealet.

33. Andet

Besigtigelse finder sted i de tilfælde hvor der kan være tvivl eller i de tilfælde hvor det er nødvendigt at fastslå det botaniske indhold på stedet

Aalborg**Spørgsmål til Else Øgendal Schmidt, Aalborg kommune****34. Hvor tit opdaterer i jeres data til Miljøportal.dk**

I øjeblikket bliver der samlet en bunke sager inden der bliver foretaget en opdatering. De venter på at få et plugin til deres eget gis så det bliver nemmere at opdatere. Før jul 2008 er der foretaget opdateringer til Danmarks Miljøportal fra Aalborg Kommune for de sidste to år.

35. Vi kan se, at der er foretaget forholdsvis mange opdateringer sammenlignet med andre kommuner i regionen. Hvad er årsagen til, at I tilsyneladende prioriterer denne opgave højt? Er det politisk besluttet eller er der andre forhold der spiller ind?

Det bliver nok ikke prioriteret særligt højt. Det var først lige før jul at der blev foretaget en opdatering af § 3 områderne på miljøportalen. Der har været en masse indkøringsvanskeligheder med blandt andet administratorrettigheder etc. Der er ikke rigtig nogen politisk holdning til opdateringen af § 3 områderne. Der hvor der er en holdning er i forbindelse med sagsbehandlingen af landbrugssagerne. Derfor har kommunen afsat penge til at få undersøgt tilstanden af alle kommunens § 3 områder og i kommunen er de begyndt på at gøre klar til at få opdateret § 3 områderne, da det kan være et værktøj til en hurtigere sagsbehandling af landbrugssagerne. Dette er også på baggrund af at bevisbyrden for at noget var § 3 område i 1992 er svær at fremskaffe. Derfor er det en god ide at foretage helt nye registreringer.

36. Hvordan opstår en typisk sag, hvor der skal foretages en ændring eller en afregistrering?

Lige i øjeblikket er det formentlig i forbindelse med landbrugssager, herunder screeninger og 15 års genopdyrkningsret. Kommunen har modtaget op mod 500 anmeldelser om 15 års genopdyrkningsret, og iblandt disse anmeldelser er der også områder hvorpå der er registreret § 3 områder. Sager kan i bund og grund opstå på alle mulige måder. Der er i øvrigt rigtig mange sager om anlægning af søer. Typiske afregistreringer er kulturenge, der måske aldrig har været naturenge. Nordjyllands amts registrering af enge i to typer natureng og kultureng har medført at amtet ikke har været tilbageholdende med at udpege arealer som enge, idet alle græsklædte arealer blev registreret. Modsat i andre dele af landet, hvor der ikke skelnes mellem natureng og kultureng, her skulle man være sikker før noget blev udpeget.

37. Er i hos kommunen selv udfarende i forhold til at udpege nye beskyttede områder

Ja. Inden for de næste 2-4 år skal kommunen nå at kortlægge alle kommunens § 3 områder. Der er ansat 2 nye projektmedarbejdere til dette arbejde. Dette gøres for at der, i forvaltningen, bliver bedre kendskab til kvaliteten af alle de områder der er udpeget, så kommunen står bedre i sagsbehandlingen. Andet sagsarbejde i form af naturovervågning skaber også fokus på nye § 3 områder.

38. I de tilfælde, hvor der har fundet en korttilpasning sted, er tilpasningen så foretaget på baggrund af at kommunen ligger inde med bedre data end dem der er overtaget fra amtet?

Det er fordi der er bedre luftfoto nu og dermed bedre grundlag for digitalisering af de forskellige temaer.

39. Andet

Miljøportalens digitizer tager tid at lære at kende, men den er ret god. Nogle kommuner er sikkert bange for at bruge den, Else Schmidt har ligeledes ikke turdet kaste sig ud i brugen af den. Det er svært for kommunerne at løfte bevisbyrden i forhold til at bevise at et område var § 3 i 1992, da det er længe siden udpegningen og lodsejerne ikke længere har gemt deres driftsmateriale mm. Desuden kræver det en tæt serie af luftfotos fra kommunens side at løfte bevisbyrden.

Bilag 3

Skema med resume fra kommunerne (se på bagsiden af rapporten)

Bilag 4

	Navn	Formål	Datatype	Værdiområde	Eksempel
Database identifikator	db_ident	Entydig database nøgle	9-cifret heltal	100000000-999999999	123456789
Dato for start af gyldighed	gyldig_fra	Start gyldighedsperiode	ISO dato/tid	2006-12-31 23:59:00 – 2999-12-31 23:59:00	2006-12-31 23:59:00
Dato for slut af gyldighed	gyldig_til	Slut gyldighedsperiode	ISO dato/tid	2006-12-31 23:59:00 – 2999-12-31 23:59:00 (NULL = stadig gyldig)	2007-04-30 18:25:00
Administrativ inddeling	adm_kode	Ansvarlig myndighed	1-4-cifret heltal	1-9999	157
Navn svarende til adm. enhed	adm_tekst	Navn på ansvarlig myndighed	tekststreng	3-39 tegn	Gentofte
Reference til objekttype	dataref	Tilknytning til objekttype	tekststreng	3-22 tegn	matrikelskel
Objekttype	objektcode	Kode for objekt	4-cifret heltal	1000-9999	2350
Objekt (klartekst)	objekttkst	Klar tekst for objekttype	tekststreng	3-79 tegn	Kirkebyggelinjer
Symbologi	signatur	Angivelse af aktuel signatur	4-cifret heltal	1000-9999	1234
Status	status	Gældende status for objekt	Tekststreng	ukendt, gældende, under forberedelse/ behandling/drøftelse/, besluttet - men ikke i kraft	under forberedelse
Statuskode	statuskode	Gældende status i kode	1- cifret heltal	0-9	1
Offentliggørelse	offentlig	Kode for synlighed for borger, alle myndighed, én myndighed	1-cifret heltal	1-3	2
Bemærkninger	bemærkning	Evt. bemærkninger i klartekst	tekststreng	0-79 tegn	ingen data

[Danmarks Arealinformation 2007]

Forklaring til datafelter i den generelle datamodel:

Feltnavn	Forklaring
Database identifikator	Entydigt ID for hvert objekt. Historiske objekter har den samme ID. Bruges til at referere objektet via ID.
Gyldig fra dato	Start for objektets gyldighed fra dato og tid på døgnet. Bruges til at bestemme objektets gældende og historiske instanser.
Gyldig til dato	Slut for objektets gyldighed til dato og tid på døgnet. Bruges til at bestemme objektets gældende og evt. historiske instanser.
Administrativkode	Kode for objektets administrative tilhørsforhold. Bruges til af svar-tidshensyn at udtrække objektet udenom de geometriske udtræks-funktioner.
Administrativnavn	Navn på administrationen i klar tekst. Bruges til brugergrænseflade-formål.
Objektet tilknyttet tematype	Objektet er ved sin oprettelse tilknyttet tematypen, fx matrikelskel-temaet. Bruges til at give oplysning om relativ beliggenhed i forhold til andre objekttyper.
Objekttype	Kode for objektets type. (se kodeliste)
Objekt	Klartekst for objektets type til brugergrænsefladeformål
Symbologi	Kode for hvilken type grafisk udtræk objektet skal have
Status	Kode for hvilken status objektet er registreret med: 0: ukendt 1: gældende 2: under forberedelse 3: under behandling 4: under drøftelse 5: besluttet, men ikke i kraft 6-9: <not in use> Bruges til brugergrænsefladeformål.
Statuskode	Se status. Bruges af systemet.
Offentliggørelse	Kode for synlighed for offentligheden, den ansvarlige myndighed eller alle andre myndigheder 1: synlig for alle (offentlig) 2: synlig for den ansvarlige myndighed 3: synlig for alle andre myndigheder, men ikke offentligheden
Bemærkninger	Felt til tekstmæssige oplysninger som kan være nødvendige for at kunne forstå sammenhænge og indhold.
Temakode1	Informations-bærende felt, specifikt for et vist tema. Kan fx bruges som fremmednøgle til andre baser mhp. kobling til disse (Oracle datatype: number)
Tematekst1	Informations-bærende felt, specifikt for et vist tema
Temakode2	Informations-bærende felt, specifikt for et vist tema. Kan fx bruges som fremmednøgle til andre baser mhp. kobling til disse.
Tematekst2	Informations-bærende felt, specifikt for et vist tema
Unik identifikator	Instansobjekt ID. Bruges til at referere til objektets unikke instans i tid og rum. Universally Unique Identifier
Bruger identifikation	Brugernavn fra det fælles offentlige brugerstyringssystem. Regi-streres automatisk ved opdatering via online eller offline editering.
Geometri	Geometri for objektets udstrækning – i punkt, linje eller flade. Bru-ges til at fastlægge den absolutte beliggenhed på jordoverfladen.
Areal	Objektets størrelse for så vidt angår det er et areal. Bruges til at filtrere udtræk, symbologi eller generaliseringsmåde.
Længde	Objektets størrelse for så vidt angår længden eller omkredsen af en polygon. (se Areal)

[Danmarks Arealinformation 2007]

Nedenstående tabel viser på skitseniveau hvordan en tematiseret klasseinddeling kan tænkes implementeret. Den er opbygget som en hierarkisk struktur, hvor der kan skydes nye over-, og undertemaer ind i en vis udstrækning og slettes igen.

Temakodetabel/klasseinddeling (skitse for beskyttet natur)

Fra objektkode	Til objektkode	Objektttekst	Definition
3000	3999	naturbeskyttelse	Naturbeskyttelse er et overbegreb der omfatter data indenfor naturbeskyttelses-området
3000	3199	Beskyttede naturtyper	
3055	3059	Beskyttede naturtyper : Eng	Eng er et periodevis vådt område som kan være fersk eller kultur som type
3060	3064	Beskyttede naturtyper : Hede	Landareal med udtalt lyngbevoksning med isprængte trævækster på sur bund
3065	3069	Beskyttede naturtyper : Mose	Mose er et blandingsareal af en våd bund, sur plantevækst og evt. trævækst
3070	3074	Beskyttede naturtyper : Overdrev	Overdrev er et normalt tørt blandingsareal med græs isprængt trævækst
3075	3079	Beskyttede naturtyper : Strandeng	Strandeng er et af det salte hav periodevis overskyttet ved kysten lavtliggende (eng)område
3080	3090	Beskyttede naturtyper : Sø	Vandareal på land
3170	3179	<not in use>	
3180	3189	<not in use>	
3190	3199	<not in use>	

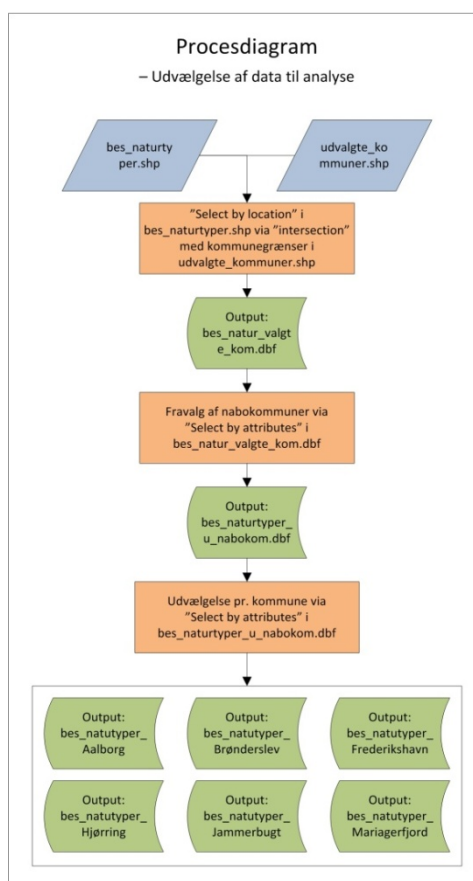
[Danmarks Arealinformation 2007]

Bilag 5

Dette bilag redegør for metoden bag de beregninger der indgår i Kommuneanalysen i denne rapport. Først beskrives det, hvordan der i datasættet fra miljøportalens § 3 tema er foretaget en udvælgelse af data fra de kommuner der indgår i analysen og hvordan der herefter er skabt seks separate databasefiler i tabelform, så kommunerne kan analyseres enkeltvis. Herefter beskrives beregningsproceduren for hver enkelt af analysens fire beregningstyper, hvori der indgår en beskrivelse af frasorteringen af data, der er uønskede i beregningerne.

Udvælgelse af data fra miljøportalens § 3 tema til kommuneanalyse

Udvælgelsen af data til kommuneundersøgelsen er foregået i GIS programmet ArcMap. Der er først anvendt udvælgelse på baggrund af shape-filer (.shp) og dernæst udvælgelse på baggrund af attributter i database-filen (.dbf). Der er anvendt to shape-filer til udvælgelsen. Det ene lag er en shapefil (bes_natutryper.shp), der indeholder alle registrerede § 3 områder med historik, og som er en del af det udtræk af miljøportalens distributionsdatabase projektgruppen har fået stillet til rådighed. Det andet lag er også en shapefil (udvalgte_kommuner.shp), der består af kommunegrænserne på de kommuner, der er udvalgt til analysen. På baggrund af de to lag er der foretaget en udvælgelse af data fra datasættet med funktionen "select by location" i ArcMap, og til denne udvælgelse er anvendt "intersect", hvorefter data i bes_natutryper-laget er udvalgt på baggrund af de steder de skærer udvalgte_kommuner-laget. På den måde bliver alle de data, der har sammenfald med eller blot gennemskæres af udvalgte_kommuner-laget markeret i bes_natutryper-laget, hvorefter de er gemt i en separat databasefil (.dbf). I denne databasefil findes nu alle § 3 registreringer fra de udvalgte kommu-

ner, men da funktionen "intersect" er anvendt til udvælgelsen, findes der også nogle registreringer fra nabokommunerne til de udvalgte kommuner. Det drejer sig om de registrerede § 3 områder der ligger helt op til grænserne fra de udvalgte kommuner. Disse data er ligeledes blevet fravalgt, denne gang ved at foretage en "select by attributes"-udvælgelse i databasefilen på baggrund af filens attribut adm_tekst, der indeholder oplysninger om kommunenavn. Datasættet indeholder herefter kun oplysninger fra de seks kommuner, der skal indgå i analysen. Herefter er der foretaget seks nye udvælgelser, hvor data fra hver enkelt af de seks kommuner er udvalgt og gemt i seks separate databasefiler. Disse filer udgør herefter datagrundlaget til beregningerne for analyserne.

Metoder til beregningerne fra kommuneanalyse

1. Beregning af antallet af registrerede § 3 områder i de udvalgte kommuner pr. 31-12 2006

Det ønskes her at finde frem til, de § 3 områder, der var gældende da kommunerne overtog administrationen af det åbne land, herunder § 3 områderne, i 2007. For hver enkelt kommune, er der derfor foretaget følgende udvælgelse af data fra de respektive kommuners databasefil. Først er der anvendt en "select by attributes"-udvælgelse, hvor data er valgt via en SQL-forespørgsel, hvis deres gyldig_fra attribut har værdien 31-12 2006. Dernæst er de udvalgte data blevet lagt sammen, ved at anvende funktionen "summarize" på attributten "objekttype". På den måde er der skabt en ny tabel der viser antallet af registrerede § 3 områder i de udvalgte kommuner pr. 31-12 2006, fordelt på naturtype. Da det er de registrerede områder pr. 31-12 2006, der er udvalgt her, forekommer der ikke data med historik. Derfor er der ikke grund til at foretage yderligere sortering af data i dette tilfælde.

2. Beregning af antallet af registrerede § 3 områder i de udvalgte kommuner pr. 3-4 2009

Det ønskes her at finde frem til, de § 3 områder, der er registreret som gældende pr. 3-4 2009. For hver enkelt kommune, er der derfor foretaget følgende udvælgelse af data fra de respektive kommuners databasefil. Først er der anvendt en "select by attributes"-udvælgelse, hvor data er valgt via en SQL-forespørgsel, hvis deres gyldig_til attribut har værdien "NULL". Dernæst er de udvalgte data blevet lagt sammen, ved at anvende funktionen "summarize" på attributten "objekttype". På den måde er der skabt en ny tabel der viser antallet af registrerede § 3 områder i de udvalgte kommuner pr. 3-4 2009, fordelt på naturtype. Da det er de gældende § 3 områder pr. 3-4 2009, der er udvalgt her, forekommer der ikke data med historik. Derfor er der ikke grund til at foretage yderligere sortering af data i dette tilfælde.

3. Beregning af nyregistrerede § 3 områder i perioden 31-12 2006 – 3-4 2009

Det ønskes her at finde frem til, de § 3 områder der er nyregistrerede i perioden 31-12 2006 – 3-4 2009. For hver enkelt kommune, er der derfor foretaget følgende udvælgelse af data fra de respektive kommuners databasefil. Først er der anvendt en "select by attributes"-udvælgelse, hvor data er valgt via en SQL-forespørgsel, hvis deres gyldig_fra attribut *ikke* har værdien 31-12 2006. De udvalgte data er dermed dem, der er opstået efter 31-12 2006. Datasættet indeholder oplysninger om objekter der er nyregistreret og afregistreret samme dag, hvilket betyder at det enkelte objekt kan optræde flere gange i databasen pga. af den gemte historik. Disse data er manuelt blevet fraserteret de udvalgte data, hvorved de udvalgte data ikke indeholder objekter, der er repræsenteret mere end en gang. Herefter er de udvalgte data blevet lagt sammen, ved at anvende funktionen "summarize" på attributten "objekttype". På den måde er der skabt en ny tabel, der viser antallet af § 3 områder i de udvalgte kommuner, der er blevet nyregistreret i perioden mellem 31-12 2006 og 3-4 2009, fordelt på naturtype.

4. Beregning af afregistrerede § 3 områder i perioden 31-12 2006 – 3-4 2009

Det ønskes her at finde frem til, de § 3 områder der er afregistrerede i perioden 31-12 2006 – 3-4 2009. For hver enkelt kommune, er der derfor foretaget følgende udvælgelse af data fra de respektive kommuners databasefil. Først er der anvendt en "select by attributes"-udvælgelse, hvor data er valgt via en SQL-forespørgsel, hvis deres gyldig_til attribut *ikke* har værdien NULL. De udvalgte data er dermed dem, der ikke længere er gældende og dermed de områder, der er afregistreret i perioden. Datasættet indeholder oplysninger om objekter der er nyregistreret og afregistreret samme dag, hvilket betyder at det enkelte objekt kan optræde flere gange i databasen pga. af den gemte historik. Disse data er manuelt blevet fraserteret de udvalgte data, hvorved de udvalgte data ikke indeholder objekter, der er repræsenteret mere end en gang. Herefter er de udvalgte data blevet lagt sammen, ved at anvende funktionen "summarize" på attributten "objekttype". På den måde er der skabt en ny tabel, der viser antallet af § 3 områder i de udvalgte kommuner, der er blevet afregistreret i perioden mellem 31-12 2006 og 3-4 2009, fordelt på naturtype.

Bilag 3 - Interviewresultater

	Jammerbugt	Hjørring	Frederikshavn	Brønderslev	Aalborg	Mariagerfjord
1.	Det er i dagligdagen svært at prioritere og derfor har det ikke haft den højeste prioritet endnu. Målet er dog at opdatere hver 14. dag eller en gang om måneden. Her ville et pres ovenfra måske hjælpe på hyppigheden af opdateringen.	Målet er at opdateringen skal finde sted en måned efter registreringen er blevet ændret	Der er en ambitionen om at der skal opdateres data hver 14. Dag	Så vidt det er muligt opdateres Miljøportalen hver gang der er foretaget en ændring. Det er den enkelte sagsbehandler der foretager opdateringen og de bruger den online redigering der er implementeret i Miljøportalen	I øjeblikket fungere det sådan at der samles en bunke sager inden der bliver foretaget opdateringer. De venter på at få mulighed for at foretage opdateringerne via eget GIS system.	§ 3 laget på Miljøportalen søges at blive opdateret løbende, i forbindelse med sagsbehandlingen
2.	Der er ikke nogen politisk beslutning om at opdateringen skal prioriteres. Der har været lidt problemer med at opdatere, idet det er vanskeligt og omstændeligt at benytte den funktion der ligger hos Miljøportalen. Det skal være nemt og hurtigt at opdatere. Evt. ville det være nemmere hvis det kunne gøres direkte gennem kommunens eget gislag.	Tid er årsagen til at der ikke er foretaget flere opdateringer i laget med beskyttede naturtyper på Miljøportalen.dk Politikkerne er med på at det prioriteres. Dog er der ikke sat så mange ressourcer af til det.	Det er ikke politisk besluttet at det er noget kommunen skal prioritere højt. En regelmæssig og hyppig opdatering, gør at grundlaget for borgere og samarbejdspartnere er bedre. Derfor prioriteres opdateringen relativt højt Politikkerne kan kun i sjældne tilfælde finde på at blande sig i enkelte sager.	Der er et ønske om at dataene er så nye og korrekte som muligt. Både for borgernes skyld og de ansattes Politikkerne har, tidligere, haft indflydelse på sagerne. Dette er ikke i så høj grad tilfældet mere, primært kun i principielle sager	Opdateringen bliver ikke umiddelbart prioriteret særligt højt. Der har været en del indkøringsvanskeligheder og det har medvirket til at der ikke har været opdateret så meget før i tiden. Det ønskes dog at forbedre dataene idet der ønskes en bedre og hurtigere sagsbehandling af landbrugssagerne.	Der er ikke nogen politisk beslutninger om at opdateringen af § 3 områderne skal vægtes på en særlig måde. Det er dog vigtigt for de ansatte at laget er så opdateret som muligt idet det gør det daglige arbejde lettere.
3.	De fleste sager opstår gennem landbrugssager landbrugsgodkendelse, 15 års genopdyrkningsret. Det er kun få sager der opstår i forbindelse med henvendelser fra DN,	Alle typer sager: Landbrugssager (herunder husdyrbrug der udvider), fejlregistreringer, overtrædelser, anmeldelser (DN) Overordnet er der tre sagstyper: 1) Forespørgsel 2) Dispensation 3) Overtrædelse	Sagerne opstår typisk i forbindelse med landbrugssager (ca.halvdelen)(herunder husdyrbrug der ønsker at udvide), anmeldelser etc. (ca. 1/10), resten er egne sager.	Alle typer sager: landbrugssager herunder 15 års genopdyrkningsret og ansøgninger om udvidelse af husdyrbrug, anmeldelser, DN	Sagerne kan opstå på alle mulige måder. Dog er der i øjeblikket mange landbrugssager, herunder screeninger og 15 års genopdyrkningsret	Det vurderes at der ikke findes nogen typiske sager. Det kan være alt lige fra ansøgninger om udvidelse af husdyrbrug til anmeldelser fra f.eks. naboer. Der er umiddelbart grundlag for at der kan opstå en sag hver gang der graves i den vejledende registrering.
4.	Jammerbugt kommune er ikke så udfarende på dette punkt. Dette skyldes tidsmangel, da det er ikke viljen der mangler, heller ikke politisk.	Hjørring kommune tager ud og kigger efter nye områder i det omfang at der er tid til det.	Frederikshavn kommune udpeger ikke umiddelbart nye § 3 områder	Nej, det har kommunen ikke ressourcer til	Aalborg kommune påbegynder i disse dage en gennemgribende og systematisk kortlægning af alle kommunens § 3 områder. Det er planen at dette skal gennemføres inden for en periode på 2-4 år.	Der bliver ikke foretaget en systematisk gennemgang af naturen i kommunen. Det kan dog hænde at der i forbindelse med en anden sag opdages et nyt uregistreret § 3 område som således registreres efterfølgende.
5.	Der i høj grad tale om tilpasninger i forhold til at luftfotos er blevet bedre.	Der er tale om at der er fremkommet bedre data. Der bliver således foretaget en sammenligning af nye og gamle luftfotos	Luftfotoene har i mange tilfælde haft indflydelse på at der er blevet foretaget små ændringer.	Det er en konkret vurdering i den enkelte sag, hvorvidt der skal foretages en ændring. Det er ikke umiddelbart pga. bedre luftfotos.	Det er primært pga. bedre data.	Det er i mange tilfælde pga. at der er kommet bedre data. Det kan også være i forbindelse med at der er blevet foretaget en besigtigelse hvor man kan se at et område er vokset ind eller ud af det registrerede areal.
Andet	Der foretages besigtigelser i de tilfælde hvor der er tvivl om udpegningen.	Hvis det er meget tydeligt på luftfotoene hvad der er sket på arealerne tager de ikke ud og kigger på arealerne, ellers tager de altid ud og kigger		I Brønderslev kommune tager man både ud og kigger på arealet og benytter fotos hvis der er tvivl om registreringen.	Det er svært for kommunerne at løfte bevisbyrden i forhold til at bevise at et område var § 3 i 1992, da det er længe siden udpegningen og landmændene ikke længere har gemt deres driftsmateriale mm. Desuden kræver det en tæt serie af luftfotos fra kommunens side at løfte bevisbyrden Typiske afregistreringer er kulturenge, der måske aldrig har været naturenge. Nordjyllandsamts registrering af enge i to typer Natureng og kultureng har medført at amtet ikke har været så bage for at udpege arealer som enge som i andre dele af landet. Her skulle man være sikker før noget blev udpeget.	Besigtigelse af arealer finder sted i de tilfælde hvor der er tvivl eller i det tilfælde hvor det er nødvendigt at fastslå det botaniske indhold på stedet.

Dette projekts undersøgelsesfelt er kommunernes administration af Naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede områder. Nærmere bestemt undersøges det hvilke metoder og begrundelser kommunerne benytter ved afregistrering af NBL § 3 områder.

Projektets analyser har taget udgangspunkt i henholdsvis data fra Danmarks Arealinformation, afregistreringspraksis fra seks Nordjyske kommuner samt interview med nøglepersoner på området. På baggrund af resultatet af analyserne har projektgruppen kunnet afdække, at kommunerne benytter forskellige metoder til ajourføring af ændringer til Danmarks Arealinformation. Endvidere er det afdækket, at afregistrering af § 3 beskyttelse har flere årsager. Navnlige, at beskyttelse fejlagtigt er registreret på områder, der ikke er omfattet af beskyttelse.

Det er endvidere klarlagt, at kommunerne i høj grad benytter serier af luftfotos til vurdering af hvorvidt § 3 beskyttelse kan opretholdes. Dette grundlag har vist sig at være mangelfuldt, idet det kan være svært at fastslå registrerede områders reelle status ved udpegnen i 1992. Kommunerne har på denne baggrund svært ved at løfte bevisbyrden i forhold til at opretholde § 3 beskyttelsen.

